Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

~~77 b~~
~~40~~
~~9.57 a~~
151 D 10.
CA. 1369

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

No. 77b

Epiſtole Pauli.

virtus illustrauit in patre tuo amplitudinem nominis diuturna. Ami-
corum summa ante studia officiis recepta. Non fallam opinionem
tuam. Vale.

Marcus Tullius Cicero T.

Expecto tuas litteras de multis rebus te ipsum multo magis
Demetrium redde nostrum et aliud si quid potes boni. De
Aufidiano nomine nihil te hortor. Scio tibi curae esse. Sed confice et si ob
eam causam moraris accipio causam si te id non tenet advola. Litteras tuas
valde expecto. Vale.

Marcus Tullius Cicero Valerio iurisconsulto salutem plurimam dicit.

Cur enim tibi hoc non gratificer nescio. Presertim cum his tempo-
ribus audacia pro sapientia liceat uti. Lentulo nostro egi
per litteras tuo nomine gratias diligenter. Sed tu velim desine iam
nostris litteris uti et nos aliquando reuisas et ibi malis esse ubi ali-
quo sis quam istic ubi solus sapere videaris. Quamquam qui istinc veniunt parti-
te superbum esse dicunt quod nihil respondeas partim contumeliosum quod male
respondeas. Sed iam cupio tecum coram iocari. Quare fac ut quam primum ve-
nias neque in Appuliam tuam accedas ut possimus saluum te venisse
gaudere. Nam illo si veneris tamquam Ulixes cognosces tuorum neminem. Vale.

[illegible]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Prologus

¶ Incipit prefatio ſancti hieronymi in oẽs epi
ſtolas ſancti Pauli

PRimum querit᷑: quare poſt euãgelia q̃ ſupplementũ
legis ſunt. ⁊ in quibꝰ nobis exempla ⁊ p̄cepta viuen//
di pleniſſime digeſta ſunt: voluerit apl'us has epl'as
ad ſingl'as eccleſias deſtiare: Hac ãt cauſa factũ vide
tur. vt ſcꝫ initia naſcẽtis eccl'ie nouis cauſis exiſtentibꝰ preueni
ret ⁊ vt p̄ñtia atqꝫ oriẽtia reſecaret vitia. ⁊ poſt futuras exclude//
ret q̃ſtiones/exemplo ꝓphetaꝝ. qui poſt editã legem moyſi. in q̃
oĩa dei mãdata legebant᷑. nihilominus tamẽ doctrina ſua rediui
ua ſemꝑ ppl'i cõpſſere pctã. ⁊ ꝓpter exemplũ viuẽdi libros ad
nr̃ãm etiam memoriam trãſmiſerũt Deinde q̃rit᷑. Cur nõ ampli
us q̃ꝫ decem epl'as ad eccĩas ſcripſerit. Decem ſunt eñ cum ea q̃
dicit᷑ ad hebreos. Nam relique q̃ttuor ad diſcipulos ſpecialiter
ſunt porrecte. vt oñderet nouũ nõ diſcrepare a veteri teſtamẽto
et ſe ꝯtra legem nõ facere moyſi. ad numeꝝ ꝑmoꝝ decalogi man
datoꝝ ſuas epl'as deſtinauit. ⁊ quot ille p̄ceptis a pharaone inſti
tuit liberatos. totidem epiſtolas a diaboli ⁊ idolatrie ſuitute edo
cet acq̇ſitos. Nam ⁊ duas tabulas lapideas duoꝝ teſtamẽtoꝝ fi
guram habuiſſe viri eruditiſſimi tradiderunt Epiſtolã ſane q̃ ad
hebreos ſcribit᷑. quidam pauli nõ eſſe affirmãt. eo ꝙ nõ ſit eiꝰ no
mine titulata. ⁊ ꝓpter ſermonis ſtiliqꝫ diſtãtiam. ſꝫ aut barna//
be iuxta tertullianũ. aut luce iuxta quoſdã. vel certe clemẽtis di
ſcipuli apoſtoloꝝ ⁊ ep̄i romane eccĩe poſt apl'os ordinati Quibꝰ
reſpõdendum eſt ſi ꝓpterea pauli nõ erit qꝛ eiꝰ non hꝫ nomẽ. er//
go nec alicuiꝰ erit. qꝛ nulliꝰ nomĩe titulat᷑. Qḋ ſi incõueniẽs ab//
ſurdumqꝫ eſt. ipſiꝰ magis eſſe credẽda eſt. q̃ tãto doctrine ſue ful
get eloquio. Sꝫ qm̃ apud hebreoꝝ eccleſias q̃ſi deſtructor legis
falſa ſuſpiciõe habebat᷑. voluit tacito nomĩe de figuris legis ⁊ ve
ritate xp̄i reddere rõnem. ne odium nomis in fronte prelati vtili
tatem excluderet lcõnis. Nõ eſt ſane mirum ſi eloquẽtior videat᷑
in ꝓꝓo. i. hebreo q̃ꝫ in peregrino id eſt ĩ greco quo cetere epiſtole
ſunt ſcripte ſmone. Monet etiam quoſdã quare romanoꝝ epl'a
in ꝑmo ſit poſita cũ eam nõ primo ſcriptã ratio manifeſtet. Nã
hãc ſe ꝓficiſcẽtẽ hieroſolymã ſcripſiſſe teſtat᷑ cũ corinthios ⁊ alios
iam ante vt miniſteriũ quod ſecum portaturꝰ erat colligerẽt lit//
teris adhortatꝰ ſit. Sed inde intelligi quidam volũt ita omnes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

epl'as ordinatas vt ꝑma poneret. q̄uis poſterior fuerit deſtiata:
vt ꝑ ſingulas epl'as gradib⁹ ad ꝑfectiora veniret. Romanoꝝ nā
qꝫ pleriqꝫ tā rudes erāt. vt nō intelligerēt dei ſe gr̄a ꝛ nō ſuis me
ritis eſſe ſaluatos. ꝛ ob hoc duo int̄ ſe populi ꝯflictarēt. Jdcirco
illos indigere aſſerit corrigi vicia gentilitatis ꝑora ꝯmemorans
Chorinthijs āt iā dicit ſcie grām eſſe ꝯceſſam. ꝛ nō tā om̄s icre
pat qꝫ cur peccātes nō increpauerūt rep̄hēdit: ſicut ait Auditur
inter vos fornicatio. Et iteꝝ. Cōgregatis vobis cū meo ſpū tra
dere hmōi ſathane Jn ſcd̄o vo laudant. ꝛ vt mag̃ ac mag̃ ꝑfici
ant ꝯmonēt. Galathe vo iā nulli⁹ crimis arguūtur. niſi hoc tm̄
ꝙ callidiſſimis pſeudo apl'is crediderūt. Epheſij ſane nulla rep
henſione. ſꝫ multa laude ſunt digni. qꝛ fidē apl'icā ſuauer̄t Phi
lippēſes etiā multomag̃ collaudātur qui nec audire q̇dē falſos
apl'os voluerūt. Theſſalonicēſes nihilomin⁹ in duab⁹ epl'is om̄i
laude ꝑſeq̇tur. eo ꝙ nō ſolū fidē incōcuſſam ſuauerit vitat̃. ſed
etiā in ꝑſecutōe ciuiū ſuerint ꝯſtātes inuenti. Coloſenſes aūt ta
les erāt vt cū ab apl'o viſi corꝑalit̃ nō fuiſſēt hac laude digni hē
rētur. Et ſi corꝑe inq̇t abſens ſum. ſꝫ ſpū vobiſcū ſum gaudens
et viuēs ordinē vr̄m. De hebreis vo q̇d dicēdū eſt. q̄ꝝ theſſalo
nicēſes q̇ pl'imū laudati ſunt imitatores facti eſſe dicūtur. Si
cut ip̄e ait. Et vos fr̄es imitatores facti eſtis eccleſiaꝝ dei q̄ ſūt.
in iudea. Eadē em̄ paſſi eſtis ꝛ vos a ꝯtribulib⁹ vr̄is q̄ ꝛ illi a iu
deis. Apud ip̄os quoqꝫ hebreos eadē ꝯmēorat dicēs. Nā ꝛ vin
cti cōpaſſi eſtis. vt rapinā bonoꝝ veſtroꝝ cū gaudio ſuſcepiſtis.
ꝯgnoſcētes vos hr̄e meliorē ꝛ manentē ſubſtantiā

Jncipit Prologus ſpecialis in epiſto-
lam Ad Romanos

ROmani ſunt qui ex iudeis et gentibus crediderunt.
Hi ſuꝑba ꝯtentōe volebant ſe alterutrū ſupponere.
Nā iudei dicebāt. Nos ſum⁹ populus dei q̄s ab ini
cio dilexit ꝛ fouit. nos circūciſi ex generatōe abrahaꝫ
ſcā deſcēdim⁹ ex ſtirpe. ꝛ not⁹ retro apd̄ iudeā tatū de⁹. Nos de
egypto ſignis di ꝛ vutib⁹ libati. mare ſicco ꝑtrāſiuim⁹ pede. cū
īimicos nr̄os ḡuiſſimi fluct⁹ iuolver̄t. Nob̄ pluit māna dn̄s ī
deſto. ꝛ q̄i filijs ſuis celeſte pabulū miſtrauit. nos die noctuqꝫ co

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

lumna nubis igniſqꝫ p̄ceſſit. vt nobis in inuio iter oſtēderet At/
qꝫ vt cetera eius circa nos imenſa bn̄ficia taceam⁹. nos ſoli dig/
ni fuimus dei legē accipe. ⁊ vocē dei loquētis audire. eiuſqꝫ cog/
noſcere voluntatē. In qua lege nobis ꝓmiſſus ē xp̄us. ad q̄s etiā
ip̄e ſe veniſſe teſtat⁹ eſt dicens. Nō veni niſi ad oues q̄ ꝑierāt do
mus iſrl'. cū vos canes potius q̄ꝫ hoīes appellauerit. Equū ne er
go eſt vt idola hodie deferentes qb⁹ ab īitio deſuiuiſtis nob̄ cōpa/
remini. ⁊ nō potius in ꝓſelitoꝝ locū ex legis auctoritate ⁊ ꝯſue/
tudine deputemi⁊ Et hoc ip̄m non merebami. niſi qꝛ larga ſꝑ di
clementia voluit nos ad noſtrā imitationē admittere. Hētes etiā
ecōtrario rn̄debāt. q̄nto em̄ maiora erga vos dei bn̄ficia narraue/
ritis, tanto maioris vos criminis reos eſſe mōſtrabitis Semꝑ
em̄ his oib⁹ extitiſtis in grati. Nā ip̄is pedib⁹ quib⁹ aridū mare
tranſiſtis. ludebatis añ idola q̄ feciſtis. ⁊ ip̄o ore quo paulo añ ob
necē aduerſarioꝝ dn̄o cantaueratis. ſimulacra vobis fieri popo/
ſciſtis. illis oculis q̄b⁹ veneran do deū in nube vl' igne ꝯſpicere ſo
lebatꝭ ſimulacra intuebami⁊ Manna quoqꝫ vob̄ faſtidio fuit. et
ſꝑ in deſerto ꝯtra dn̄m murmuraſtis. ad egyptuꝫ vnde vos manu
valida eiecerat redire cupiētes. Quid plura⁊ Ita prēs veſtri cre
bra ꝓuocatōe dn̄m irritauerūt. vt oms in heremo morerentur.
nec plus ex ſeniorib⁹ eoꝝ q̄ꝫ duo hoīes terrā re ꝓmiſſionis intra/
rent. Sꝫ quid antiqua replicam⁹. cū etiāſi illa minime feciſſetis
de hoc ſolo nemo vos dignos venia iudicaret. ꝙ dn̄m xp̄m pro/
phetarū ſꝑ vobis vocib⁹ repromiſſum nō ſolum ſuſcipe noluiſtis
ſꝫ etiā morte peſſima peremiſtis. Quē vt nos ꝯgnouim⁹ ſtatim
credidimus. cū nobis de eo antea nō fuerit p̄dicatū vn̄ probatur
ꝙ idolis ſuiuim⁹: nō obſtinatōi mentis. ſꝫ ignorātie deputādū
Qui em̄ cognitū ilico ſeq̄mur. olim vtiqꝫ ſeq̄remur. ſi antea co/
gnouiſſemus. Hic aūt vos de generis nobilitate iactatis q̄ſi nō
moꝝ imitatio magis q̄ꝫ carnalis natiuitas filios vos faciat eſſe
ſctōꝝ. Deniqꝫ Eſau ⁊ Iſmael cū de ſtirpe ſint Abrae. mīme tn̄
in filijs reputantur. His taliter altercantib⁹ apl'us ſe mediū in/
terponēs ita ꝑtiū dirimit q̄ſtiones. vt neutrū eoꝝ ſua iuſticia ſa/
lutē meruiſſe ꝯfirmet. ambos ꝟo populos ⁊ ſcient' ⁊ grauit' deli/
q̄ſſe. Iudeos q̄dē ꝙ ꝑ p̄uaricatōem legis deū inhonorauerūt. gē/
tes vero ꝙ cū cognitū de creatura creatorē vt deū debuerint vene
rari. gloriā eius in manufacta mutauerint ſimulacra. Utroſqꝫ
etiā ſimiliter veniā conſecutos. equales eſſe vera rōe demonſtrat

a iij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

ꝑſertim cū in eadē lege ꝑdictū ſit. ⁊ iudeos ⁊ gentes ad xpi fidem oñdat vocādos eſſe. Quāobrem viciſſim eos humilians ad pacē et ꝯcordiam cohortatur.

E Explicit Prologus. Incipit argumētū

ROmani ſunt ꝑtis italie. Hi preuenti ſunt a falſis apoſtolis. ⁊ ſub nomine domini noſtri Jeſu xpi in legem et prophetas erant indocti. Hos reuocat Aplus ad verā et euangelicā fidem ſcribens eis a Corintho

E Explicit argumentū. E Incipit Epiſtola beati Pauli apoſtoli. Ad Romanos. Capitulum primū.

PAulus ſeruus ieſu xpi vocatꝰ aplus ſegregatꝰ in euangeliū dei qđ ante ꝓmiſerat ꝑ prophetas ſuos in ſcripturis ſanctis de filio ſuo q̇ factus eſt ei ex ſemine dauid ſm carnē q̇ ꝑdeſtinatꝰ eſt filiꝰ dei in ꝟtute ſm ſpm ſanctificatōis ex reſurrectiōe mortuoꝝ ieſu xpi dñi nři ꝑ quē accepimꝰ grām ⁊ apoſtolatū ad obediendū fidei in omībꝰ gētibꝰ ꝓ noie eiꝰ in q̇bꝰ eſtis ⁊ vos vocati ieſu xpi. oībꝰ q̇ ſtꝫ rome dilectis dei vocatꝫ ſanctis. Gr̄a vobis ⁊ pax a deo pr̄e ⁊ dño noſtro ieſu xpo. Primū q̇dē grās ago deo meo ꝑ ieſum xpm pro oībꝰ vobis. qꝛ fides vr̄a annūciat̃ in vniuerſo mūdo. Teſtis enĩ mihi eſt deꝰ cui ſuio in ſpū meo in euāgelio filij eiꝰ. ꝙ ſine intmiſſione memoriā vr̄i facio ſp in oratōibꝰ meis obſecrās ſi quo modo tandē aliqñ ꝓſperꝫ iter habeā in volūtate dei veniēdi ad vos. Deſidero eñ videre vos vt aliq̇d impꝑtiar vobis gr̄e ſpiritalis ad ꝯfirmādos vos. i. ſimul ꝯſolari in vobis ꝑ eā q̄ inuicē eſt fidem vrām atqꝫ meā. Nolo aūt vos ignorare frēs. qꝛ ſepe ꝓpoſui venire ad vos ⁊ ꝓhibitꝰ ſum vſqꝫ adhuc. vt aliquē fructū habeā in vobis ſicut ⁊ in ceťis gētibꝰ. Grecis ac barbaris ſapiētibꝰ ⁊ inſipiētibꝰ debitor ſum. itaqꝫ qđ ĩ me promptū ē ⁊ vobis q̇ rome eſtꝫ euāgelizare. Nō eñ erubeſco euāgeliū. Uirtꝰ eñ dei ē in ſalutē om̄i credēti. iudeo ꝑmū ⁊ greco. Juſticia eñ dei in eo reuelat̃ ex fi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

de in fidē ſicut ſcp̄tū eſt. Juſt⁹ autē ex fide viuit. Reuelat̄ eñ ira
dei de celo ſup oēm impietatē ⁊ iniuſticiā hoīm eoꝝ. q̄ ꝟitatē dei
in iniuſticia detinēt. q2 qđ notū eſt dei manifeſtū eſt in illis. Deus
eñ illis manifeſtauit. Jnuiſibilia eñ ipi⁹ a creatura mūdi p̲ ea q̄
facta ſunt intellecta ꝯſpiciūtur. ſempiterna q̄ʒ ei⁹ ꝟt⁹ ⁊ diuinitas
ita vt ſint inexcuſabiles. quia cum cognouiſſent deū nō ſicut deū
glorificauerunt aut gratias egerunt. ſed euanuerunt in cogitati
onibus ſuis. ⁊ obſcuratum eſt inſipiens coꝛ eorum. Dicentes ei
ſe eſſe ſapientes. ſtulti facti ſunt. Et mutauerunt gloriā incorru
ptibilis dei in ſimilitudinē imaginis corruptibilis hoīs ⁊ volu-
crū ⁊ quadrupedū ⁊ ſpentū. Propt̄ qđ tradidit illos d̄s ī deſide
rio cordis eoꝝ in immūdiciā. vt ꝯtumelijs afficiāt corp̲a ſua in
ſemetipis. q2 ꝯmutauerūt veritatē dei in mendaciū. ⁊ coluerūt ⁊
ſeruierunt creature potius q̄ʒ creatori. q̄ eſt bn̄dict⁹ in ſcl'a. amē.
Propterea tradidit illos d̄s in paſſiones ignominie. Nā femie
eoꝝ immutauerūt naturalē vſum in eū vſum q̄ eſt ꝯtra naturā.
Sil'r āt ⁊ maſculi relicto naturali vſu feie exarſerūt in deſiderijs
ſuis in inuicē. maſculi in maſculos turpitudinē op̲antes. ⁊ mer
cedē quā oportuit erroris ſui in ſemetipis recipientes. Et ſicut
nō probauerunt deum habere in noticia. tradidit illos deus in re
probum ſenſum. vt faciant ea q̄ nō ꝯueniūt. repletos oīni iniq-
tate malicia fornicatōe auaricia neq̄cia ⁊ plenos inuidia homici
dijs contentione dolo malignitate ſuſurrones detractores deo o-
dibiles ꝯtumelioſos ſuperbos elatos inuentores malorum parē
tibus non obedientes inſipientes incompoſitos ſine affectione
abſq̄ʒ federe ſine miſericordia. Qui cum iuſticiā dei ꝯgnouiſſent
nō intellexerūt. qm̄ q̄ talia agunt. digni ſunt morte. nō ſolum q̄
ea faciunt. ſʒ etiā q̄ ꝯſentiūt facientibus. ij

PRopter qđ inexcuſabil'es o hō oīnis q̄ iudicas. Jn q̄ eñ
alteruʒ iudicas: teip̄m ꝯdemnas. Eadem enim agis que
iudicas. Scim⁹ eī qm̄ iudiciū dei ē ſm ꝟitatē in eos q̄ talia agūt
Exiſtias aūt hoc o hō q̄ iudicas eos q̄ talia agūt ⁊ facis ea. q2 tu
effugies iudiciū dei? An diuitias bonitatis eius ⁊ paciētie ⁊ lon
ganimitatis ꝯtemnis? Jgnoras qm̄ benignitas dei ad pn̄iam te
adducit? Scđm āt duriciā tuā ⁊ impenitens coꝛ thezauriſas ti
bi irā in die ire ⁊ reuelatōis iuſti iudicij dei q̄ reddet vnicuiq̄ʒ ſm
op̲a eius. his q̄dem q̄ ſm pacientiā boni op̲is gl'am ⁊ honoreʒ et
incorruptōeʒ q̄rentib⁹ vitā eternā. his āt qui ſtʒ ex ꝯtētōe ⁊ qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

nõ acquieſcũt ꝟitati. credunt aũt iniquitati. ira ⁊ indignatio tri
bulatio ⁊ anguſtia in om̃eꝫ aĩam hoĩs opantis malũ. iudei ꝓmuꝫ
⁊ greci. Gloria aũt ⁊ honor ⁊ pax om̃i opanti bonũ. iudeo ꝓmũ ⁊
greco. Nõ eñ eſt acceptio pſonarũ apud deũ. Quicũqꝫ eñ ſine
lege peccauerũt. ſine lege peribunt. Et quicũqꝫ in lege peccaue-
rũt. ꝑ legẽ iudicabunť Nõ eñ auditores legis iuſti ſtꝫ apd̕ deũ
ſꝫ factores legis iuſtificabũtur. Cũ eñ gẽtes q̃ legẽ nõ hñt natu
raliter ea que legis ſtꝫ faciũt. cuiuſmodi legẽ nõ hñtes ipi ſibi ſtꝫ
lex. q̇ nõdum opus legis ſcp̃tũ in cordibꝰ ſuis. teſtimoniũ reddẽ
te illis ꝯſcia ipoꝝ. ⁊ inter ſe inuicẽ cogitationũ accuſantium aut
etiã defendentiũ. in die cũ iudicabit ds̕ occulta hoĩm ſm euãge-
liũ meũ ꝑ ieſum xp̃m. Si aũt tu iudeus cognominaris ⁊ requie-
ſcis in lege ⁊ gloriaris in deo ⁊ noſti volũtatẽ eiꝰ ⁊ ꝓbas vtiliora
inſtructꝰ ꝑ legẽ. ꝯfidis teip̃m eſſe ducẽ cecoꝝ. lumen eoꝝ q̇ in te
nebris ſtꝫ. eruditorẽ inſipiẽtiũ. magr̃m infantiũ. hñtem formaꝫ
ſcie ⁊ veritatis in lege. Qui ergo aliũ doces teip̃m nõ doces. qui
p̃dicas nõ furandũ furaris. Qui dicis nõ mechandũ. mecharis
Qui abominaris idola ſacrilegiuꝫ facis. Qui in lege gloriaris.
ꝑ p̃uaricatõem legis deũ inhonoras. Nomẽ ei di ꝑ vos blaſphe
matur inter gẽtes ſicut ſcp̃tũ eſt. Circũciſio quidẽ prodeſt ſi le-
gem obſ̃ues. ſi aũt p̃uaricator legis ſis. circũciſio tua p̃putiũ fa-
cta eſt. Si igitur preputiũ iuſticias legis cuſtodiat. nõne p̃pu-
tiũ illiꝰ in circũciſionẽ reputabiť? Et iudicabit id qd̕ ex natura ẽ
p̃putiũ legẽ ꝯſumãs te. qui ꝑ lrãm ⁊ circũciſionẽ p̃uaricator le-
gis es. Nõ eñ q̇ in manifeſto iudeꝰ eſt neqꝫ que in manifeſto in
carne eſt circũciſio. ſꝫ q̇ in abſcõdito iudeꝰ eſt. ⁊ circũciſio cordis
in ſpiritu non littera. cuius laus non ex hominibus ſꝫ ex deo eſt
Quid ergo amplius iudeo ẽ. aut que vtilitas iij
circũciſionis? Multũ per oẽm modũ. Primũ q̇dem quia
credita ſunt ill' eloq̃a dei. Quid eñ ſi q̇dam illorũ non credide-
runt? Nunq̇d incredulitas illorum fidem dei euacuauit. Abſit
Eſt aũt deus verax. omnis autem homo mendax. ſicut ſcriptuꝫ
eſt. vt iuſtificeris in ſmonibus tuis ⁊ vincas cũ iudicaris. Si
autem iniquitas noſtra iuſticiam dei commendat. Quid dice-
mus? Nunquid iniquus eſt deus qui infert iram? Secũdũ ho-
minem dico. Abſit. Alioquin quomodo iudicabit deus hunc
mundum? Si enim veritas dei in meo mendacio abundauit in
gloriam ipius. quid adhuc ⁊ ego tanq̃ peccator iudicor. ⁊ non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

ſicut blaſphemamur. ⁊ ſicut aiunt quidam nos dicere. faciamus
mala vt veniant bona: Quorum damnatio iuſta eſt. Quid er/
go: Precellimꝰ eos. Nequaq̄ȝ. Cauſati enim ſumꝰ iudeos ⁊ gre
cos omnes ſub peccato eſſe. ſicut ſcriptum eſt. Quia non eſt iu/
ſtus quiſquā nō eſt intelligens. nō eſt requirens deum. Omnes
declinauerūt ſimul inutiles facti ſunt. nō eſt qui faciat bonum.
nō eſt vſq̄ȝ ad vnum. Sepulchrum patēs eſt guttur eorū. Lin
guis ſuis doloſe agebāt. venenum aſpidum ſub labijs eoꝝ Quo
rum os maledictione ⁊ amaritudīe plenuȝ eſt veloces pedes eoꝝ
ad effundendum ſanguinem. Cōtritio ⁊ infelicitas in vijs eoꝝ.
et viam pacis non cognouerūt. non eſt timor dei ante oculos eo/
rum. Scimꝰ autem quoniam quecunq̄ȝ lex loquitur. his q̄ in le
ge ſunt loquitur. Ut omne os obſtruat̄ ⁊ ſubditꝰ fiat omnis mū
dus deo. quia ex operibꝰ legis nō iuſtificabitur omnis caro corā
illo. Per legem em̄ cognitio peccati. Nūc autem ſine lege iuſti/
cia dei manifeſta eſt. teſtificata a lege ⁊ pphetis. Juſticia autem
dei per fidem ieſu xp̄i. in omnes ⁊ ſuper omnes qui credūt in eū.
Nō enim eſt diſtinctio. Omnes em̄ peccauerūt. ⁊ egent gloria
dei. Juſtificati gratis per gratiam ipſiꝰ per redemptionem que ē
in chriſto ieſu. quem pposuit deus ppiciatorem per fidem in ſan
guine ipſiꝰ ad oſtenſionem iuſticie ſue propter remiſſionem p̄ce/
dentium delictorum in ſuſtētatione dei ad oſtēſionem iuſticie eꝰ
in hoc tempore. vt ſit ipſe iuſtꝰ ⁊ iuſtificās eum qui ex fide eſt ie/
ſu xp̄i. Ubi eſt ergo gloriatio tua: Excluſa eſt. Per quam legeȝ
factorum: Non. Sed per legem fidei. Arbitramur enim iuſti
ficari hominem per fidem ſine operibꝰ legis. An iudeorum deus
tantum: Nōne eſt gētium. Jmmo ⁊ gētium. Quoniam quidē
vnus eſt deus qui iuſtificat circumciſionem ex fide. ⁊ preputium
per fidem. Legem ergo deſtruimus per fidem. Abſit. Sed legē
ſtatuimus. Ca. iiij.

QUid ergo dicemꝰ inueniſſe abraam patrem noſtrum ſcd̄m
carnem. Si em̄ abraam ex operibꝰ legis iuſtificatꝰ eſt. ha/
bet gloriam. ſed nō apud deum. Quid em̄ dicit ſcriptura: Credi
dit abraam deo. ⁊ reputatum eſt illi ad iuſticiam. Ei autem qui
operat̄. merces nō imputat̄ ſm̄ grām ſed ſm̄ debitum Ei vero q̄
nō operat̄. credēti autem in eum qui iuſtificat impiū. reputat̄ fi/
des eiꝰ ad iuſticiaȝ ſm̄ ppoſitū gr̄e dei. ſicut ⁊ dauid dt̄ beatitudi
nē hoīs cui deꝰ accepto fert iuſticiā ſine opibꝰ Bti q̄ꝝ remiſſe ſūt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

iniquitates. ⁊ quoꝝ tecta ſunt peccata Beatꝰ vir cui nō imputa
uit dominꝰ peccatum. Beatitudo ergo hec in circūciſione tantū
manet. an etiam in ꝓputio? Dicimꝰ enim quia reputata eſt fides
abrae ad iuſticiam. Quō ergo reputata eſt. in circūciſione. an in
preputio? Nō in circūciſiōe ſed in ꝓputio. ⁊ ſignū accepit circū-
ciſionis ſignaculum iuſticie fidei q̄ eſt in ꝓputio. vt ſit pater oīm
credentiū per ꝓputium. vt reputetᷣ ⁊ illis ad iuſticiam. Et ſic pa
ter circūciſionis nō his tm̄ qui ſunt ex circūciſiōe. ſed ⁊ his q̇ ſe-
ctātur veſtigia fidei q̄ eſt in ꝓputio prīs noſtre abrae. Nō enim
per legem ꝓmiſſio abrae aut ſemini eiꝰ vt heres eſſet mūdi. ſȝ per
iuſticiam fidei. Si em̄ qui ex lege heredes ſunt. exinanita ē fides
abolita eſt ꝓmiſſo. Lex em̄ iram opatur Ubi em̄ non eſt lex. nec
preuaricatio. Ideo ex fide. vt ſm grām firma ſit ꝓmiſſio omni ſe
mini. Nō enim q̇ ex lege eſt ſolum. ſȝ ⁊ ei qui ex fide eſt abrae qui
pater eſt omniū noſtrum ſicut ſcriptū eſt. Quia patrem multaꝝ
gentium poſui te an̄ deum cui credidiſti qui viuificat mortuos ⁊
vocat ea q̄ nō ſunt. tanq̄ȝ ea que ſunt. Qui contra ſpem. in ſpem
credidit. vt fieret pater multaꝝ gentium ſcd̄m quod dictū eſt ei
Sic erit ſemē tuū ſicut ſtelle celi ⁊ ſicut arena q̄ eſt in littore ma
ris. Et nō infirmatꝰ eſt in fide nec ꝯſiderauit corpꝰ ſuū emortuū
cum iam fere centum eſſet annoꝝ. ⁊ emortuam vuluam ſare. In
repromiſſiōe etiam dei nō heſitauit diffidētia. ſed cōfortatꝰ eſt fi-
de. dans gloriam deo. pleniſſime ſciens q2 quecūqȝ ꝓmiſit deꝰ po
tēs eſt ⁊ facere. Ideo ⁊ reputatum ē illi ad iuſticiam. Nō eſt aūt
ſcriptum tm̄ ꝓpter ipſum. quia reputatū eſt illi ad iuſticiam ſȝ
et ꝓpter nos quibꝰ reputabitᷣ credētibus in eū qui ſuſcitauit ieſū
chriſtū dominum noſtrū a mortuis. qui traditꝰ eſt ꝓpter delicta
noſtra. ⁊ reſurrexit ꝓpter iuſtificationē noſtrā .v.

Iuſtificati ergo ex fide pacem habeamꝰ ad deum per domi-
num noſtꝝ ieſum chriſtum ꝑ quem habemꝰ acceſſum per fi
dem in gloriam iſtam ī qua ſtamꝰ. ⁊ gloriamur in ſpe glorie fili
orum dei. Nō ſolum autē. ſed ⁊ gloriamur ī tribulationibꝰ. ſci-
entes ꝙ tribulatio patiētiam operatᷣ. patiētia autem ꝓbationē.
probatio ꝟo ſpem. Spes autem nō ꝯfundit. q2 charitas dei dif
fuſa eſt in cordibꝰ noſtris ꝑ ſpūm ſanctū qui datus ē nobis. Ut
quid em̄ chriſtus cum adhuc infirmi eſſemꝰ ſcd̄m tempꝰ pro im
pijs mortuꝰ eſt? Uix em̄ ꝓ iuſto q̇s moritᷣ. Nam ꝓ bono forſitā
quis audeat mori? Cōmendat autē charitatem ſuam deꝰ in nob.

q̅m̅ ſi cum adhuc pctõres eſſemus ſm tps xpũs pro nobis mor-
tuus eſt. Multo igitur magis nũc iuſtificati in ſanguine ipius
ſalui erimus ab ira ꝑ ipm. Si eni cũ inimici eſſemus. recõcilia-
ti ſumꝰ deo ꝑ mortẽ filij eiꝰ multo magis recõciliati ſalui erimꝰ
in vita ipius. Nõ ſolũ autẽ: ſꝫ ⁊ gloriamur in deo ꝑ dñm nrm
ieſum xpm: ꝑ quẽ nũc recõciliatõem accepimꝰ. Propterea ſicut
ꝑ vnũ hoiem peccatũ in hunc mũdũ intrauit. ⁊ per pctm̅ mors
⁊ ita in om̅s hoies mors ꝑtrãſijt in quo om̅s peccauerũt. Vſqꝫ
ad legẽ em̅ peccatũ erat in mũdo. Peccatũ aũt nõ imputabatur
cũ lex non eſſet ſed regnauit mors ab adam vſqꝫ ad moyſen: etiã
in eos qui non peccauerunt in ſimilitudinẽ preuaricatõnis ade
qui eſt forma futuri. Sꝫ non ſicut delictũ: ita ⁊ donũ. Si eniꝫ
vnius delicto multi mortui ſunt. multo magis gr̃a dei et donũ
in gratia vnius hois ieſu xpi in plures abundauit Et non ſicut
ꝑ vnũ peccatũ: ita ⁊ donũ. Nã iudiciũ quidẽ ex vno in ɔdẽna-
tõꝫ. gr̃a autẽ ex multis delictis in iuſtificationẽ. Si em̅ vniꝰ de
licto mors regnauit ꝑ vnũ. multo magis abundantiã gr̃e ⁊ do-
natõis ⁊ iuſticie accipientes in vita regnabũt ꝑ vnũ ieſum xpm.
Igitur ſicut per vniꝰ delictũ in om̅s hoies in ɔdemnationẽ. ſic
⁊ ꝑ vnius iuſticiã in omnes hoies in iuſtificationẽ vite. Sicut
em̅ ꝑ inobedientiã vnius hois peccatores ɔſtituti ſunt mlti. ita
per vnius obedientiã iuſti ɔſtituentur multi. Lex aũt ſubintra
uit. vt abundaret delictũ. Vbi aũt abũdauit delictũ. ſupabũda
uit ⁊ gr̃a. vt ſicut regnauit peccatũ in mortẽ. ita ⁊ gratia regnet
per iuſticiã in vitã eternã. ꝑ ieſum xpm dñm nrm vi
QUid ergo dicemus? Manebimus in peccato. vt gr̃a abun
det? Abſit. Qui em̅ mortui ſumus peccato. quõ adhuc vi
uemus in illo? An ignoratis fratres: qꝛ quicũqꝫ baptizati ſumꝰ
in xpo ieſu. in morte ipius baptizati ſumus? Conſepulti eni ſu-
mus cũ illo per baptiſmũ in mortẽ. vt quõ xpus ſurrexit a mor-
tuis per gloriã patris. ita ⁊ nos in nouitate vite ambulemꝰ Si
em̅ cõplantati facti ſumꝰ ſimilitudini mortis eius. ſimul ⁊ reſur
rectõis erimus. Hoc ſcientes qꝛ vetus hõ noſter ſimul crucifix
us eſt vt deſtruatur corpus peccati. vt vltra nõ ſeruiamus pctõ
Qui em̅ mortuus eſt. iuſtificatus eſt a peccato. Si aũt mortui
ſumus cũ xpo. credimus qꝛ ſimul etiã viuemꝰ cũ illo. ſcientes ꝙ
xpus reſurgens ex mortuis iã nõ moritur. mors illi vltra nõ do-
minabitur. ꝙ em̅ mortuus eſt peccato, mortuus eſt ſemel. ꝙ aũt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

viuit. viuit deo. Ita ⁊ vos exiſtimate vos mortuos q̇dem eſſe pec
cato. viuētes autem deo i xp̄o ieſu. Nō ergo regnet pctm̄ in vr̄o
mortali corpe. vt obediatis ꝯcupiſcētijs eiꝰ. Sed neqꝫ exhibea-
tis membra veſtra arma iniq̇tatis pctō ſʒ exhibete vos deo tanq̄ʒ
ex mortuis viuētes. ⁊ membra vr̄a arma iuſticie deo. Pctm̄ em
vobis nō dominabit̄. nō em̄ ſub lege eſtis ſed ſub gratia. Quid
ergo? Peccauimꝰ quoniaꝫ nō ſumꝰ ſub lege. ſed ſub gratia? Ab-
ſit. An neſcitis qm̄ cui exhibetis vos ſeruos ad obediēdum. ſui
eſtis eiꝰ cui obediſtis. ſiue peccati ad mortem ſiue obeditionis ad
iuſticiam? Grās autem ago deo ꝙ fuiſtis ſerui peccati. obediſtis
autem ex corde in eam formam doctrine ī qua traditi eſtis. Libe
rati autem a pctō ſerui facti eſtis iuſticie. Humanum dico. ppt̄
infirmitatem carnis veſtre. Sicut em̄ exhibuiſtis membra vr̄a
ſeruire immūdicie ⁊ iniq̇tati ad iniq̇tatem. ita nūc exhibete mē-
bra veſtra ſuire iuſticie in ſanctificationem. Cum em̄ ſerui eſſetꝭ
peccati. liberi fuiſtis iuſticie. Quem ergo fructum habuiſtis tūc
in illis. in quibꝰ nūc erubeſcitis? Nā finis illoꝝ mors eſt. Nūc
vero liberati a peccato ſerui autem facti deo. habetis fructum ve
ſtrum ī ſanctificationē finem vero vitam eternam. Stipendia
em̄ peccati mors. gratia autem dei vita eterna in chriſto ieſu do-
mino noſtro. Ca. vij.

An ignorātis fratres. ſcientibꝰ enim legem loquor. quia lex
in homie dominat̄ quāto tempore viuit. Nam q̄ ſub viro ē
mulier. viuēte viro alligata eſt legi. Si autem mortuus fuerit
vir eiꝰ ſoluta eſt a lege viri. Igit̄ viuēte viro vocabit̄ adultera. ſi
fuerit cum alio viro. ſi autem mortuꝰ fuerit vir eiꝰ. liberata eſt a
lege viri. vt nō ſit adultera ſi fuerit cum alio viro Itaqꝫ fratres
mei ⁊ vos mortificati eſtis legi per corpꝰ chriſti vt ſitis alterius
qui ex mortuis reſurrexit. vt fructificetis deo. Cum em̄ eſſemus
in carne. paſſiones peccatoꝝ que per legem erāt operabantur in
membris noſtris vt fructificarēt morti. Nunc autem ſoluti ſu
mus a lege mortis in qua detinebamur. ita vt ſeruiamꝰ in noui-
tate ſpūs ⁊ nō in vetuſtate littere. Quid ergo dicemꝰ? Lex pec-
catum eſt? Abſit. Sʒ peccatum nō cognoui niſi per legem Nā
cōcupiſcētiam neſciebā. niſi lex dicēt. Nō ꝯcupiſces. Occaſio-
ne āt accepta. pctm̄ ꝑ mādatū opatū eſt in me oēm ꝯcupiaꝫ Si
ne lege em̄ pctm̄ mortuū erat. ego āt viuebā ſine lege aliq̄n. Sʒ
cū veiſſʒ mādatū. pctm̄ reuixit. Ego āt mortuꝰ ſū. ⁊ iuētū ē mihi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

mandatū qđ erat ad vitā. hoc eſſe ad mortē. Nā peccatū occaſi
one accepta ꝑ mandatū ſeduxit me ⁊ ꝑ illud occidit. Itaqꝫ lex q̇
dē ſancta ⁊ mandatū ſanctū ⁊ iuſtū ⁊ bonū. Qđ ergo bonū ē mi-
hi, factū eſt mors. Abſit. ſꝫ peccatū vt appareat peccatū ꝑ bonū
opatū eſt mihi mortē. vt fiat ſupra modū peccans peccatū ꝑ mā
datū. Scio em̄ qꝛ lex ſpiritalis eſt. ego aūt carnalis ſum. venun
datus ſub peccato. Qđ em̄ opor non intelligo. Nō em̄ qđ volo
bonū hoc ago. ſꝫ qđ odio malū. illud facio. Si aūt qđ nolo illud
facio. ꝯſentio legi qm̄ bona eſt. Nūc aūt iam nō ego opor illud.
ſꝫ qđ habitat in me peccatū. Scio em̄ qꝛ nō habitat in me. hoc
eſt in carne mea bonū. Nā velle adiacet mihi. ꝑficere aūt non in
uenio. Nō em̄ qđ volo bonū hoc facio. ſꝫ qđ nolo malū. hoc ago
Si autē qđ nolo illud facio. iā non ego opor illđ. ſꝫ qđ habitat
in me peccatū. Inuenio igitur legē volenti mihi facere bonum.
qm̄ mihi malū adiacet. Condelector em̄ legi dei ſm interiorē ho
minē Video aūt aliā legē in mēbris meis repugnantē legi men
tis mee ⁊ captiuantē me in lege peccati q̄ eſt in mēbris meis In
felix ego hō. q̇s me liberabit de corpe mortis huius? Gr̄a dei ꝑ ie
ſum xp̄m dn̄m nr̄m. Igitur ego ipe mente ſeruio legi dei. Carne
aūt legi peccati. viij.

Nihil ergo nūc dānatōis eſt his q̇ ſunt in xp̄o ieſu. q̇ nō ſm
carnē ambulāt. Lex em̄ ſpūs vite in xp̄o ieſu liberauit me
a lege peccati ⁊ mortis. Nā qđ īpoſſibile erat legi in q̊ infirma-
batur ꝑ carnē. deus filiū ſuū mittēs in ſimilitudinē carnis pec-
cati. ⁊ de peccato damnauit peccatū in carne. vt iuſtificatio legꝭ
impleretur in nobis. q̇ nō ſm carnē ambulamꝰ. ſꝫ ſpm̄. Qui eī
ſm carnē ſunt. q̄ carnis ſtꝫ ſapiūt. q̇ vero ſm ſpūm. q̄ ſunt ſpūs
ſentiūt. Nā prudētia carnis mors eſt. prudentia aūt ſpūs vita
⁊ pax. Qm̄ ſapia carnis inimica ē deo. Legi em̄ dei nō ē ſubiecta
nec eni pt Qui āt ī carne ſūt. deo placere nō pn̄t. Vos aūt ī car
ne non eſtis. ſꝫ in ſpū. ſi tn̄ ſpūs dei hitat in vobis. Si quis aūt
ſpūm xp̄i nō hꝫ. hic nō eſt eiꝰ. Si aūt xp̄s in vobis eſt. corpꝰ qui
dem mortuū eſt ꝑpter peccatū. ſpūs ꝟo viuit ꝑpter iuſtificatōēꝫ
ꝙ ſi ſpūs eius q̇ ſuſcitat ieſum a mortuis hitat in nobis. q̇ ſuſci-
tauit ieſuꝫ xp̄m a mortuis viuificat ⁊ mortalia corpa vr̄a ꝑpter
inhabitātē ſpūm eius in vobis Ergo frēs debitores ſumꝰ nō car
ni vt ſm carnē viuamꝰ Si em̄ ſm carnē vixeritꝭ moriemi. ſi āt
ſpū facta carnis mortificaueritis viuetis. Quicunqꝫ em̄ ſpiritu

dei agũtur. hi ſunt filij dei. Nõ em̃ accepiſtis ſpm̃ ſuitutis iterũ
in timore. ſꝫ accepiſtis ſpm̃ adoptõis filioꝝ dei in quo clamamꝰ
abba pater. Ipe em̃ ſpũs teſtimoniũ reddit ſpũi nr̃o. ꝙ ſumꝰ filij
dei. Si aũt filij ⁊ heredes. heredes q̇dem dei. coheredes ãt xp̃i. ſi tñ
cõpatimur vt ⁊ ſimul ꝯglorificemur. Exiſtimo em̃ ꝙ non ſunt
ꝯdigne paſſiões huiꝰ tp̃is ad futurã gl'am q̃ reuelabitur in nob'.
Nã expectatio creature reuelatõez filioꝝ dei expectat. Uanitati
em̃ creatura ſubiecta eſt nõ volens. ſꝫ propt' eũ q̇ ſubiecit eaꝫ in
ſpe. qꝛ ⁊ ipa creatura liberabitur a ſuitute corruptõis in liberta-
tẽ glorie filioꝝ dei. Scimꝰ em̃ ꝙ om̃is creatura ingemiſcit ⁊ ꝑtu
rit vſqꝫ adhuc. Nõ ſolũ aũt illa. ſꝫ ⁊ nosipi p̃micias ſpũs hñtes
⁊ ipi intra nos gemimꝰ adoptõez filioꝝ dei. expectãtes redem pti
onem corꝑis nr̃i. Spe em̃ ſalui facti ſumus. Spes aũt q̃ videt'
nõ eſt ſpes. Nã qđ videt q̇s. q̇d ſperat? Si aũt ꝙ nõ videmus
ſperamꝰ ꝑ pacientiã expectamus. Sil'r aũt ⁊ ſpũs adiuuat infir
mitatẽ nr̃am. Nã q̇d oremꝰ ſicut oportet neſcimꝰ. ſꝫ ipſe ſpũs
poſtulat pro nobis gemitibꝰ inenarrabilibꝰ. Qui aũt ſcrutatur
corda. ſcit q̇d deſideret ſpũs. qꝛ ſm̃ deum poſtulat pro ſctis. Sci
mus aũt qm̃ diligentibꝰ deũ om̃ia coopant' in bonũ. his q̇ ſm̃ ꝓ-
poſitũ vocati ſunt ſancti. Nã q̇s p̃ſciuit ⁊ p̃deſtinauit ꝯformes
fieri imaginis filij ſui. vt ſit ipe p̃mogenitꝰ in multis fratribus.
Quos aũt p̃deſtinauit hos ⁊ vocauit. ⁊ q̇s vocauit hos ⁊ iuſtifi-
cauit. Quos autẽ iuſtificauit. illos ⁊ magnificauit. Quid ergo
dicemus ad hec? Si d's pro nob' q̇s ꝯtra nos? Qui etiaꝫ prop̃o
filio ſuo nõ pep̃cit d's. ſꝫ pro nobis om̃ibꝰ tradidit illũ. Quõ nõ
etiam cum illo omnia nobis donauit. Quis accuſabit aduerſus
electos dei? Deus qui iuſtificat. Quis eſt qui condemnet? Chri-
ſtus Jeſus qui mortuus eſt. immo qui ⁊ reſurrexit. qui ẽ ad dex-
terã dei. qui etiã interpellat pro nobis. Quis ergo nos ſepabit a
caritate xp̃i? Tribulatio an anguſtia an fames an nuditas an pe
riculum an perſecutio an gladius? ſicut ſcriptũ eſt. Quia propt'
te mortificamur tota die eſtimati ſumus ſicut oues occiſionis.
ſed in his omnibus ſuperamꝰ propter eum qui dilexit nos. Cer
tus ſum em̃ quia neqꝫ mors neqꝫ vita neqꝫ angeli neqꝫ principa
tus neqꝫ virtutes neqꝫ inſtantia neqꝫ futura neqꝫ fortitudo neqꝫ
altitudo neqꝫ profunduꝫ neqꝫ creatura alia poterit nos ſeparare a
caritate dei que eſt in xp̃o ieſu domino noſtro ix
VEritatem dico in xp̃o Jeſu non mentior teſtimoniũ mihi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

perhibēt . conſcientia mea in ſpiritu ſancto . quoniam triſticia
eſt mihi magna et continuus dolor cordi meo. Optabam enim
egoipſe anathema eſſe a xp̄o pro fratribus meis qui ſunt cognati
mei ſm carnem qui ſunt iſraelite quorū adoptio eſt filiorꝝ. ꝛ glīa
ꝛ teſtamētū ꝛ legiſlatio ꝛ obſequium ꝛ promiſſa quorꝝ patres ex q̄
bus eſt xp̄us ſm carnē qui eſt ſuper om̄ia deus benedictus in ſe-
cula amē. Nō āt ꝙ exciderit verbū dei. nō ei oēs q̄ ex circūciſiōe
ſtꝫ iſrl' hi ſunt iſraelite . neque qui ſemen ſunt abrae omnes ſunt
filij. Sed in Jſaac vocabitur tibi ſemen. id eſt non qui filij car-
nis hi filij dei. Sed qui filij ſunt promiſſionis eſtimantur in ſe-
mine. Promiſſionis em̄ verbum hoc eſt ſm hoc tempus veniaꝫ
et erit Sare filius. Non ſolum autē illa. ſed ꝛ Rebecca ex vno
concubitu habens geminos filios Jſaac patris noſtri. Cum em̄
nōduꝫ nati fuiſſent aut aliquid boni egiſſent aut mali. vt ſm ele
ctionē propoſitū dei maneret. non ex operibus ſed ex vocāte di-
ctum eſt ei. quia maior ſeruiet minori ſicut ſcriptum eſt. Jacob
dilexi. Eſau autē odio habui. Quid ergo dicemus: Nunq̄d ini
quitas apud deum: Abſit. Moyſes enim dixit. Miſerebor cui
miſertus ſum. ꝛ miſericordiam preſtabo cui miſerebor. Igit non
volentis neqꝫ currentis. ſed miſerentis eſt dei. Dicit em̄ ſcriptu
ra Pharaoni. quia in hoc ip̄m excitaui te. vt oſtendā in te virtu
tem meaꝫ. ꝛ vt annuncietur nomen meum in vniuerſa terra. er-
go cuius vult miſeretur. ꝛ quem vult indurat . Dicis itaqꝫ mi-
hi Quid adhuc queritur: Voluntati enim eius quis reſiſtit: O
hō tu qui es q̄ reſpondeas d̄o Nunquid dicit figmentum ei qui
ſe finxit. quid me feciſti ſic: An non habet poteſtatem figulus lu
ti ex eadem maſſa facere aliud quidem vas in honorem . aliud ve
ro in contumeliam. ꝙ ſi deus volens oſtendere iram ꝛ notam fa
cere potentiam ſuam ſuſtinuit in multa pacientia vaſa ire apta
in interitum. vt oſtenderet diuitias glorie ſue in vaſa miſericor
die que preparauit in gloriam. Quos ꝛ vocauit non ſolum ex iu
deis. ſed ꝛ ex gentibus. ſicut in Ozee dicit. Vocabo non plebeꝫ
meā. plebē meā. ꝛ nō dilectā dilectā. ꝛ nō miſc̄diam ꝯſecutā mi
ſericordiā ꝯſecutā. Et erit in loco vbi dictū eſt eis nō plebs mea
vos: tibi vocabūtur filij dei viui Eſaias aūt clamat pro iſrl' Si
fuerit numerus filiorꝝ iſrael tanq̄ꝫ arena maris reliquie ſalue fiēt
Verbū em̄ ꝯſūmans ꝛ abbreuians in eq̄tate. q2 v̄bū breuiatū fa
cit dominꝰ ſuper terrā . Et ſicut p̄dixit Eſaias niſi dn̄s ſabaoth

reliquiſſet nobis ſemen. ſicut zodoma facti eſſem⁹ ⁊ ſicut gomor
ra ſiles fuiſſem⁹. Quid ergo dicem⁹ ꝙ gẽtes q̄ nõ ſectabãtur iu-
ſticiã apphenderũt iuſticiã. iuſticia aũt q̄ ex fide eſt. iſrl' ꝟo ſectã
do legẽ iuſticie in legẽ iuſticie nõ ꝑuenit. Quare? Quia nõ ex fi
de. ſ; q̄i ex opib⁹. Offenderũt eñ in lapidẽ offenſiõis ſicut ſcꝓtũ
eſt. Ecce pono in ſyon lapidẽ offenſiõs ⁊ petrã ſcãdali. ⁊ oñis
q̊ credit in eũ ꝯfundetur. x
FRatres volũtas quidẽ cordis mei ⁊ obſecratio ad deũ fit
ꝓ illis in ſalutẽ. Teſtimoniũ eñ ꝑhibeo illis ꝙ emulatoꝫ
quidẽ dei hñt. ſ; nõ ſm ſciam. Ignorãtes eñ iuſticiã dei. ⁊ ſuaꝫ
querentes ſtatuere. iuſticie dei nõ ſũt ſubiecti Finis eñ legis xp̄us
ad iuſticiã omni credenti. Moyſes eñ ſcꝓſit qm̄ iuſticiã que ex
lege eſt q̊ fecerit hõ viuet in ea. Que aũt ex fide eſt iuſticia ſic dt
Ne dixeris in corde tuo. quis aſcendet in celũ. i. xp̄m deducere.
aut quis deſcẽdet in abyſſum. hoc eſt xp̄m a mortuis reuocare.
S; q̄d dicit ſcꝓtura. Prope eſt ꝟbum in ore tuo ⁊ in corde tuo
Hoc eſt ꝟbũ fidei qđ ꝑdicamus. q2 ſi ꝯfitearis in ore tuo dñm ie
ſum. ⁊ in corde tuo credideris ꝙ ds illũ ſuſcitauit a mortuis. ſal
uus eris Corde eñ creditur ad iuſticiã. ore aũt ꝯfeſſio fit ad ſa-
lutẽ. Dicit eñ ſcꝓtura. Oñis qui credit in illũ non ꝯfundetur
Nõ eñ eſt diſtinctio iudei ⁊ greci. Naꝫ idẽ dñs oĩm. diues in
oñs qui inuocant illũ. Oñis eñ quicũq; inuocauerit nomẽ do
mini ſaluus erit. Q̃uo ergo inuocabũt in quẽ nõ crediderũt? aut
q̃uo credent ei quẽ nõ audierũt? Q̃uo aũt audiẽt ſine ꝑdicãte? q̊-
modo ꝟo ꝑdicabũt. niſi mittãẗ? ſicut ſcꝓtuꝫ eſt. q̃; ſpecioſi pedes
euangelizantiũ pacẽ. euangelizantiũ bona. S; nõ oñs obediũt
euangelio. Iſaias eñ dicit. Dñe quis credidit auditui nr̃o? Er-
go fides ex auditu. audit⁹ aũt ꝑ ꝟbũ xp̄i. S; dico Nunquid nõ
audierunt? Et quidem. In omnem terram exiuit ſonus eorum.
⁊ in fines orbis terre verba eorum. Sed dico. Nunquid iſrael
non cognauit? Primus moyſes dicit Ego ad emulationeꝫ vos
adducam in omnem gentem. in gentem inſipientem. in irã vos
mittam. Iſaias autem audit ⁊ dicit. Inuentus ſum a non que-
rentibus me. palam apparui his qui me non interrogabãt. Ad
iſrael autem dicit. Tota die expandi manus meas ad populum
non credentem. ſ; ꝯtradicentẽ mihi. xi
DIco ergo. Nunquid deus repulit populum ſuum? Abſit
Nam et ego iſrahelita ſum ex ſemine Abraham de tribu

beniamin. Non repulit deus plebem ſuam quam preſciuit. An
neſcitis in helia quid dicit ſcriptura. quemadmodum interpel-
lat deum aduerſum iſrl'. Domine ꝓphetas tuos occiderunt. alta
ria tua ſuffoderũt. ⁊ ego relictꝰ ſum ſolꝰ. ⁊ querũt animam me
am. Sed quid dicit illi diuinum reſpõſum: Reliqui mihi ſep-
tem milia viroꝝ. qui nõ curuauerũt genua ante baal. Sic ergo
et in hoc tempore reliquie ſcd̃m electionem gratie dei ſalue facte
ſunt Si autem grã iam nõ ex operibꝰ. alioquin gratia iam non
eſt gratia. Quid ergo: Quod querebat iſrl' hoc nõ eſt conſecutꝰ
electio autem cõſecuta eſt. ceteri vero excecati ſunt. ſicut ſcriptũ
eſt. Dedit illis deꝰ ſpũm compunctiõis. oculos vt nõ videant. et
aures vt non audiãt. vſqꝫ in hodieruum diem. Et dauid dt. Fi
at menſa eoꝝ coram ipĩs in laqueum ⁊ ĩ captionem ⁊ ĩ ſcandalũ
et ĩ retributionem illis. Obſcurẽtur oculi eorum ne videant. ⁊
dorſum eoꝝ ſemper incurua. Dico ergo Nunqd ſic offenderunt
vt caderẽt: Abſit. Sed illorum delicto. ſalꝰ eſt gentibꝰ vt illos
emulẽtur. ꝙ ſi delictum illorum diuitie ſunt mundi. ⁊ diminu
tio eorum diuitie gẽtium. quãtomagis plenitudo eorum: Uob
enim dico gentibꝰ. q̃ꝫdiu quidem ego ſum gẽtium apoſtolꝰ. mi
niſterium meum honorificabo. ſiquomodo ad emulãdum ꝓuo-
cem carnem meam. ⁊ ſaluos faciam aliquos ex ill'. Si em̃ amiſ
ſio eorum recõciliatio eſt mũdi. que aſſumptio niſi vita ex mor-
tuis. ꝙ ſi delibatio ſancta eſt. ⁊ maſſa. ⁊ ſi radix ſancta. et rami.
ꝙ ſi aliqui ex ramis fracti ſunt. tu autem cum oleaſter eſſes. mi
ſertꝰ es in illis. ⁊ ſocíꝰ radicis ⁊ pinguedis oliue factus es. noli
gloriari aduerſus ramos. ꝙ ſi glorieris. non tu radicem portas
ſed radix te. Dicis ergo. Fracti ſunt rami vt ego inſerar. Bene
propter incredulitatem fracti ſunt. Tu autem fide ſtas. Noli
altum ſapere. ſed time. Si enim deꝰ naturalibus ramis nõ pe-
percit. ne forte nec tibi parcat. Uide ergo bonitatem ⁊ ſeuerita-
tem dei. In eos quidem qui ceciderũt. ſeueritatem. in te autē bo
nitatem dei. ſi permanſeris in bonitate. alioquin ⁊ tu excideris.
Sed ⁊ illi ſi non permanſerint in incredulitate inſerentur. Po
tens eſt enim deus iterum miſerere illos. Nam ⁊ ſi tu ex natura
li exciſus es oleaſtro ⁊ contra naturam inſertꝰ es in bonam oliuã
quantomagis hi ſcd̃m naturam inſerentur ſue oliue: Nolo
em̃ vos ignorare fratres miſterium hoc. vt non ſitis vobiſipſis

ſapiētes. q꜡ cecitas ex pte ↄtingit in iſrl. donec plenitudo genti-
um intraret. ⁊ ſic omnis iſrl ſaluꝰ fieret. ſicut ſcriptum eſt. Ue
niet ex ſyon. q̇ eripiat ⁊ euertat impietatem a iacob. Et hoc illis
a me teſtamētum. cum abſtulero pctā eoꝝ. Scd̄m euāgelium q̇
dem inimici ꝓpter vos. ſcd̄m electionem autem cariſſimi ꝓpter
patres. Sine pnīa em̄ ſunt dona ⁊ vocatio dei Sicut em̄ aliqn̄
et vos nō credidiſtis deo. nūc autem miam cōſecuti eſtis ꝓpter i
credulitatem illoꝝ. ita ⁊ iſti nūc nō crediderūt in veſtram miam
vt ⁊ ipſi miſcdiam cōſequātur Cōcluſit em̄ deꝰ omnia increduli
tate. vt oīm miſereat. O altitudo diuitiaꝝ ſapie ⁊ ſcie dei q̄ȝ in
compꝛ̄henſibilia ſunt iudicia eiꝰ ⁊ inueſtigabiles vie eiꝰ Quis em̄
cognouit ſenſum dn̄i. aut q̇s cōſiliariꝰ eiꝰ fuit? Aut quis ṗor de-
dit illi. ⁊ retribuet ei? Quoniā ex ipſo ⁊ ꝑ ipm̄ ⁊ in ipſo ſunt oīa
Ipſi gloria in ſecula ſeculoꝝ amē   Ca. xij.

Obſecro itaqȝ vos frēs ꝑ miam dei. vt exhibeatis corpa ve-
ſtra hoſtiam viuētem ſanctam deo placētem. rōnabile obſe
quium veſtꝝ. Et nolite cōformari huic ſeculo. ſȝ reformamini in
nouitate ſenſus vr̄i. vt ꝓbetis que ſit volūtas dei bona. ⁊ benepla
cēs ⁊ ꝑfecta. Dico enim ꝑ grām q̄ data eſt mihi omnibꝰ qui ſūt
int vos. nō plꝰ ſapere q̄ȝ oportet ſape. ſed ſapere ad ſobrietatem.
vt vnicuiqȝ ſicut deꝰ diuiſit mēſuram fidei Sicut em̄ in vno cor
pore multa membra habemꝰ. omnia autem membra nō eundem
actum habēt. ita multi vnum corpꝰ ſumꝰ in chriſto. ſinguli autē
alter alteriꝰ membra. habētes autem donatiōes ſm̄ grām q̄ da-
ta eſt nobis differētes. ſiue ꝓphetiam ſcd̄m rationem fidei: ſiue
miniſteriū in miſtrando. Siue qui docet i doctrina. Qui exhor
tat in exhortādo. Qui tribuit in ſimplicitate. Qui preeſt in ſo-
licitudie. q̇ miſeret i hilaritate. Dilectio ſine ſimlatōe Odiētes
malū adherētes bono Caritatē fratnitatꝭ iuicē diligētes hōre in
uicē preueniētes Solicitudie nō pigri. ſpū feruētes. dn̄o ſuien
tes. Spe gaudētes. in tribulatiōe patiētes. orōni inſtātes Ne
ceſſitatibꝰ ſanctoꝝ cōmunicātes. hoſpitalitatem ſectātes Bn̄di
cite perſequentibꝰ vos Benedicite ⁊ nolite maledicere. Gaudete
cum gaudentibꝰ. flete cum flentibꝰ Idipſum inuicem ſentientes
non alta ſapiētes. ſed humilibꝰ conſentiētes. Nolite eſſe pruden
tes apud voſmetipſos. Nulli malum ꝓ malo reddentes ꝓuiden
tes bona. non tantum coram deo. ſed etiam coram omnibꝰ homi
nibꝰ. Si fieri poteſt quod ex vobis eſt. cum omnibꝰ hominibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

pacem habentes. Non voſmetipſos defendentes chariſſimi. ſed
date locum ire. Scriptum eſt enim. Mihi vindictam. ⁊ ego re
tribuam dicit dominꝰ. Sed ſi eſurierit inimicꝰ tuus ciba illum
Si ſitit potum da illi. Hoc enim faciens carbones ignis conge
res ſuper caput eius. Noli vinci a malo. ſed vince in bonum ma
lum. ¶ Ca. xiij.

OMnis anima poteſtatibꝰ ſublimioribus ſubdita ſit Non
eſt enim poteſtas niſi a deo. Que autem ſunt a deo ordina-
ta ſunt. Itaqꝫ qui reſiſtit poteſtati. dei ordinationi reſiſtit. Qui
autem reſiſtūt. ipſi ſibi damnationem requirūt Nam principes
non ſunt timori boni operis. ſed mali. Vis autem nō timere po
teſtatem: Bonum fac. ⁊ habebis laudem ex illa. Dei enim mi-
niſter eſt tibi in bonum. Si autem malum feceris tibi Non em̄
ſine cauſa gladium portat. Dei enim miniſter eſt vindex in iram
ei qui male agit. Ideoqꝫ neceſſitate ſubditi eſtote. nō ſolum pro-
pter iram. ſed etiam propter conſcientiam. Ideo enim ⁊ tributa
preſtatis. Miniſtri enim dei ſunt. in hocipſum ſeruiētes. Red
dite ergo omnibꝰ debita. Cui tributum tributū. cui vectigal ve-
ctigal. cui timorem timorem. cui honorem honorem. Nemini
quicq̄ꝫ debeatis. niſi vt inuicem diligatis. Qui em̄ diligit proxi
mum. legem impleuit. Nam nō adulterabis. nō occides. nō fu
raberis. nō falſum teſtimonium dices. nō concupiſces rem pro-
ximi tui. ⁊ ſi quod eſt aliud mādatum in hoc verbo inſtauratur.
diliges proximum tuū ſicut teipſum. Dilectio proximi malum
non operatur. Plenitudo ergo piebis dilectio. Et hoc ſcientes
tempꝰ. quia hora eſt iam nos de ſomno ſurgere. Nūc enim ꝓpi-
or eſt noſtra ſalus. q̄ꝫ cum credimus. Nox preceſſit. dies autem
appropinquauit. Abijciamꝰ ergo opera tenebrarū ⁊ induamur
arma lucis. ſic vt in die honeſte ambulemus Non in cōmeſſati
onibꝰ ⁊ ebrietatibꝰ. non in cubilibꝰ ⁊ impudicitijs. non in cōten
tione ⁊ emulatione ſed induimini dn̄m ieſum xp̄m. ⁊ carnis cu-
ram ne feceritis in deſiderijs. Ca. xiiij

INfirmū autem in fide aſſumite. non ī diſceptationibꝰ cogi-
tationum. Aliꝰ enim credit manducare ſe omnia. Qui au-
tem īfirmꝰ eſt ſolus manducet Is qui manducat non manducā
tem non ſpernat. ⁊ qui nō manducat manducātem nō iudicet.
Deus em̄ illud aſſumpſit. Tu quis es q̇ iudicas alienum ſeruū:
Dn̄o ſuo ſtat aut cadit. Stabit autem. Potens eſt em̄ deus ſta-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

tuere illum. Nam aliꝰ iudicat diem inter diem. aliꝰ autem iudi
cat omnem diem. Unuſquiſqꝫ in ſuo ſenſu abundet. Qui ſapit
diem domino ſapit. ⁊ qui mãducat domino mãducat. Gratias
eñ agit deo. Et qui nõ mãducat domino nõ manducat. ⁊ grãs
agit deo. Nõ enim noſtꝝ ſibi viuit. ⁊ nemo ſibi moꝛit᷑. Siue eñ
viuimꝰ domino viuimꝰ. ſiue moꝛimur domino moꝛimur. Siue
ergo viuimꝰ ſiue moꝛimur. dñi ſumꝰ. In hoc eñ chꝛiſtꝰ moꝛtu
us eſt ⁊ reſurrexit. vt ⁊ viuoꝝ ⁊ moꝛtuoꝛum dominetur. Tu au
tem quid iudicas fratrem tuum ? aut tu quare ſpernis fratrem
tuum ? Omnes enim ſtabimus ante tribunal dei. Scriptum eſt
enim Uiuo ego dicit dominꝰ. quoniam mihi flectetur omne ge
nu. ⁊ omnis lingua cõfitebitur deo. Itaqꝫ vnuſquiſqꝫ noſtrum
pꝛo ſe rationem reddet deo. Nõ ergo ampliꝰ inuicem iudicemꝰ.
ſed hoc iudicate magis. ne ponatis offendiculum fratri vel ſcan
dalum. Scio ⁊ cõfido in domino ieſu. quia nihil commune per
ipſum. niſi ei qui exiſtimat quid commune eſſe illi cõmune eſt.
Si enim pꝛopter cibum frater tuꝰ contriſtatur. iam non ſcd̄m
charitatem ambulas. Noli cibo tuo illum perdere. pꝛo quo chꝛi
ſtus moꝛtuꝰ eſt. Non ergo blaſphemetur bonum noſtrum. Nõ
eſt eñ regnum dei eſca ⁊ potꝰ. ſed iuſticia ⁊ pax ⁊ gaudium ĩ ſpi
ritu ſancto. Qui eñ in hoc ſeruit chꝛiſto. placet deo. ⁊ pꝛobatus
eſt hominibꝰ. Itaqꝫ que pacis ſunt. ſectemur. ⁊ que edificatiõis
ſunt inuicem cuſtodiamꝰ. Noli ꝓpter eſcam deſtruere opus dei
Omnia quidem ſunt mũda ſed malum eſt homini qui per offen
diculum mãducat. Bonum eſt nõ manducare carnem ⁊ nõ bi-
bere vinum. neqꝫ in quo frater tuꝰ offendit aut ſcãdalizatur aut
infirmatur. Tu fidem quam habes penes temetipſum. habe co-
ram deo. Beatꝰ qui nõ iudicat ſemetipſum in eo quod ꝓbat. qui
autem diſcernit ſi mãducauerit damnatus eſt. quia non ex fide.
Omne autem quod nõ eſt ex fide. peccatũ eſt Ca. xv.

Debemꝰ autem nos firmiores inbecillitates infirmoꝝ ſu-
ſtinere. ⁊ non nobis placere. Unuſquiſqꝫ veſtrum ꝓximo
ſuo placeat in bonum ad edificationẽ. Etenim xp̄us nõ ſibi pla
cuit ſꝫ ſicut ſcriptum ẽ. improperia ĩproperãtium tibi ceciderũt
ſuꝑ me. Quecũqꝫ eñ ſcripta ſunt. ad noſtram doctrinã ſcp̄ta
ſunt. vt ꝑ patiam ⁊ ꝯſolationẽ ſcripturaꝝ ſpẽ habeãmꝰ Deꝰ aũt
patiẽtie ⁊ ſolarij det vob̄ idip̄m ſape in alterutꝝ ſm̄ ieſum xp̄m.
vt vnanimes vno oꝛe honoꝛificetis deum. ⁊ patrem dñi nr̄i ieſu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

xp̄i Propter qđ ſuſcipite inuicem. ſicut ⁊ xp̄s ſuſcepit vos ī ho
norem dei. Dico eñ xp̄m ieſum miſtꝝ fuiſſe circumciſiōis ꝓpter
veritatem dei ad ꝯfirmādas ꝓmiſſiões patrum. gētes autem ſu
per mia honorare deum. ſicut ſcriptum eſt. Propteā ꝯfitebor ti
bi in gentib⁹ domine. ⁊ nomī tuo cātabo. Et iterum dr̄ Letami
ni gētes cum plebe eius. Et iterꝝ. Laudate oēs gentes dominū.
et magnificate eū om̄s ppl'i Et rurſus iſaias ait. Erit radix ieſſe
et q̇ exurget regere gētes in eum gētes ſperabūt. De⁹ autem ſpei
repleat vos omni gaudio ⁊ pace in credendo. vt abundetis in ſpe
et virtute ſpūſſancti. Cert⁹ ſum autem frēs mei ⁊ egoipe de vob.
qm̄ ⁊ ipi pleni eſtis dilcōne. repleti omni ſcia. ita vt poſſitis alte
rutrum monere. Audaci⁹ autem ſcripſi vobis frēs ex ꝑte. tanq̄
in memoriam vos reducēs. ꝓpter grām que data eſt mihi a deo
vt ſim miſter xp̄i ieſū in gentibus ſanctificās euāgelium dei. vt
fiat oñlatio gētium accepta ⁊ ſanctificata in ſpū ſancto. Habeo
igit̄ gloriam in xp̄o ieſu ad deum Nōdum eñ audeo aliq̇d loqui
eoꝝ que ꝑ me nō efficit xp̄s in obediētiam gētium. ꝟbo ⁊ factis ī
virtute ſignoꝝ ⁊ ꝓdigioꝝ in ꝟtute ſpūſſancti. ita vt ab hirl'm ꝑ
circuitum vſq₃ ad illyricum repleuerim euāgelium xp̄i. Sic au
tem p̄dicaui euāgelium hoc. nō vbi nominat⁹. eſt xp̄s. ne ſup ali
enum fundamētum edificarem. ſed ſicut ſcriptum eſt. Qm̄ qui
bus nō eſt annūciatum de eo videbūt. ⁊ qui nō audierūt de eo in
telligēt. Propt̄ qđ ⁊ impediebar plurimū venire ad vos. ⁊ ꝓhi
bit⁹ ſum vſq₃ adhuc. Nūc vero vlteri⁹ locum nō habēs in his re
gionib⁹. cupiditatem autem habēs veniēdi ad vos ex multis iā
precedentib⁹ annis cum in hiſpaniā ꝓficiſci cepero. ſpero ꝙ p̄te
riēs videā vos ⁊ a vobis deducar illuc. ſi vobis ꝓmū ex ꝑte fruit⁹
fuero. Nūc igit̄ ꝓficiſcar in hieruſalē miſtrare ſanctis. Proba
uerūt eñ macedonia ⁊ achaia collationē aliquam facē in paupe
res ſanctoꝝ. qui ſunt in hierl'm Placuit eñ eis ⁊ debitores ſunt
eoꝝ. Nam ſi ſpūalium eoꝝ particeps facti ſunt gētiles. debēt ⁊ ī
carnalib⁹ miſtrare eis. Hoc igit̄ cum cōſumauero ⁊ aſſignauero
eis fructum hūc. per vos ꝓficiſcar in hiſpaniam. Scio autē qm̄
veniēs ad vos in abundātia benedcōnis xp̄i veniam Obſecro er
go vos frēs ꝑ dn̄m noſtrum ieſum xp̄m ⁊ ꝑ charitatem ſciſpūs
vt adiuuetis me in orōnib⁹ veſtris ꝓ me ad deum. vt liberer ab ī
fidelibus. qui ſunt in iudea. ⁊ obſequij mei oblatio accepta fiat in
hieruſalem ſanctis. vt veniam ad vos in gaudio ꝑ volūtatez de.

vt refrigerar vobiſcum. De⁹ autem pacis ſit cum omnibus vo-
bis amen. Ca. xvi

Commēdo autem vob phebem ſororem nrām. que ē in mi
niſterio eccleſie. que eſt ī cenchris. vt eam ſuſcipiatis ī do
mino digne ſanctis. ⁊ aſſiſtatis ei in quocūqꝫ negocio veſtri indi
guerit. Etenim ipſa quoqꝫ aſtitit multis. ⁊ mihipi. Salutate
priſcam ⁊ aquilam adiutores meos in xp̄o ieſu. qui pro aīa mea
ſuas ceruices ſuppoſuerūt. quib⁹ non ſolum ego grās ago. ſed ⁊
cuncte eccleſie gētium ⁊ domeſtica eccīa eoꝝ. Salutate ephene-
tū dilectū mihi. q̇ eſt ꝑmitiu⁹ eccīe aſie in xp̄o ih̄u. Salutate ma
riam que multum laborabat ī vobis. Salutate andronicum et
iuliam cognatos ⁊ cōcaptiuos meos. qui ſunt nobiles ī apoſtol'
qui ⁊ ante me fuerūt in xp̄o ih̄u. Salutate ampliatum dilectiſſi
mū mihi in dn̄o. Salutate vrbanum adiutorē noſtrum in xp̄o
ih̄u ⁊ ſtachium dilectū meum. Salutate appellen ꝓbum ī xp̄o
Salutate eos qui ſunt ex ariſtoboli domo. Salutate herodionē
cognatum meum. Salutate eos q̇ ſunt ex narciſſi domo. q̇ ſunt
in domino. Salutate triphenam ⁊ triphoſam. que laborāt ī do
mīo Salutate parſidam cariſſimā. que multum laborauit in do
mino. Salutate ruffum electum ī domino. ⁊ matrem ei⁹ et me
am. Salutate aſineretum phlegontam hermen patrobam her-
man. ⁊ qui cum eis ſunt frēs. Salutate philologum ⁊ iuliā ne
reum ⁊ ſororem ei⁹ ⁊ olympiadem. omnes qui cum eis ſanctos.
Salutate inuicē oculo ſancto. Salutāt vos oēs ecclīe xp̄i Ro
go autem vos frēs. vt obſeruetis eos. qui diſſenſiōes ⁊ offendi-
cula ꝑter doctrinam quam vos didiciſtis faciūt ⁊ declinate ab il
lis. Huiuſcemodi em̄ chriſto dn̄o noſtro nō ſeruiūt. ſed ſuo vē-
tri. ⁊ ꝑ dulces ſmones ⁊ benedictiōes ſeducūt corda innocenti
um. Ueſtra em̄ obedietia in omni loco diuulgata ē. Gaudeo igi
tur ī vobis. ſed volo vos ſapiētes eſſe ī bono ⁊ ſimplices ī malo.
De⁹ autem pacis cōterat ſathanam ſub pedib⁹ veſtris velociter
Gratia dn̄i noſtri ieſu xp̄i vobiſcum. Salutat vos thimotheus
adiutor me⁹. ⁊ lucius ⁊ iaſon ⁊ ſoſipater cognati mei. Saluto
vos ego tercius q̇ ſcripſi epiſtolam ī domino. Salutat vos ga
ius hoſpes me⁹. ⁊ vniuerſe eccleſie. Salutat vos eraſtus archa
rius ciuitatis. ⁊ quart⁹ frater. Gratia domini noſtri ih̄u chriſti
cum omnib⁹ vobis. amē Ei autem qui potens eſt vos ꝯfirmare
iuxta euāgelium meum ⁊ predicationē ieſu xp̄i. ſcd̄m reuelatio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

nem myſteriȷ̄ tempoꝛibꝰ eternis taciti. quod nūc patefactum eſt per ſcripturas ꝓphetarum ſm̄ p̄ceptum eterni dei ad obeditionē fidei cunctis gentibꝰ cogniti ſoli ſapiēti deo ꝑ ieſum xp̄m. cui honoꝛ ⁊ gloꝛia in ſecula ſeculoꝝ amen

Explicit ep̄la pauli ad romanos. Incipit prologꝰ in p̄mā ep̄lam ad coꝛinthios.

Epiſtola pꝛima ad coꝛinthios mltas cauſas diuerſaſqꝫ complectit̃. Quarum partē relatiōe fratrum cognouit apoſtolꝰ. Partim ipſoꝝ coꝛinthioꝝ ſunt litteris indicate. Nōnullas vero pꝛo officiȷ̄ ſui cura. aut oꝛdinat aut emēdat. ex variȷ̄s curationibꝰ medetur diuerſa infirmitate languentibꝰ. Nam apud eos pꝛimū curatur offenſionis vicium. quod multi pſeudo apoſtoloꝝ vnitatem intulerūt ſcindentes eccl̄ie vt ꝓpriȷ̄ nominis facerēt ſectatoꝛes quod his expꝛobꝛauit verbis apoſtolꝰ. Hoc autem dico quod vnuſq̄ſqꝫ veſtruꝫ dicit. Ego quidem ſum pauli. ego autem apollo. ego vero cephe ego autem xp̄i. Et ob h̄ q̄dē hoꝝ ſe dicit facere nominū mentionem. vt multomagis erubeſcāt id ſe facere ſub falſoꝝ apoſtoloꝝ nominibꝰ quod etiam ſi ſub petri ⁊ pauli fiēt nomīe diſpliceret. Secūda cauſa eiꝰ inducitur. qui paterne oblitꝰ reuerētie vxoreꝫ ſibi nō erubuit facere de nouerca. Quod facinꝰ licet foꝛnicationem appellauerit apoſtolꝰ tamen ita cōdem nauit. vt in vltionē facti auctoꝛem talis operis diabolo iudicauerit deputādum impoſita iudicioꝛum ⁊ litium tercia queſtione Quarto loco matrimonioꝛum iura tractātur his. Quinto loco virgitatis conſiliū velut e vicino cōiungitur. Sexto loco de eſcarum licētia diſputatur. Septimo atqꝫ octauo loco de attondēdo viris ⁊ mulieribus velādo capite ac ſacramētoꝛum cōmunione pꝛecipit̃. Nono loco emulatio que diuerſitate donoꝛum ſpiritalium naſcebatur ſub exemplo membꝛoꝛum ⁊ coꝛpoꝛis caſtigatur. Decimo reſurrectiōis ſpes multis ⁊ argumētis ⁊ rationibus appꝛobatur. Ultimo de colligēdis ad neceſſitatem ſanctoꝛum nominis charitatis cura vel edificatio cultui imponitur. Interſeruntur his pauce que aut vt quibuſdam videtur pendēt ex ſuperioꝛibꝰ. aut habent licet pꝛopꝛias tamen paruulas actiones.

Explicit pꝛologus.

¶ Incipit argumentum.

CОrinthij ſunt achaici. ⁊ hi ſimilit̃ ab apoſtolo audierũt verbum veritatis ⁊ ſubuerſi ſunt multifarie a falſis apoſtolis. Quidam a philoſophie ꝟboſa eloquẽtia. alij ſecta legis iudaice inducti ſunt. Hos reuocat apoſtolꝰ ad veram fidẽ et euãgelicam ſapientiam. ſcribens eis ab epheſo per thimotheũ diſcipulum ſuum.

¶ Explicit argumẽtum Incipit epiſtola ad Corinthios prima. Capitulũ primũ

PAulus vocatꝰ apoſtolꝰ ieſu xp̄i ꝑ volũtatem dei et ſoſthenes frater eccl̃ie dei que eſt corinthi ſanctificatis in xp̄o ieſu vocatis ſanctis cum omnibus qui inuocãt nomẽ dñ̄i noſtri ieſu xp̄i in oĩ loco ipoꝝ ⁊ noſtro. Gratia vobis ⁊ pax a deo patre noſtro ⁊ dño ieſu xp̄o. Grãs ago deo meo ſꝑ pro vobis in gr̃a dei que data eſt vobis in xp̄o ih̄u. quia in oĩbus diuites facti eſtis in illo in omni ꝟbo ⁊ in omni ſciẽtia. ſicut teſtimonium xp̄i ꝯfirmatum eſt in vobis. ita vt nihil vobis deſit in vlla gr̃a. expectãtibus reuelationem dñ̄i noſtri ih̄u xp̄i qui ⁊ confirmabit vos vſq; in finem ſine crimĩe in die aduentꝰ dñ̄i noſtri ih̄u xp̄i. Fidelis deꝰ per quem vocati eſtis in ſocietatem filij eius ih̄u xp̄i dñi noſtri Obſecro autem vos frẽs per nomẽ dñi noſtri ih̄u xp̄i vt idip̄m dicatis omnes. ⁊ nõ ſint in vobis ſciſmata Sitis ergo perfecti in eodem ſenſu. ⁊ in eadem ſcĩa. Significatũ eſt enĩ mihi de vobis frẽs mei ab his qui ſunt cloes. quia cõtentiones ſunt inter vos. Hoc autem dico quod vnuſquiſq; veſtꝝ dicit. Ego quidem ſum pauli. ego autem appollo. ego ꝟo cephe ego autem xp̄i. Diuiſus eſt xp̄s? Nunq̊d paulꝰ crucifixꝰ eſt ꝑ vobis. aut in nomĩe pauli baptizati eſtis? Grãs ago deo meo ꝙ neminem veſtrum baptizaui. niſi criſpum ⁊ gaium. ne quis dicat ꝙ in nomĩe meo baptizati eſtis. Baptizaui autem ⁊ ſtephane domũ. ceterum neſcio ſi quem alium veſtrum baptizauerim Non enĩ miſit me xp̄s baptizare ſ; euãgelizare. nõ in ſapĩa ꝟbi vt non euacuet̃ crux xp̄i Uerbum enĩ crucis pereũtibꝰ quidem ſtulticia eſt. his autem q̊ ſalui fiũt. id eſt nobis dei ꝟtus eſt. Scriptũ eſt enĩ. Perdam ſapĩam ſapiẽtium. ⁊ prudẽtiam prudẽtium reprobabo. Ubi ſapiẽs. vbi ſcriba. vbi inq̇ſitor. huiꝰ ſeculi? Nõne ſtul

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

tam fecit deus ſapiētiam huiꝰ mūdi. Nā qꝛ in̄ dei ſapiētia non
ꝯgnouit mūdus ꝑ ſapiam deū. placuit deo ꝑ ſtulticiā p̄dicatio-
nis ſaluos facere credētes. Qm̄ ⁊ iudei ſigna petūt. ⁊ greci ſapi
entiā querūt. Nos aūt p̄dicamꝰ xp̄m crucifixū. iudeis q̇dē ſcan
dalū. gētibꝰ aūt ſtulticiā. ip̄is aūt vocatꝭ iudeis atq̄ʒ grecꝭ xp̄m
dei virtutē ⁊ dei ſapiam. Quia qd̓ ſtultū eſt dei. ſapia eſt hoibꝰ
⁊ qd̓ infirmū eſt dei. fortiꝰ eſt hoibꝰ. Uidete em̄ vocatōeʒ vr̄ām
frēs. qꝛ nō multi ſapiētes ſm̄ carnē. nō multi potētes. nō ml'ti
nobiles. ſed q̄ ſtulta ſūt mūdi elegit d̓s. vt ꝯfundat ſapiētes ⁊ in
firma mūdi elegit d̓s vt ꝯfundat fortia. ⁊ ignobilia mūdi ⁊ con
temptibilia elegit d̓s ⁊ ea q̄ nō ſūt. vt ea que ſūt deſtrueret. vt nō
glorieť om̄is caro in ꝯſpectu eius. Ex ip̄o aūt vos eſtis i xp̄o ieſu
q̄ factꝰ eſt nob̄ ſapia ⁊ iuſticia ⁊ ſctificatio ⁊ redemptio. vt quē-
admodū ſcp̄tū eſt. q̇ gliať. i dn̄o glieť. ij

Et ego cū veniſſem ad vos frēs veni. nō i ſublimitate ſmo
nis aut ſapie. annūcians vob̄ teſtimoniū xp̄i. Nō em̄ iudi
caui me ſcire aliq̇d inť vos niſi ieſum xp̄m ⁊ hūc crucifixū. ⁊ ego
in infirmitate ⁊ timore ⁊ tremore multo fui apud vos. ⁊ ſermo
meꝰ ⁊ p̄dicatio mea. nō in ꝑſuaſibilibꝰ hūane ſapie vbis. ſʒ i oſtē
ſiōe ſpūs ⁊ vtutꝭ. ⁊ fides vr̄a nō ſit in ſapia hoim. ſʒ in vtute dei
Sapiam aūt loq̇mur inť ꝑfectos. Sapiam vo nō huiꝰ ſeculi:
neq̄ʒ p̄ncipū huiꝰ ſeculi q̇ deſtruūtur. ſed loq̇mur dei ſapiam i mi
miſterio que abſcondita eſt. quā p̄deſtinauit deus ante ſecula i glo
riā nr̄ām quā nemo p̄ncipū huiꝰ ſeculi cognouit. Si em̄ cogno
uiſſent: nunq̄ʒ dominū glie crucifixiſſent. Sicut ſcp̄tum eſt. qd̓
oculus non vidit. nec auris audiuit. nec in cor hois aſcēdit. que
p̄pauit d̓s his q̇ diligunt illum. Nobis autē reuelauit d̓s ꝑ ſpi
ritū ſuum. Spiritus em̄ omnia ſcrutatur etiam pfunda dei.
Quis em̄ ſcit hominū q̄ ſunt hois. niſi ſpūs homis q̇ in ip̄e eſt
Ita ⁊ que dei ſunt nemo cognouit niſi ſpūs dei. Nos autem nō
ſpm̄ huiꝰ mundi accepimus. ſʒ ſpm̄ q̇ ex deo eſt. vt ſciamus que
a deo donata ſūt nobis. que ⁊ loq̇mur non in doctis humane ſapi
entie vbis. ſʒ in doctrina ſpūs. ſpiritualibus ſpiritualia compa-
rantes. Animalis autem homo non ꝑcipit ea que ſunt ſpūs dei
Stulticia em̄ eſt illi ⁊ non poteſt intelligere. quia ſpiritualiter
examinatur. Spiritualis autem iudicat om̄ia. ⁊ ip̄e a nemie iu
dicatur. ſicut ſcriptum eſt. Quis cognouit ſenſum domini: aut
q̇s inſtruxit eū: Nos āt ſenſum xp̄i habemus. iij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

ET ego fratres non potui vobis loqui quaſi ſpiritualibus
ſʒ quaſi carnalibus. Tanquã paruulis in xp̄o lac vob̄ po-
tum dedi non eſcam. Nondum em̄ poteratis intelligere. ſʒ nec
nūc quidem poteſtis. Adhuc em̄ carnales eſtis. Cum em̄ ſit in-
ter vos zelus ⁊ ↄtentio. nonne carnales eſtis. ⁊ ſm̄ hoīem ambu
latis? Cum em̄ quis dicat. ego quidem ſum pauli. aliꝰ aūt. ego
apollo: nonne hoīes eſtis? Quid igit̄ eſt apollo? Quid ꝟo paulꝰ
Miniſtri eiꝰ cui crediſtis. Et vnicuiqʒ ſicut dn̄s dedit. Ego
plantaui. apollo rigauit. ſed deꝰ incremētū dedit. Itaqʒ neqʒ qui
plantat eſt aliquid neqʒ q̊ rigat. ſʒ q̊ incrementū dat deus. Qui
plantat aūt ⁊ q̊ rigat vnum ſunt. Unuſquiſqʒ aūt propriã mer-
cedē accipiet ſm̄ ſuū laborē Dei em̄ ſumꝰ adiutores. Dei agricul
tura eſtis. Dei edificatio eſtis. Scd̄m grām dei q̄ data eſt mihi.
vt ſapiens architectꝰ fundamentū poſuī. aliꝰ autē ſupedificat.
Unuſqſqʒ aūt videat quō ſupedificet. Fundamentū em aliud ne
mo pt̄ ponē p̄ter id qd̄ poſitū ē. qd̄ eſt xp̄s ieſus Si q̊s aūt ſuper
edificat ſupra fundamētū hoc auꝝ argentū lapides p̄cioſos ligna
fenū ſtipulã. vniuſcuiuſqʒ opꝰ manifeſtū erit. Dies em̄ domini
declarabit quia in igne reuelabitur. ⁊ vniuſcuiuſqʒ opꝰ quale ſit.
ignis probabit. Si cuiꝰ opus manſerit qd̄ ſupedificauit. merce
dem accipiet. Si cuiꝰ opus arſerit detrimentū patietur. ip̄e autē
ſaluus erit. ſic tamen quaſi per ignem. Neſcitis quia templum
dei eſtis. ⁊ ſp̄us dei habitat in vobis? Si quis autē templum dei
violauerit diſpdet illū deus. Templū em̄ dei ſanctū eſt. qd̄ eſtis
vos. Nemo ſe ſeducat. Si quis videtur inter vos ſapiens eſſe
in hoc ſeculo. ſtultus fiat vt ſit ſapiens. Sapientia em̄ huiꝰ mū
di ſtulticia eſt apud deum. Scriptū eſt em̄ Comp̄hendã ſapien-
tes in aſtucia eorum. Et iterum. Deus nouit cogitatōes ſapien
tiū. qm̄ vane ſunt. Nemo itaqʒ glorietur in homibꝰ. Om̄ia ei
veſtra ſunt. ſiue paulus ſiue apollo ſiue cephas ſiue mūdꝰ ſiue vi
ta ſiue mors ſiue p̄ntia ſiue futura. Om̄ia em̄ vr̄a ſunt. vos aūt
xp̄i. xp̄us aūt dei. iiij

SIc nos exiſtimet homo vt miniſtros xp̄i. ⁊ diſpenſatores
miniſteriorū dei. Hic iã q̄ritur int̄ diſpenſatores. vt fidel
quis inueniatur. Mihi aūt pro minimo eſt. vt a vobis iudicer.
aut ab hūano die. Sʒ neqʒ meip̄m iudico. Nihil em̄ mihi con-
ſcius ſum. ſʒ nō in hoc iuſtificatus ſum. Qui aūt iudicat me do-
minus eſt. Itaqʒ nolite ante tempus iudicare. quoadusqʒ veni-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

at dominus qui ⁊ illuminabit abſcondita tenebrarũꝫ. ⁊ maniſe-
ſtabit conſilia cordiũ. ⁊ tunc laus erit vnicuiqꝫ a deo. Hec autē
fratres transfiguraui in me ⁊ apollo propter vos. vt in vobis di
ſcatis ne ſupra q̃ꝫ ſcriptum eſt vnus aduerſus alterum infletur
pro alio. Quis em̄ te diſcernit? Quid autē habes quod non ac-
cepiſti? Si autē accepiſti. quid gloriaris quaſi non acceperis. Iā
ſaturati eſtis. iam diuites facti eſtis Sine nobis regnatiſ Et vti
nam regnetis. vt ⁊ nos vobiſcuꝫ regnemus. Puto em̄ deus nos
apoſtolos nouiſſimos oſtendit tanq̃ꝫ morti diſſeminatos. q̄ꝛ ſpe
ctaculũ facti ſum⁹ mũdo ⁊ angelis ⁊ hominibus Nos ſtulti pro
pter xp̄m. vos aũt prudentes in xp̄o. Nos infirmi. vos aũt for-
tes. Vos nobiles. nos aũt ignobiles. Vſqꝫ in hanc horaꝫ. ⁊ eſu
rimus ⁊ ſitimus ⁊ nudi ſumus ⁊ colaphis cedimur ⁊ inſtabiles
ſumus ⁊ laboramus operantes manibus noſtris. Maledicimur
⁊ benedicimus. Perſecutionē patimur. ⁊ ſuſtinemus. Blaſphe
mamur. ⁊ obſecramus. Tanq̃ꝫ purgamenta huius mundi facti
ſumus omniũ peripſima vſqꝫ adhuc. Non vt confundam vos
hec ſcribo. ſed vt filios meos cariſſimos moneo. Nam ſi decem
milia pedagogorum habeatis in chriſto. ſed non multos patres
Nam in xp̄o Jeſu per euangelium ego vos genui. Rogo ergo
vos imitatores mei eſtote ſicut ⁊ ego xp̄i. Ideo miſi ad vos Ty-
motheum qui eſt filius meus cariſſimus. ⁊ fidelis domino. qui
vos commone faciat vias meas. que ſunt in xp̄o ieſu. ſicut vbiqꝫ
in omni eccleſia doceo. Tanq̃ꝫ non venturus ſim ad vos. ſic in-
flati ſunt quidam. Veniam autem ad vos cito ſi dominus vo-
luerit ⁊ cognoſcam non ſermonem eoruꝫ qui inflati ſunt ſed vir
tutem. Non enim in ſermone eſt regnum dei. ſed in virtute.
Quid vultis in virga veniā ad vos. an in caritate ⁊ ſpiritu mā-
ſuetudinis.

v

OMnino auditur inter vos fornicatio. ⁊ talis fornicatio
qualis nec inter gentes ita vt vxorem patris ſui aliquis ha
beat. Et vos inflati eſtis ⁊ non magis luctum habuiſtis. vt tol-
latur de medio veſtrum. qui hoc opus fecit Ego quidem abſens
corpore. preſens autem ſpiritu. Jam iudicaui vt preſens eum q̃
ſic operatus eſt in nomine domini noſtri Jeſu xp̄i. congregatis
vobis et meo ſpiritu cum virtute domini Jheſu. tradere hu-
iuſmod hominem Sathane in interitum carnis. vt ſpiritus
ſaluus ſit in die domini noſtri Jheſu Chriſti. Non eſt bo-

na gloriatio veſtra. Neſcitis quia modicum fermentum totam
maſſam corrumpit. Expurgate vetus fermentuꝫ vt ſitis noua
conſperſio ſicut eſtis azimi. Etenī paſcha noſtrū immolatus eſt
xp̄us. Itaqꝫ epulemur non in fermento veteri neqꝫ in fermento
malicie ⁊ nequicie: ſꝫ in azimis ſinceritatis et ꝓ̄itatis. Scripſi
enī vobis in epiſtola ne ꝯmiſceamini fornicarijs. Non vtiqꝫ for
nicarijs huius mundi aut auaris aut rapacibꝰ aut idolis ſuienti
bus: alioq̄n debueratis de hoc mundo exijſſē. Nunc autē ſcripſi
vobis non cōmiſceri. Si is qui frater nominatur inter vos eſt
fornicator. aut auarꝰ aut idolis ſuiens aut maledicus. aut ebrio
ſus aut rapax: cū hmōi nec cibū ſumere. Quid enī mihi de his q̄
foris ſtꝫ iudicare? Nonne de his q̄ intus ſunt vos iudicatis Na
eos q̄ foris ſtꝫ ꝺs̄ iudicabit. Auferte malū ex vobiſipis vi.
Audet aliq̄s vrm̄ habens negociū aduerſus alterū. iudicari
apud iniquos: ⁊ nō apud ſanctos? An neſcitis qm̄ ſancti
de hoc mundo iudicabunt? Et ſi in vobis iudicabitur mundus:
indigni eſtis q̄ de minimis iudicetis. Neſcitis qm̄ angelos iudi
cabimus? quāto magis ſecularia. Secularia igitur iudicia ſi ha
bueritis ꝯtemptibiles qui ſtꝫ in eccleſia illos ꝯſtituite ad iudicā
dum. Ad verecundiam enim veſtram dico. Sic nō eſt int̄ vos
ſapiēs q̄ſqꝫ q̄ poſſit iudicare int̄ frēm ſuum: ſꝫ frater cum fratre
iudicio ꝯtendit. ⁊ hoc apud infideles Iam q̄dem omīno delictuꝫ
eſt in vobis: quia iudicia ſtꝫ int̄ vos. Quare non magis iniuriā
accipitis? Quare non magis fraudem patimini? Sed vos iniu
riam facitis ⁊ fraudatis: ⁊ hoc fratribꝰ An neſcitis. quia iniqui
regnum dei non poſſidebunt. Nolite errare: neqꝫ fornicarij. ne
que idolis ſeruientes. neque adulteri. neque molles. neque ma
ſculorum concubitores neqꝫ fures neqꝫ auari neqꝫ ebrioſi neqꝫ
maledici neqꝫ rapaces regnū dei poſſidebunt. Et hec aliquā do
quidē fuiſtis: ſed abluti eſtis. ſed ſanctificati eſtis. ſed iuſtificati
eſtis in nomine domini noſtri ieſu xp̄i: ⁊ in ſpiritu dei noſtri. Om
nia mihi licent: ſed non omnia mihi expediunt. Omnia mihi li
cent. ſed ego ſub nullius redigar poteſtatate. Eſca ventri ⁊ ven
ter eſcis. deus autem ⁊ hunc ⁊ hanc deſtruet. Corpus autem nō
fornicationi ſed domino. ⁊ dominus corpori. Deus vero ⁊ domi
nū ſuſcitauit. ⁊ nos ſuſcitabit per ꝓ̄tutem ſuam. Neſcitis quo
niam corpa veſtra mēbra ſunt xp̄i. Tollens ergo mēb a xp̄i. fa
ciam membra meretricis. Abſit. An neſcitis qm̄ qui adheret

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

meretrici vnuꝫ corpus efficit᷑: Erunt em̄ inq̇t duo in carne vna
Qui aūt adheret dn̄o. vnꝰ ſpūs eſt. Fugite fornicatōem Omne
em̄ peccatū qđcūqꝫ fecerit hō. extra corpꝰ ē. q̇ aūt fornicat᷑. i cor-
pus ſuū peccat. An neſcitis qm̄ mēbra vr̄a templū ē ſpūs ſcti q̇
in vob̄ ē quē habetis a deo ⁊ nō eſtis vr̄i. Empti em̄ eſtis precio
magno. gl̄ificate ⁊ portate deū in corꝑe vr̄o vij.

DE quibus autem ſcpſiſtis mihi. bonū eſt homī mulierē nō
tangē. Propt̄ fornicationē aūt vnuſq̇ſqꝫ ſuā vxorē habe-
at. ⁊ vnaqueqꝫ ſuū virū hēat. Uxori vir debitū reddat. ſil̄r autē
⁊ vxor viro. Mulier ſui corpis ptātem non hꝫ. ſꝫ vir. ſil̄r autez
⁊ vir ſui corpis ptātē nō hꝫ. ſꝫ mulier. Nolite fraudare inuicez
niſi forte ex ꝯſenſu ad tp̄s. vt vacetis oratōi. ⁊ iterꝝ reuertimī i id
ip̄m. ne tēptat vos ſathanas propt̄ incōtinētiam veſtrā Hoc āt
dico ſm̄ indulgētiam. nō ſm̄ impiū. Uolo aūt oēs hoīes eſſe li-
cut meip̄m. Sꝫ vnuſquiſqꝫ propriū donū hꝫ ex deo. aliꝰ q̇dē ſic.
aliꝰ vero ſic. Dico aūt nō nuptis ⁊ viduis. bonū eſt illis ſi ſic per
māſerint: ſicut ⁊ ego. ꝙ ſi nō ſe ꝯtinēt: nubant. Meliꝰ eſt ei nu
bere q̄ꝫ vri. His āt qui matrimonio iūcti ſunt precipio. non ego
ſꝫ dn̄s. vxorē a viro nō diſcedere. ꝙ ſi diſceſſerit. manere innup-
tam aut viro ſuo recōciliari. Et vir vxorē nō dimittat. Nā ce-
teris dico ego nō dn̄s. Si q̇s frater vxorē hꝫ infidelē. ⁊ hec con
ſentit habitare cū illo. nō dimittat illā. Et ſi q̄ mulier hꝫ virum
infidelē. ⁊ hic ꝯſentit habitare cum illa ⁊ nō dimittat virū Sā-
ctificatus ē em̄ vir infidelis ꝑ mulierē fidelē. ⁊ ſanctificata ē mu
lier infidelis ꝑ virū fidelē. Alioq̇n filij veſtri immūdi eſſent. nūc
aūt ſancti ſunt. ꝙ ſi infidelis diſcedit. diſcedat. Non em̄ ſeruituti
ſubiectꝰ eſt frater aut ſoror in eiuſmodi. In pace vocauit vos deꝰ
Unde em̄ ſcis mulier ſi virū ſaluū facies: aut vnde ſcis vir ſi mu
lierē ſaluā facies: Niſi vnicuiqꝫ ſicut diuiſit dn̄s. Unūquēqꝫ
ſicut vocauit ds̄ ita ambulet. ⁊ ſicut in omnibus eccleſijs doceo
Circūciſus aliquis vocatus eſt nō adducat preputiū. In prepu
tio aliq̇s vocatus eſt nō circūcidat᷑. Circūciſio nihil eſt. ⁊ prepu-
tiū nihil eſt. ſed obſeruatio mādatorꝝ dei. Unuſquiſqꝫ in qua vo
catione vocatus eſt in ea permaneat. Seruus vocatus es nō ſit
tibi cure. Sed ⁊ ſi potes fieri liber magis vtere. Qui enim do-
mino vocatus eſt ſeruus libertus eſt domini. Similiter qui li-
ber vocatus eſt. ſeruus eſt xp̄i. Precio empti eſtis. nolite fieri
ſerui hominū. Unuſquiſqꝫ ergo in quo vocatus eſt frater. i hoc

permaneat apud deum. De virginibus autem preceptum domi
ni non habeo. coſiliū autem do tanq̄ꝫ miſericordiam conſecutus
a deo vt ſim fidelis. Exiſtimo eni̅ hoc bonum eſſe propter inſtan-
tem neceſſitatem. quoniā bonū eſt homini hic eſſe. Alligatus es
vxori. noli querere ſolutionē. Solutus es ab vxore: noli querē
vxorem. Si autē accepis vxorem. nō peccaſti. ⁊ ſi nupſerit ꝟgo
nō peccauit. Tribulationē tamen carnis habebunt huiuſmodi.
Ego autem vobis parco. Hoc itaqꝫ dico fratres. Tempus bre
ue eſt. Reliquū eſt. vt ⁊ qui habent vxores. tanquā nō habentes
ſint. ⁊ qui flent tanq̄ꝫ non flentes. ⁊ qui gaudent tanq̄ꝫ non gau
dentes. ⁊ qui emunt tanquā non poſſidentes. ⁊ qui vtuntur hoc
mundo tanqꝫ nō vtantur. Preterit eni̅ figura huius mundi. vo
lo autem vos ſine ſollicitudine eſſe. Qui ſine vxore eſt ſollicitus
eſt que domini ſunt. quomodo placeat deo. Qui autē cum vxore
eſt. ſollicitus eſt que ſunt mundi. quomodo placeat mlieri ⁊ diui
ſus eſt. Et mulier innupta et virgo cogitat q̄ domini ſunt vt ſit
ſancta corpore ⁊ ſpiritu. Que autē nupta ē: cogitat que ſūt mū
di q̄uo placet viro. Porro hoc ad vtilitatem noſtram dico. non
vt laqueum vobis iniJciā. ſed ad id quod honeſtum eſt. ⁊ qd fa-
cultatem prebeat ſine impedimento dominū obſecrandi. Si q̇s
autē turpē ſe videri exiſtimat ſuper virgine ſua. ꝙ ſit ſuperadul-
ta ⁊ ita oportet fieri quod vult faciat. Non peccat. ſi nubat. nā
q̇ ſtatuit in corde ſuo firmus non habens neceſſitatem. poteſtatē
autē habens ſue volūtatis ⁊ hoc iudicauit in corde ſuo ſuare vir
ginitatem ſuā. benefacit. Igit̃ ⁊ qui mr̃monio iungit ꝟginē ſu-
am benefacit ⁊ qui non iungit melius facit. Mulier alligata eſt
legi. quanto tempore vir eius viuit. ꝙ ſi dormierit vir eius. libe
rata eſt a lege. Cui autē vult nubat tm̄ in domino. Beatior aūt
erit ſi ſic permanſerit ſm̄ meū ꝯſiliū. Puto aūt ꝙ ⁊ ego ſpiritu
dei habeam.

viij

De his autez que idolis ſacrificantur ſcimus. quia omnes
ſcientiā habemus. Scientia inflat. caritas vero edificat.
Si quis autem ſe exiſtimat ſcire aliquid nōdum cognouit quez
admodum oporteat euz ſcire. Si quis autem diligit deum. hic
cognitus eſt ab eo. De eſcis autez que idolis immolantur ſcimꝰ
quia nihil eſt idolum in mundo. ⁊ ꝙ nullus deus niſi vnus. Nā
⁊ ſi ſunt qui vocantur dij. ſiue in celo ſiue in terra. ſiquidem ſunt
dij multi ⁊ domini multi nobis tamen vnus pater ex quo om̄ia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

⁊ nos in illo. ⁊ vnus dominus Jeſus chriſtus per quem omnia
⁊ nos per ipſum. Sed non in omnibus eſt ſcientia. Quidaꝫ au-
tem cum conſcientia vſqꝫ nunc idoli. quaſi idolatitū manducāt.
⁊ conſcīa ipſorum cum ſit infirmata polluitur. Eſca auteꝫ nos
non commendat deo. Neqꝫ enim ſi manducauerimus abunda-
mus: neqꝫ ſi non manducauerimus deficiemus. Uidete autem
ne forte hec licentia veſtra offendiculum fiat infirmis. Si eniꝫ
quis viderit eum qui habet ſcientiam in idolo recumbentem. nō-
ne conſcientia eius cum ſit infirma edificabitur ad manducan-
dum idolatita? Et peribit infirmus in tua conſcientia frater ꝑ-
pter quem chriſtus mortuus eſt. ſic autem peccantes in fratres
⁊ percutientes conſcientiam eorum infirmam in xp̄m peccatis.
Quapropter ſi eſca ſcandalizat fratrem meum. nō manducabo
carnem in eternum. ne fratrē meum ſcandalizem. ix

Non ſum liber? Non ſum apoſtol⁹? Nonne chriſtū Jeſum
dominum noſtrum vidi? Nonne opus meum vos eſtis
in domino? Et ſi alijs non ſum apoſtolus ſed tamen vobis ſum.
Nam ſignaculum apoſtolatus mei vos eſtis in domino. Mea
defenſio apud eos qui me interrogant hec eſt. Nunquid non ha-
bemus poteſtatem manducandi ⁊ bibendi? Nunquid non habe-
mus poteſtatem ſororem mulierem circuncidendi: ſicut ⁊ cete-
ri apoſtoli domini ⁊ cephas? Aut ego ſolus aut barnabas nō ha-
bemus poteſtatem hoc operandi? Quis militat ſuis ſtipendijs
vnquam? Quis plantat vineam. ⁊ de fructu eius non edit? quis
paſcit gregem. ⁊ de lacte gregis non manducat. Nunquid ſecū-
dum hominem hec dico. An ⁊ lex hec non dicit. Scriptum eſt
enim in lege moyſi. Non alligabis os boui trituranti. Nunq̊d
de bobus cure eſt deo? An propter vos vtiqꝫ hec dicit? Non pro-
pter nos ſcripta ſunt. quoniā debet in ſpe qui arat arare. ⁊ q̊ tri-
turat in ſpe fructus percipiendi Si nos vobis ſpiritualia ſemia-
uimus. magnum eſt ſi nos carnalia vr̄a metamus? Si alij pote-
ſtatis veſtre ꝑticipes ſunt. quare non potius nos. Sed non vſi
ſumus hac poteſtate. ſed omnia ſuſtinemus ne quod offēdicu-
lum demus euangelio chriſti. Neſcitis quoniam qui in ſacrario
operātur. q̄ de ſacrario ſunt edūt. Et q̊ altario deſeruiūt cū alta-
rio ꝑticipāt. Ita ⁊ dn̄s ordinauit his qui euangeliū annunciāt
de euangelio viuere. Ego autem nullo horum vſus ſum. Non

autem ſcripſi hec. vt ita fiant in me. Bonum eſt eñ mihi magis
mori. q̄z vt gloriã meã quis euacuet. Nam etſi euangelizauero.
nõ eſt mihi gloria. Neceſſitas eñ mihi incumbit. Ue eñ mihi
eſt ſi nõ euãgelizauero. Si eñ volens hec ago mercedem habeo.
ſi aũt inuitus. diſpẽſatio mihi credita eſt. Que eſt ergo merces
mea vt euangeliũ predicans. ſine ſumptu ponã euangeliũ. vt nõ
abutar poteſtate mea in euangelio. Nam cũ liber eſſem ex omni-
bus. omniũ me ſuũ feci. vt plures lucrifacerem. Et factus ſum
iudeis tanq̄z iudeus vt iudeos lucrarer. His qui ſub lege ſunt q̄-
ſi ſub lege eſſez cum ip̄e non eſſem ſub lege. vt eos q̇ ſub lege erãt
lucrifacerem. his qui ſine lege erant tanq̄z ſine lege eſſem. cũ ſine
lege dei nõ eſſem. ſed in lege eſſem xp̄i. vt lucri facerem eos qui ſi
ne lege erant. Factus ſum infirmis infirmus vt infirmos lucri
facerem. Oĩa oĩbus fact⁹ ſum. vt oĩs facerem ſaluos Om
nia autẽ facio propter euãgelium. vt ꝑticeps eius efficiar. Ne-
ſcitis ꝙ hi q̇ in ſtadio currunt. oĩs quidem currunt. ſed vn⁹ ac
cipit brauiũ. Sic currite vt compꝛehendatis Omnis autẽ qui in
agone contendit ab omnibus ſe abſtinet. ⁊ illi quidem vt corru-
ptibilem coronam accipiant. nos autẽ incorruptam. Ego autez
ſic curro non quaſi in incertum. ſic pugno non quaſi aerem ver-
berans. ſed caſtigo corpus meum ⁊ in ſeruitutem redigo. ne for
te cum alijs p̄dicauerim ip̄e reprobus efficiar x

Nolo eñ vos ignorare fratres. qm̄ p̄res noſtri omnes ſub
nube fuerunt ⁊ omnes mare tranſierunt. ⁊ oĩes in moyſe
baptizati ſunt in nube ⁊ in mari ⁊ omnes eandem eſcam ſpirita-
lem manducauerunt. ⁊ oĩs eundem potum ſpiritualẽ biberũt.
Bibebant autem de ſpiritali ↄſequente eos petra. petra aũt erat
xp̄us. Sed nõ in pluribus eorũ beneplacitũ eſt deo. Nã ꝓſtrati
ſunt in deſerto. Hec aũt in figura facta ſunt nr̄i. vt nõ ſim⁹ cõcu-
piſcentes maloꝝ ſicut ⁊ illi ↄcupierunt. Neq̄z idolatre efficiamĩ
ſicut q̇dam ex ip̄is. quẽadmodũ ſcriptũ eſt. Sedit populus mã
ducare ⁊ bibere. ⁊ ſurrexerunt ludere. Neq̄z fornicemur ſicut q̇-
dam ex ip̄is fornicati ſunt. ⁊ ceciderunt vna die viginti tria mi-
lia. Neq̄z temptemus xp̄m ſicut quidam eorum temptauerunt
⁊ a ſerpentibus perierunt. Neq̄z murmuraueritis ſicut quidam
eorum murmurauerunt ⁊ perierunt ab exterminatore. Hec om
nia in figura contingebant ill'. ſcripta ſunt ãt ad correptõz no
ſtrã. in quos fines ſcl'orum deuenerunt Itaq̄z q̇ ſe exiſtimat ſtare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

videat ne cadat. Temptatio vos nõ apprehendat niſi hnmana
Fidelis autem de⁹ eſt qui nõ patiet vos temptari ſupra id quod
poteſtis. ſꝫ faciet etiam cum temptatiõe ꝓuētum vt poſſitis ſu
ſtinē. Propt̄ quod chariſſimi mihi. fugite ab ydolorū cultura.
Ut prudentib⁹ loquor. vos ipi iudicate qḋ dico. Calix benedicti
onis cui benedicim⁹. nõne cõicatio ſanguinis xpi eſt? Et panis
quem frangim⁹ nonne participatio corpis dñi eſt. Qm̄ vn⁹ pa/
nis ⁊ vnum corp⁹ multi ſum⁹. omnes q̄ de vno pane ⁊ de vno ca
lice participam⁹. Uidete iſrl̄ ſcḋm carnem. Nõne qui edūt ho/
ſtias. pticipes ſunt altaris? Quid ergo dico ꝙ idolis immolatū
ſit aliquid. aut quod idolum ſit aliqḋ? Sed que immolāt gētes
demonijs immolāt. ⁊ nõ deo. Nolo autem vos ſocios fieri demo
nioꝝ. Quia nõ poteſtis calicem dñi bibere. ⁊ calicem demonioꝝ
nõ poteſtis mēſe dñi pticipes eſſe ⁊ mēſe demonioꝝ. An emula
mur dominum? Nunqḋ fortiores illo ſum⁹ Omnia mihi licēt
ſed nõ omnia expediūt. Omnia mihi licēt. ſed nõ edificāt. Ne
mo quod ſuū eſt querat. ſꝫ quod alteri⁹ Omne qḋ in macello ve
nit mādùcate. nihil interrogātes ꝓpter ꝯſciam. Dñi eſt terra ⁊
plenitudo ei⁹. Si q̇s vocat vos infideliū ad cenam ⁊ vultis ire.
omne qḋ vobis apponit mādùcate. nihil interrogātes ꝓpter cõ
ſciētiam. Si q̇s autem dixerit hoc immolatitiū eſt idolis. noli/
te manducare ꝓpter illum q̇ indicauit ⁊ ꝓpt̄ ꝯſciam. Cõſciam
autē dico n̄ tuam ſꝫ alteri⁹ Ut quid eñ libertas mea iudicat ab
aliena ꝯſcīa? Si ego cum grā ptícipo quid blaſphemor ꝓ eo ꝙ
grās ago. Siue ergo mādùcatis ſiue bibitis. vel aliud q̇d faci/
tis. omnia ĩ gloria dei facite. Sine offēnſiõe eſtote iudeis ⁊ gēti
b⁹ ⁊ eccle dei. ſicut ⁊ ego ꝑ omnia omnib⁹ placebo. nõ querēs qḋ
mihi vtile eſt. ſꝫ qḋ multis. vt ſalui fiāt Ca. xi.

IMitatores mei eſtote. ſicut ⁊ ego xpi. Laudo autem vos
frēs. ꝙ ꝑ omnia mei memores eſtis. ⁊ ſicut tradidi vobis
precepta mea tenetis. Uolo autem vos ſcire. ꝙ õnis viri caput
xps eſt. caput autem mulieris vir caput vero xpi deus. Omnis
vir orās aut ꝓphetās velato capite. deturpat caput ſuū Omnis
autēꝫ mulier orās aut ꝓphetās nõ velato capite deturpat caput
ſuū. Unum eſt eñ ac ſi decaluet. Nam ſi nõ velat mulier. tonde
atur. Si vero turpe eſt mulieri tõderi aut decaluari velet caput
ſuū. Uir quidem nõ debet velare caput ſuū quoniā imago ⁊ glo
ria dei eſt. mulier autem gloria viri eſt. Non eñ vir ex muliere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

eſt. ſed mulier ex viro. Etem̄ non eſt creatꝰ vir ꝓpter mulierem.
ſed mulier ꝓpter virum. Ideo debet mulier velamen habere ſuꝑ
caput ſuū. ⁊ ꝓpter angelos. Verūtamen neq̃ vir ſine muliere.
neq̃ mulier ſine viro in dn̄o. Nam ſicut mulier de viro. ita et
vir per mulierem. Omnia autē ex deo. Voſipſi iudicate. decet
mulierē nō velatā orare deum Nec ipſa natura docet vos Quot
vir quidē ſi comam nutriat. ignominia eſt illi. mulier v͛o ſi co
mā nutriat glīa eſt illi. quoniā capilli pro velamine ei dati ſunt
Siquis autem videt̃ cōtentioſus eſſe nos taleꝫ ꝯſuetudinem nō
habemꝰ. neq̃ eccīa dei. Hoc auteꝫ p̄cipio nō laudās. ꝙ nō in me
liꝰ. ſed in deteriꝰ cōuenitis. Primū quidem ꝯueniētibꝰ vobis in
eccleſia. audio ſciſſuras eſſe int̃ vos ex p̄te credo. Nam oportꝫ ⁊
hereſes eſſe. vt ⁊ qui ꝓbati ſunt manifeſti fiāt ī vobis. Cōuenien
tibꝰ ergo vobis ī vnum. iam nō eſt dominicā cenam manducare
Vnuſquiſq̃ em̄ ſuam cenam p̄ſumit ad māducādum. Et alius
quidem eſurit. alius autem ebriꝰ eſt. Nunq̇d domos nō habetis
ad māducādum ⁊ bibēdum? Aut eccīam dei ꝯtemnitis ⁊ cōfun
ditis eos q̇ nō habēt. Quid dicam vobis? Laudo vos. in hoc nō
laudo. Ego em̄ accepi a dn̄o qđ ⁊ tradidi vobis. qm̄ dominꝰ ih̄s
in qua nocte tradebat̃ accepit panem ⁊ grās agēs fregit ⁊ dixit.
Accipite ⁊ māducate. Hoc eſt corpꝰ meum qđ ꝓ vobis tradet̃.
Hoc facite ī meam cōmemorationem. Similit̃ ⁊ calicem poſt
q̄ cenauit dicēs Hic calix nouū teſtamētum ī meo ſanguīe Hoc
facite quotiēſcūq̃ bibetis. in meam cōmemorationem Quotiēſ
cūq̃ em̄ māducabitis panem hūc. ⁊ calicem bibetis. mortem do
mini annūciabitis donec veniat. Itaq̃ quicūq̃ māducauerit pa
nem. ⁊ biberit calicem dn̄i indigne reꝰ erit corꝑis ⁊ ſanguīs dn̄i
Probet autē ſeip̄m homo. ⁊ ſic de pane illo edat ⁊ de calice bibat
Qui em̄ māducat ⁊ bibit īdigne iudicium ſibi māducat ⁊ bibit
nō diiudicās corpꝰ domini. Ideo int̃ vos multi. infirmi ⁊ imbe
cilles ⁊ dormiūt multi. Qꝫ ſi noſmetip̄os diiudicaremꝰ. nō vti
q̃ iudicaremur. Dum iudicamur autē a dn̄o corripimur. vt nō
cum hoc mundo damnemur Itaq̃ frēs mei cum cōuenitis ad
manducādum inuicē expectate. Siquis autem eſurit domi mā
ducet. vt nō in iudicium ꝯueniatis. Cetera autem cum venero
diſponam. Ca. xij.

De ſpiritalibꝰ autem nolo vos ignorare fratres. Scitis au
tem quoniam cum gētes eſſetis ad ſimulacra muta. prout

ducebamini euntes. Ideo notum vobis facio. ꝙ nemo in ſpū dei
loquens dicit anathema ieſu. Et nemo poteſt dicere dominꝰ ihs
niſi in ſpū ſancto. Diuiſiones vero gratiarum ſunt. idem autem
ſpūs. Et diuiſ͞oes miniſtrationū ſunt. idem autem dominꝰ. Et
diuiſiones operationum ſunt. idem vero deus qui operatur om-
nia in omnibꝰ. Unicuiqꝫ autem datur manifeſtatio ſpūs ad vti
litatem. Alij quidem per ſpūm datur ſermo ſapiētie. alij autem
ſermo ſcie ſcd̄m eundem ſpūm. Alteri fides in eodem ſpiritu. alij
gratia ſanitatum in vno ſpū. Alij operatio ꝟtutum alij prophe-
tia. alij diſcretio ſpirituū. alij interpretatio ſermonum. Hec au
tem omnia operatur vnꝰ atqꝫ idem ſpūs. diuidens ſingulis ꝓut
vult. Sicut enim corpꝰ vnum eſt ⁊ membra habet multa. om-
nia autem membra corporis cum ſint multa. vnum tamen cor-
pus ſunt. ita ⁊ chriſtꝰ. Etenim in vno ſpū omnes nos in vnum
corpꝰ baptizati ſumꝰ ſiue iudei ſiue gētiles ſiue ſerui ſiue liberi. et
omnes in vno ſpū potati ſumus. Nam ⁊ corpus non eſt vnum
membrum. ſed multa. Si dixerit pes quoniam nō ſum manꝰ.
nō ſum de corpore. nū ideo nō eſt de corpore? Et ſi dixerit auris.
quoniam nō ſum oculus. nō ſum de corpore. nū ideo nō eſt de cor
pore? Si totum corpꝰ oculus. vbi auditus? Si totum auditꝰ.
vbi odoratꝰ? Nunc autem poſuit deus membra. vnumquodqꝫ
eorum i corpore ſicut voluit. Qꝫ ſi eſſent omnia vnum membꝝ.
vbi corpꝰ? Nunc autem multa quidem membra. vnum autem
corpus. Nō poteſt aut dicere. oculus manui. opera tua nō indi
geo. aut iterum caput pedibus. nō eſtis mihi neceſſarij. Sꝫ mul
tomagis que videntur membra corporis infirmiora eſſe. neceſſa
riora ſunt. Et que putamus ignobiliora membra eſſe corporis.
his honorem abundātiorem circūdamꝰ. Et que inhoneſta ſunt
noſtra abūdantiorem honeſtatem habēt. Honeſta autem noſtra
nullius egēt. Si deꝰ temperauit corpus. ei cui deerat abūdātio-
rem tribuēdo honorem. vt nō ſit ſciſma i corpore. ſed in idipm̄
pro inuicem ſollicita ſint membra. Et ſiquid patit̄ vnum mem
brum. compatiūtur omnia membra. ſiue gloriatur vnum mem
brorum. congaudent omnia membra. Uos autem eſtis corpus
xp̄i. ⁊ membra de mēbro. Et quoſdā quidē poſuit deꝰ in eccl̄ia. ꝑ-
mū apl'os. ſcd̄o ꝓphetas. tercio doctores dei ꝟtutes. exinde g̅-
tias curationum opitulationes gubernationes genera linguarū
interpretationes ſermonum. Nunquid omnes apl'i. Nunquid

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

omnes ꝓphete: Nunq̇d omnes doctores: Nunq̇d omnes ꝟtu-
tes: Nunquid oīs grām habēt curationū: Nunq̇d omnes lin
guis loquūtur: Nūquid oīs interp̄tant̄: Emulamini autē cha
riſmata meliora. Et adhuc excellētiorem viam vobis demon-
ſtro. ¶ Capi. xiij.

SI linguis hoīm loquar ⁊ angeloꝝ. charitateꝫ autem nō ha
beam. factꝰ ſum velut es ſonās aut cymbalum tinniēs Et
ſi habuero ꝓphetiam ⁊ nouerim myſteria omnia ⁊ oēm ſciam. ⁊
ſi habuero oēm fidem. ita vt mōtes trāſferam. charitatem auteꝫ
nō habuero nihil ſum Et ſi diſtribuero ī cibos paupeꝝ omnes fa
cultates meas. ⁊ ſi tradidero corpꝰ meum. ita vt ardeam. charita
tem autem nō habuero nihil mihi ꝓdeſt. Charitas patiēs eſt be
nigna eſt. Charitas nō emulat̄. nō agit perperam. nō inflat̄ non
ambitioſa nō querit q̄ ſua ſunt. Nō irritat̄ non cogitat malum
nō gaudet ſuꝑ iniquitate. cōgaudet autem veritati. Oīa ſuffert
omnia credit omnia ſperat oīa ſuſtinet. Charitas nunq̄ꝫ excidit
Siue ꝓphetie euacuabunt̄. ſiue lingue ceſſabūt. ſiue ſcīa deſtrue
tur. Ex ꝑte eñ cognoſcimꝰ ⁊ ex ꝑte ꝓphetamꝰ. Cum autem ve-
nerit q̇d perfectum eſt. euacuabit̄ q̇d ex ꝑte eſt. Cum eſſem ꝑuu
lus loquebar vt ꝑuulꝰ. ſapiebam vt paruulꝰ. cogitabā vt paruu
lus. Quādo autem factꝰ ſum vir euacuaui q̄ erāt paruuli. Vide
mus nūc ꝑ ſpeculum ī enigmate. tūc autē facie ad faciem. Nūc
cognoſco ex ꝑte. tūc autem cognoſcam. ſicut ⁊ ꝯgnitꝰ ſum Nūc
autem manēt fides ſpes charitas tria hec maior autem horum ē
charitas ¶ Ca. xiiij.

SEctamī charitatem. emulamī ſpiritalia magis auteꝫ vt ꝓ
phetetis. Qui eñ loquit̄ lingua. nō homībꝰ loquit̄. ſꝫ deo.
Nemo eñ audit. Spūs autem loquit̄ myſteria. Nam qui pro
phetat homībꝰ loquit̄ ad edificationem ⁊ exhortationem ⁊ cōſo
lationem. Qui loquit̄ lingua ſemetipm̄ edificat. Volo autē om
nes vos loqui linguis. magis autem ꝓphetare. Nam maior eſt
qui ꝓphetat q̄ꝫ qui loquit̄ linguis. niſi forte interp̄tet̄. vt eccl'ia
edificationem accipiat. Nūc autem frēs ſi venero ad vos līguis
loquēs. quid vobis ꝓdero. niſi vobis loquar aut ī reuelatiōe aut
in ſcīa aut in ꝓphetia aut in doctrina. Tamen que ſine aīa ſunt
vocem dātia ſiue tibia ſiue cithara. niſi diſtinctiōem ſonituū de
derint. q̄uo ſciet̄ id quod canit̄ aut quod citharizat̄ Etenim ſi in
certam vocem det tuba. quis parabit ſe ad bellum: Ita ⁊ vos ꝑ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

linguam. niſi manifeſtū ſermonez dederitis. quomodo ſcietur id
quod dicitur. Eritis em̄ in aera loquentes. Tam multa vt pu-
ta linguaꝝ ſunt in hoc mundo. ⁊ nihil ſine voce eſt. Si ergo ne
ſciero virtutē vocis ero ei cui loquar barbarus. ⁊ qui loquit̄ mi-
hi barbarus. Sic ⁊ vos quoniā emulatores eſtis ſpirituū ad edi
ficationē eccleſie. querite vt abundetis. Et ideo qui loquitur lin
gua. oret vt interpretetur. Nam ſi orem lingua. ſpūs meꝰ orat.
mens autem mea ſine fructu eſt. Quid ergo eſt? Orabo ſpiritu.
orabo ⁊ mente. Pſallam ſpiritu. pſallam ⁊ mente. Ceterū ſi bene
dixerit ſpūs. quis ſupplet locū ideote? Quomō dicet amen ſuper
tuam benedictionē? Quoniā quid dicas neſcit. Nam tu q̇dem
bene gratias agis. ſed alter non edificatur. Gratias ago deo meo
ꝙ omniū veſtrum lingua loquor. Sed in eccleſia volo q̇nq; ver
ba ſenſu meo loqui. vt ⁊ alios inſtruam. q̄z decem milia verboruz
in lingua. Fratres nolite pueri effici ſenſibus. ſed malicia paruu
li eſtote. ſenſibus autem perfecti eſtote. In lege enim ſcriptū eſt.
Quoniā in aliȷs linguis ⁊ in labiȷs aliȷs loquar populo huic. et
nec ſic exaudient me dicit dominus. Itaq; lingue in ſignū ſunt
non fidelibus ſz infidelibus. prophetie autē non infidelibus ſz fi-
delibus. Si ergo conueniat vniuerſa eccl'ia in vnū. ⁊ omnes lin-
guis loquantur. intrent autem ideote aut infideles nonne dicēt.
quid inſanitis? Si autem oīs prophetent. intret aūt quis infi
delis vel ideota conuincitur ab oībus. diiudicat̄ ab omnibus.
Occulta enim cordis eius manifeſta fiunt. ⁊ ita cadens in faciē
adorabit deum. pronuncians ꝙ vere deus in vobis ſit. Quid er-
go eſt fratres? Cū ꝯuenitis vnuſq̄ſq; veſtrū pſalmū habet. doctri
nam hz. apocalipſim hz. linguā hz. interp̄tationem hz. oīa ad
edificationem fiant. Siue lingua quis loq̄tur ſm duos. aut vt
multū tres ⁊ ꝑ ꝑtes. ⁊ vnus interp̄tet̄. Si aūt non fuerit inter-
pres. taceat in eccleſia. ſibi autē loquat̄ ⁊ deo. Prophete aūt duo
aut tres dicant. ⁊ ceteri diȷudicent. Qd̓ ſi aliȷ reuelatū fuerit ſe
denti. p̓or taceat. Poteſtis em̄ oēs ꝑ ſingulos prophetare. vt
oīs diſcant ⁊ oīs exhortentur. Et ſpūs prophetaꝝ prophetis
ſubiecti ſunt Non em̄ diſſenſionis eſt deꝰ. ſz pacis. ſicut ⁊ in om
nibus eccleſiȷs ſanctoꝝ doceo. Mulieres in eccleſiȷs taceāt. Nō
em̄ ꝑmittit̄ eis loqui. ſed ſubditas eſſe. ſicut ⁊ lex dicit. Si quid
autē volunt diſcere domi viros ſuos interrogent. Turpe eſt em̄
mlieri loq̇ in eccl'ia. An a vobis v̄bū dei ꝓceſſit. aut in vos ſolos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

ꝑuenit Si quis videtur propheta eſſe aut ſpiritualis. ꝯgnoſcat
que ſcribo vob. qꝛ dn̄i ſunt mādata Si q̇s āt ignorat ignorabit
Itaqꝫ emulamī prophetare et loq̇ linguis nolite prohibere Om
nia aūt honeſte ⁊ ſm ordinē fiant in vobis. xv

Notum autē vobis facio fratres euāgelium qd̕ predicaui
vobis. qd̕ ⁊ accepiſtiſ in quo ⁊ ſtat ſꝑ qd̕ et ſaluamini. qua
ratione pdicauerim vobis ſi tenetis. niſi fruſtra credidiſtis. Tra
didi em̄ vobis in primis quod ⁊ accepi. qm̄ xp̄us mortuus eſt ꝓ
peccatis noſtr s ſm ſcripturas. ⁊ quia ſepultus eſt. ⁊ quia reſur
rexit tercia die ſm ſcripturas. ⁊ quia viſus eſt cephe. ⁊ poſt hoc
vndecim. Deinde viſus eſt plus q̄ꝫ quingentis fratribus ſimul.
ex quibus multi manent vſqꝫ adhuc. quidā aūt dormierunt. De
inde viſus eſt iacobo. deinde apoſtolis omnibus. Nouiſſime aūt
omniū tanq̄ꝫ ab ortiuo viſus eſt ⁊ mihi. Ego em̄ ſum mīm⁹ apo
ſtoloꝝ q̇ nō ſum dignus vocari apl'us. qm̄ pſecut⁹ ſum eccleſiaꝫ
dei. Gratia autem dei ſuꝫ id quod ſum. ⁊ gratia eius in me vacua
nō fuit. ſed abundantius illis omnibus laboraui. Non ego aūt
ſed gratia dei mecum Siue enim ego ſiue illi ſic predicauimus.
⁊ ſic credidiſtis. Si autem xp̄us predicatur. ꝙ reſurrexit a mor
tuis. q̄uo quidā dicunt in vobis. qm̄ reſurrectio mortuorum nō
eſt? Si autē reſurrectio mortuoꝝ nō eſt. neqꝫ xp̄s reſurrexit. Si
aūt xp̄us nō reſurrexit. inanis eſt p̄dicatio noſtra. inanis eſt fides
noſtra. Inuenimur autē ⁊ falſi teſtes dei. qm̄ teſtimoniū diximꝰ
aduerſus deū ꝙ ſuſcitauit xp̄m. quē nō ſuſcitauit. ſi mortui nō re
ſurgunt. Nam ſi mortui nō reſurgūt neqꝫ xp̄us reſurrexit. ꝙ ſi
xp̄us nō reſurrexit. vana ē fides veſtra. Adhuc em̄ eſtis in pecca
tis vr̄is. Ergo ⁊ qui dormierūt in xp̄o. pierūt. Si ī hac vita tm̄
in xp̄o ſpantes ſum⁹. miſerabiliores ſum⁹ oīb⁹ hoīb⁹. Nūc autē
xp̄us reſurrexit a mortuis p̄micie dormientiū. qm̄ q̇dem ꝑ hoīeꝫ
mors. ⁊ ꝑ hoīem reſurrectio mortuoꝝ. Et ſicut in adā oēs mo-
riūtur. ita ⁊ in xp̄o oēs viuificabūtur. vnuſq̇ſqꝫ āt in ſuo ordine
p̄micie xp̄us. deinde hi q̇ ſunt xp̄i: q̇ in aduētu ei⁹ crediderūt. De-
inde finis cū tradiderit regnū deo ⁊ patri. cū euacuauerit oēm p̄n
cipatū ⁊ ptātē ⁊ ꝟtutē. Oportꝫ āt illū regnare. donec ponat om
nes inimicos ſub pedib⁹ ei⁹ Nouiſſime āt inimica deſtruet mors
Om̄ia em̄ ſubiecit ſub pedibus ei⁹ Cū āt dicat oīa ſubiecta ſunt
ei. ſine dubio p̄ter eū qui ſubiecit ei oīa. Cū aūt ſubiecta fuerint

illi oĩa. tũc ⁊ ip̃e fili⁹ ſubiect⁹ erit illi. q̇ ſubiecit ſibi oĩa. vt ſit d̃s
oĩa in om̃ib⁹. Alioq̇n q̇d faciẽt. q̇ baptizanṫ ꝑ mortuis. Si oĩ-
no mortui nõ reſurgũt. vt q̇ ⁊ baptizãtur ꝑ ill'? Ut q̇d ⁊ nos pi
clitamur oĩ hora? Quotidie morior propṫ vrãm gl'iam fratres.
quã habeo in xp̃o Jeſu dño nr̃o. Si ſm hoiẽm ad beſtias pugna
ui epheſi. q̇d mihi ꝓdeſt ſi mortui nõ reſurgũt. Mãducemus et
bibam⁹. cras em̃ moriemur. Nolite ſeduci. Corrũpũt mores bo
nos colloq̇a mala. Euigilate iuſti. ⁊ nolite peccare. Jgnorantiã
em̃ dei q̇dã hñt. Ad reuerentiã vobis loq̇r. Sꝫ dicat aliq̇s. q̃uo
reſurgũt mortui. q̃li aũt corꝑe venient? Jnſipiẽs tu. q̇d ſemias
nõ viuificaṫ. niſi p̈us moriaṫ. Et q̇d ſemias? Nõ corp⁹ q̇d futu
rũ eſt ſemias ſꝫ nudũ granũ. vtputa tritici. aut alicui⁹ ceterorũ.
De⁹ aũt dat illi corp⁹ ſicut vult. ⁊ vnicuiqꝫ ſeminũ propriũ cor-
pus. Nõ om̃is caro eadẽ caro. ſꝫ alia hoim alia pecoꝝ alia volu
crũ alia aũt piſciũ. Et corꝑa celeſtia ⁊ corꝑa terreſtria. Sꝫ alia
q̇dẽ celeſtiũ gl'ia alia ãt terreſtriũ. alia claritas ſolis alia claritas
lune ⁊ alia claritas ſtellaꝝ. Stella em̃ a ſtella differt in claritate
ſic ⁊ reſurrectio mortuoꝝ. Seminaṫ in corruptiõe. Semiatur
in ignobilitate. ſurget in gloria. Semiatur ĩ infirmitate. ſurget
in virtute. Semiatur corpus aĩale. ſurget corp⁹ ſpũale. Si eſt
corp⁹ aĩale eſt ſpũale. ſicut ⁊ ſcriptũ eſt. Fact⁹ eſt p̈m⁹ hõ Adam
in animã viuentem. nouiſſimus adam in ſpiritũ viuificantem.
Sed non prius quod ſpirituale eſt ſed quod animale. deinde q̇d
ſpirituale. Primus homo de terra terrenus. ſecundus homo de
celo celeſtis. Qualis terrenus tales ⁊ terreni. Et qualis celeſtꝭ.
tales ⁊ celeſtes. Jgitur ſicut portauimus imaginem terreni. por
temus ⁊ imaginẽ celeſtis. Hoc autem dico fratres. quia caro et
ſanguis regnũ dei poſſidere. nõ pñt. neqꝫ corruptio incorruptelã
poſſidebit. Ecce miſteriũ vob̃ dico. oẽs q̇dẽ reſurgem⁹. ſꝫ ñ oẽs
immutabimur. Jn momento in ictu oculi in nouiſſima tuba.
Canet enim tuba et mortui reſurgent incorrupti. et nos immu
tabimur. Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptelã
et mortale hoc induere immortalitatem. tunc fiet ſermo qui ſcri
ptus eſt. Abſorta eſt mors in victoria. Ubi ẽ mors victoria tua
Ubi eſt mors ſtimulus tuus. Stimulus autem mortis pecca
tũ eſt. v̈tus autẽ pecati lex. Deo ãt grãs q̇ dedit nobis victoriã
per dominum noſtrum Jheſum chriſtuꝫ. Jtaqꝫ fratres mei dile

cti ſtabiles eſtote et immobicees: abundantes in omni opere dñi
ſemꝑ: ſcientes ꝙ labor veſter nõ ē īanis ī dño xvi.
DE collectis aũt que fiũt in ſcõs: ſicut ordinaui in eccle-
ſijs galathie: ita et vos facite per vnam ſabbati. Unuſ-
quiſq; veſtrũ apud ſe reponat. recondẽs qđ ei bñplacuerit: vt
nõ cũ venero tunc collecte fiant. Cum autẽ pñs fuero: quos ꝓ-
baueritis ꝑ eplãs. hos mittã ꝑferre grãm veſtrã in irlm. Q; ſi
dignũ fuerit vt ego eã. mecũ ibũt Ueniã aũt ad vos. cũ macedo
niã ꝑtrãſiero Nã macedoniã ꝑtrãſibo. Apud vos ãt forſitã ma
nebo. l'etiã hyemabo. vt vos me deducatis q̃cũq; iero Nolo enĩ
vos modo in tranſitu videre. Spero enĩ me aliquãtulum tẽpo
ris manere apud vos ſi domin⁹ permiſerit. Permanebo autem
epheſi vſq; ad pentecoſten. Oſtium. n. mihi apertũ eſt magnũ
et euidẽs et aduerſarij multi. Si autem venerit timotheus. vi-
dete vt ſine timore ſit apud vos. Opus. n. domini opat̃ ſicut et
ego Ne quis ergo illũ ſpernat. Deducite autem illũ in pace. vt
veniat ad me. Expecto enim illum cum fratrib⁹. De apollo aũt
fratre vobis notum facio qm̃ multum rogaui eum. vt veniret
ad vos cum fribus. ⁊ vtiq; non fuit voluntas eius vt nunc ve-
niret. Ueniet autem cum ei vacuũ fuerit. Uigilate. ſtate in fide
viriliter agite ⁊ confortamini. omnia enim veſtra in caritate fi-
ant. Obſecro autem vos fratres. noſtis domũ ſtephane ⁊ fortu-
nati ⁊ achaici. quoniã ſunt primicie achaie. ⁊ in miniſteriũ ſan-
ctorum ordinauerunt ſeip̃os. vt vos ſubditi ſitis eiuſmodi ⁊ oĩ
cooperanti ⁊ laboranti. Gaudeo autẽ in preſentia ſtephane ⁊ for
tunati ⁊ achaici. quoniã id quod vobis deerat. ipſi ſuppleuerũt.
Refecerunt enĩ ⁊ meum ſpiritum ⁊ veſtrum. Cognoſcite ergo
que eiuſmodi ſunt. Salutant vos omnes eccleſie aſie. Salu-
tant vos in domino multum aquila ⁊ priſca cum domeſtica ſua
eccleſia. apud quos ⁊ hoſpitor. Salutant vos omnes fratres.
Salutate inuicem in oſculo ſancto. Salutatio mea manu pau-
li. Si quis non amat dominũ noſtrum Jeſum xp̄m ſit anathe-
ma maranatha. Gratia domini noſtri Jeſu xp̄i vobiſcum. Cari-
tas mea cum omnibus vobis in xp̄o Jeſu. Amen.

Explicit Epiſtola Pauli ad Corinthios prima.

¶ Incipit prologus in ſecundam epiſtolam ad Corinthios.

In ſecūda ad corinthios epiſtola quaſi in parte ſupe
riori poſt tribulationem ſuarum relatōes reddit cau
ſas quare ad eos ſecūdo nō ierit qm̄ nō leui mutatio
ne cōſilij feciſſe ſe aſſerit . ſed ne aduentu ſuo triſticiā
incurreret. cum in peccato permanere diſcipl'os repperiſſet. De
inde poſt agnitos fruct⁹ penitentie recōſiliat eum eccl'ie. quem i
prima ꝓpter fornicationem a cōſortio ſanctoꝝ iuſſerat amoue-
ri. Tercio cōtra pſeudo apoſtolos officij ſui dignitatem tuetur:
et noui teſtamenti miniſtros tāto anteire gratia oſtēdit. quanto
euāgelium eſt lege preſtātius Immoratur etiam i cauſa iſta plu
rimum quam breuiter i prima cōtigerat. vt prompto ac libenti
animo neceſſaria preſentis vite nō habentibus largiātur. ⁊ vti-
litate ſpūalis cōmercij commutēt pn̄tia cum futuris. atqꝫ abū-
dantia ſua ſanctorum inopiam ſuppleāt . vt viciſſim eorum ino
pia ſanctorum abundātia ſuppleatur In fine repetit quod ſupe
rius cōtra pſeudo apoſtolos egerat. ⁊ iactationem eoꝝ predica-
tioneſqꝫ de ſe glorioſas vel collata antiquitate generis vel catha
logo iniuriarum . ac periculorum ſuorum euacuat dicitqꝫ eos
operarios ſubdolos qui ad imitationem ſathane trāſfigurent in
apoſtolos chriſti ſub predicationis ſpe lucra pecuniaria queqꝫ
ſectantes.

¶ Incipit argumentum.

Poſt actam a corinthijs pn̄tiam cōſolatoriam ſcribit eis
epiſtolam apoſtolus a troade per titum. ⁊ collaudās eos.
hortatur ad meliora cōtriſtatus quidem eos. ſed emenda
tos oſtendens.

¶ Explicit argumētum. Incipit epiſtola pauli ad corinthios ſecūda. Capitulū primū.

Paulus apoſtolus chriſti ieſu per voluntatem
dei. ⁊ thimotheus frater eccleſie dei que eſt cori
thi cum omnibus ſanttis qui ſunt in vniuerſa
achaia. Gratia vobis ⁊ pax a deo patre noſtro ⁊
domino ieſu chriſto. Benedictus domin⁹ deus

et pater dn̄i noſtri ieſu xp̄i. pater miaꝝ ⁊ deꝰ totius ꝯſolationis.
qui cōſolat̄ nos in omni tribulatiōe noſtra. vt poſſimꝰ et ipi ꝯſo
lari eos qui ī omni preſſura ſunt ꝑ exhortationem. qua exhorta-
mur ⁊ ipi a deo. qm̄ ſicut abundāt paſſiones xp̄i ī nobis ita ⁊ per
xp̄m abūdat cōſolatio noſtra. Siue autem tribulamur ꝓ veſtra
exhortatiōe ⁊ ſalute. ſiue cōſolamur ꝓ veſtra cōſolatione. ſiue ex
hortamur ꝓ veſtra exhortatiōe ⁊ ſalute. qui operat̄ tolerantiam
earūdē paſſionum quas ⁊ nos patimur. vt ſpes noſtra firma ſit
pro vobis. ſciētes qm̄ ſicut ſocij paſſionum eſtis. ſic eritis ⁊ ꝯſo
latiōis. Nō enim volumꝰ ignorare vos fratres de tribulatōe no
ſtra que facta eſt ī aſia. quoniam ſupra modum grauati ſumꝰ ſu-
pra vͥtutem. ita vt tederet nos etiam viuē. Sed ipi in nobiſipis
reſpōſum mortis habuimꝰ. vt nō ſimus fidētes in nobis. ſed in
deo qui ſuſcitat mortuos. q̇ de tātis periculis nos eripuit ⁊ eruit
in quem ſperamꝰ. qm̄ ⁊ adhuc eripiet adiuuātibus ⁊ vobis ī ora-
tione ꝓ nobis. vt ex multaꝝ ꝑſonis faciem eiꝰ que nobis eſt do-
nationis per multos grē agātur pro nobis. Nam gloria noſtra
hoc eſt teſtimonium ꝯſcie noſtre. ꝙ ī ſimplicitate cordis ⁊ ſince
ritate dei ⁊ nō in ſapia carnali. ſꝫ in gr̄a dei cōuerſati ſumꝰ in hoc
mūdo. abundātius autem ad vos. Non em̄ alia ſcribimꝰ vobis
q̄ꝫ que legiſtis ⁊ cognouiſtis. Spero autem ꝙ vſqꝫ ī finem cog
noſcetis. ſicut ⁊ cognouiſtis nos ex pte. quia gloria veſtra ſumꝰ
ſicut ⁊ vos noſtra ī die dn̄i noſtri ieſu xp̄i. Et hac cōfidentia vo-
lui priꝰ venire ad vos vt ſecūdam grām haberetis. ⁊ ꝑ vos trāſi
rem ī macedoniam. ⁊ iteꝝ a macedonia venirem ad vos. ⁊ a vobꝭ
deduci ī iudeam. Cum ergo hoc voluiſſem. nunq̇d leuitate vſus
ſum? Aut que cogito ſm̄ carnem cogito. vt ſit apud me. ē ⁊ nō?
Fidelis aūt deus. quia ſmo noſter q̇ fuit apud vos. nō eſt ī illo ē
et nō. ſed eſt ī illo ē. Dei em̄ filiꝰ ieſus xp̄s. qui ī vobis ꝑ nos pre
dicatꝰ eſt. ꝑ me ⁊ ſiluanū ⁊ thimotheum. nō fuit ī illo ē ⁊ nō. ſed
eſt ī illo fuit. Quotq̄t em̄ promiſſiōes dei ſunt. ī illo eſt. Ideo et
per ipm̄ amē dico ad gloriam veſtrā. Qui autē ꝯfirmat nos vo
biſcū ī xp̄o. ⁊ q̇ vnxit nos deꝰ ⁊ q̇ ſignauit nos ⁊ dedit pignꝰ ſp̄us
in cordibꝰ noſtris. Ego āt teſtem deum inuoco ī aīam meam. ꝙ
parcēs vobis nō veni vltra corinthū. nō qꝛ dominamur fidei ve
ſtre. ſꝫ adiutores ſumꝰ gaudij vr̄i. Nā fide ſtatis. .ij.
STatui aūt hoc ipm̄ apud me. ne iteꝝ in triſticia venirē ad
vos. Si em̄ ego cōtriſto vos. ⁊ q̇s eſt q̇ me letificet. niſi q̇

cōtriſtat̃ ex me: Et hoc ipm̄ ſcripſi vobis. vt nō cum venero tri
ſticiam ſup̱ triſticiam habeam de quibꝰ oportuerat me gaudere.
cōfidens i omnibꝰ vobis. quia meum gaudium oim̄ veſtrum eſt
Nam ex multa tribulatiōe ⁊ anguſtia cordis ſcripſi vobis ꝑ mul
tas lachrymas nō vt cōtriſtemini. ſꝫ vt ſciatis quam charitateꝫ
habeam abundātius i vobis. Siq̄s autem cōtriſtauit me. non
me cōtriſtauit. ſed ex ꝑte. nō vt onerem oēs vos. Sufficit illi q̇
eiuſmodi ē obiurgatio hec. que fit a pluribꝰ. ita vt ecōtrario ma
gis donetis ⁊ cōſolemi̅. ne forte abundātiori triſticia abſorbeat̃.
qui eiuſmodi ē. Propt̃ quod obſecro vos. vt ꝯfirmetis i illum
charitatem. Ideo em̄ ⁊ ſcripſi vobis. vt cognoſcam experimētuꝫ
veſtrum. an in omnibꝰ obedictes ſitis Cui autem aliq̇d donaſtis
et ego Nam ⁊ ego qđ donaui ſiq̇d donaui ꝓpter vos in perſona
xp̄i. vt nō circūueniamur a ſathana. Nō em̄ ignoramꝰ cogitatio
nes eiꝰ. Cum veniſſem aūt troādem ꝓpter euāgelium xp̄i. ⁊ oſti
um mihi aptum eſt in domino. nō habui requiē ſpūi meo. eo ꝙ
n̄ inuenerim titum frēm meum ſꝫ vale faciēs eis. ꝓfectus ſum i
macedoniā. Deo autem grās. qui ſemp̱ triūphat nos i xp̄o ih̄u ⁊
odorem noticie ſue manifeſtat p̱ nos i omni loco. qꝛ xp̄i bonus
odor ſumꝰ deo in his q̇ ſalui fiūt. ⁊ in his qui pereūt. Aliȷs q̇deꝫ
odor mortis i mortem. aliȷs autem odor vite i vitam. Et ad hec
quis tam idoneꝰ: Nō em̄ ſumꝰ ſicut plurimi adulterātes ꝟbum
dei. ſed ex ſinceritate. ſicut ex deo corā deo in xp̄o loq̇mur iij
INcipimus iteꝝ noſmetipos cōmendare Aut nūquid ege
mꝰ. ſicut quidā cōmēdaticiȷs ep̄lis ad vos. aut ex vobis:
Epiſtola nr̄a vos eſtis ſcripta i cordibꝰ noſtris que ſcitur ⁊ legi
tur ab omnibꝰ homibꝰ manifeſtati qm̄ ep̄la eſtis xp̄i miſtrata a
nobis ⁊ ſcripta nō atramēto ſꝫ ſpū dei viui. nō in tabulis lapide
is ſꝫ in tabulis cordis carnalibꝰ. Fiduciā aūt talē hēmꝰ p̱ xp̄m
ad deū. nō ꝙ ſufficiētes ſumꝰ cogitare aliq̇d a nobis q̄ſi ex nobis
ſed ſufficiētia nr̄a ex deo eſt. Qui ⁊ idoneos nos fecit miſtros no
ui teſtamēti. nō lr̄a ſed ſpū. Littera em̄ occidit. ſpūs autē viuifi
cat. Qꝫ ſi miſtratio mortis lr̄is deformata i lapidibꝰ fuit in glo
ria. ita vt n̄ poſſēt intēdere filiȷ i ſrl̄ in faciem moyſi ꝓpt̄ gloriaꝫ
vultꝰ eius que euacuat̃ quomodo nō magis miſtratio ſpūs erit
in gloria: Nam ſi miſtratio damnatōis in gloria eſt. multo ma
gis abundat miſterium iuſticie in gloria. Nam nec glorificatū
eſt quod claruit i hac parte ꝓpter excellentem gloriam. Si em̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

quod euacuatur ꝑ gloriam eſt. multomagis quod manet in glo
ria eſt. Habētes igiꝛ talem ſpem. multa fiducia vtimur. Et nō
ſicut moyſes ponebat velamen ſuper faciem ſuam. vt non inten
derēt filij iſrl' in faciem eiꝰ. quod euacuaꝛ. ſed obtuſi ſunt ſenſus
eorum. Uſqꝫ in hodiernum diem idipm velamē in lectione ve
teris teſtamēti manet nō reuelatum quoniam ī xpo euacuatur.
ſed vſqꝫ in hodiernum diem cum legiꝛ moyſes velamen poſitū
eſt ſuper cor eorum. Cum autem cōuerſus fuerit ad deum. aufe-
retur velamē. Dominꝰ autem ſpūs eſt. Ubi autem ſpūs domi-
ni ibi libertas. Nos vero omnes reuelata facie. gloriam domini
ſpeculātes in eādem imaginem trāſformamur a claritate in cla
ritatem tanqꝫ a dn̄i ſpū. Ca. iiij.

Ideo habētes amminiſtrationem iuxta quod miſcdiam cōſe
cuti ſumus nō deficimus ſed abdicamꝰ occulta dedecoris.
nō ambulātes in aſtutia. neqꝫ adulterātes verbum dei. ſed ī ma
nifeſtatione veritatis commēdantes noſmetipos ad omnem cō-
ſciētiam hominum coram deo. Qꝫ ſi etiam optum eſt euangeliū
noſtrum. ī his qhi pereūt eſt optum. in quibꝰ deus huiꝰ ſeculi ex-
cecauit mētes infidelium. vt nō fulgeat illumiatio euāgelij glo-
rie xpi qui eſt imago dei. Nō em̄ noſmetipos predicamꝰ. ſed ie-
ſum xpm dominum noſtꝝ. Nos autem ſeruos veſtros ꝑ ieſum.
qm̄ deus q̄ dixit de tenebris lucem ſplēdeſcere. ipe illuxit in cor-
dibꝰ noſtris ad illuminationē ſciētie claritatis dei in facie xpi ie-
ſu Habemꝰ autem theſaurum iſtum ī vaſis fictilibꝰ. vt ſublimi
tas ſit virtutis dei ⁊ nō ex nobis. In omnibꝰ tribulationem pati
mur. ſed non anguſtiamur. Aporiamur. ſed non deſtituimur.
Perſecutionem patimur. ſed nō derelinquimur. Humiliamur. ſꝫ
nō cōfundimur. Deijcimur. ſed non perimꝰ. Semꝑ mortifica-
tionem ieſu xpi in corꝑe noſtro circūferētes. vt ⁊ vita ieſu maife
tur in cordibꝰ noſtris. Semꝑ em̄ nos q̄ viuimꝰ in mortē tradi-
mur ꝓpter ieſum vt ⁊ vita ieſu manifeſteꝛ in carne nr̄a mortali
Ergo mors ī nobis opaꝛ. vita autem ī vobis Hn̄tes aūt eūdem
ſpm fidei ſicut ſcriptū eſt. Credidi ꝓpꝛ qđ locutꝰ ſum ⁊ nos cre-
dimꝰ. ꝓpꝛ qđ ⁊ loqmur ſciētes qm̄ qui ſuſcitauit ieſum. ⁊ nos
cum ieſu ſuſcitabit ⁊ cōſtituet vobiſcū. Oia em̄ ꝓpꝛ vos vt gr̄a
abundās ꝑ multos grāꝝ actiōe abūdet in gl'ia dei. Propꝛ qđ nō
deficimꝰ Sed licet is q̄ foris ē noſter hō corrūpaꝛ. tn̄ his qui in
tus eſt renouatur de die in diem. Id enim quod in preſenti eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

momētaneum ⁊ leue tribulatōis noſtre. ſupra modum in ſubli-
mitate eternum glorie pondꝰ operaꝛ in nobis. nō cōtemplātibꝰ
nobis q̄ videnꝛ ſed que nō videnꝛ. Que eñ videnꝛ tēporalia ſunt
que autem nō videnꝛ eterna ſunt Ca. v.

SCimꝰ eñ qm̄ ſi terreſtris domꝰ noſtra huiꝰ habitatiōis diſ-
ſoluaꝛ. ꝙ edificationem ex deo habemꝰ domum nō manufa-
ctam ſꝫ eternam ī celis. Nam ⁊ in hoc ingemiſcimꝰ habitationē
nr̄ām que de celo ē ſuꝑinduī cupiētes. ſi tamē veſtiti ⁊ nō nudi i
ueniamur. Nam ⁊ qui ſumꝰ in hoc tabernaculo īgemiſcimꝰ gra-
uati. i. eo ꝙ nolumꝰ expoliari ſꝫ ſuꝑueſtiri vt abſorbeaꝛ qḋ mor-
tale ē a vita. Qui autem efficit nos ī hoc ipm̄ deꝰ. qui dedit nob
pignꝰ ſpūs. Audiētes igiꝛ ſemꝑ ⁊ ſcientes. quoniam dum ſumꝰ
in hoc corpore. peregrinamur a dn̄o. Per fidem eñ ambulemꝰ ⁊
nō per ſpem. Audemꝰ autem ⁊ bonam volūtatem habemꝰ magis
peregrinari a corꝑe ⁊ pn̄tes eſſe ad dominū. ⁊ ideo cōtendimꝰ ſi-
ue abſentes ſiue pn̄tes placere illi. Omnes eñ nos manifeſtari
oportet añ tribunal xp̄i. vt referat vnuſquiſqꝫ ꝓpria corꝑis pro-
ut geſſit. ſiue bonum ſiue malum. Sciētes ergo timorem dn̄i ho
minibꝰ ſuademꝰ. deo autem manifeſti ſumꝰ Spero autēꝫ ⁊ in cō
ſciētijs veſtris manifeſtos nos eſſe. Nō iterum cōmendamꝰ nos
vobis. ſꝫ occaſionē damꝰ vobis glorificādi ꝓ nobis. vt habeatis
ad eos q̇ in facie gloriātur ⁊ nō in corde. Siue eñ mente excedi
mꝰ deo. ſiue ſobrij ſumꝰ vobis. Charitas eñ xp̄i vrget nos exiſti-
mātes hoc. qm̄ ſi vnꝰ pro omnibꝰ mortuus eſt chriſtꝰ. ergo om-
nes mortui ſunt. Et ꝓ omnibꝰ mortuus eſt chriſtꝰ. vt ⁊ qui vi-
uūt iam nō ſibi viuāt. ſed ei qui pro ipſis mortuꝰ eſt ⁊ reſurrexit
Itaqꝫ nos ex hoc neminem nouimꝰ ſcḋm carnem. Etſi cognoui
mus ſcḋm carnem chriſtum. ſed nūc iam nō nouimus. Siqua
ergo in xp̄o noua creatura eſt vetera trāſierunt. ⁊ ecce facta ſunt
omnia noua. Omnia autem ex deo qui nos reconciliauit ſibi per
chriſtum. ⁊ dedit nobis miſterium recōciliationis. Qm̄ quidem
deꝰ erat in xp̄o mūdum recōciliās ⁊ ſibi. nō reputās illis delicta
ipſorum ⁊ poſuit ī nobis ꝟbum reconciliatiōis. Pro xp̄o ergo le
gatione fun gimur tanqꝫ deo exhortāte per nos. Obſecramꝰ pro
chriſto recōciliamini deo. Eum qui nō nouerat pctm̄ pro nobis
pctm̄ fecit. vt nos efficeremur iuſticia dei ī ipſo Ca. vi

ADiuuātes autem exhortamur ne in vacuū grām dei recipia
tis. Ait enim. Tempore accepto exaudiui te. ⁊ in die ſalu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

tis adiuui te. Ecce nūc tempus acceptabile. ecce nunc dicit ſalu
tis. Nemini dātes vllam offenſionem. vt nō vituperetur mini
ſterium noſtrum. ſed ī omnibus exhibeamꝰ noſmetipſos. ſicut dei
miniſtros. In multa patiētia in tribulationibꝰ in neceſſitatibus
in anguſtijs ī plagis in carceribus ī ſeditionibus ī laboribus in
vigilijs ī ieiunijs ī caſtitate ī ſciētia in lōganimitate ī ſuauitate
in ſpū ſancto ī charitate nō ficta in verbo veritatis ī virtute dei
Per arma iuſticie a dextris ⁊ a ſiniſtris. Per gloriam ⁊ ignobili
tatem per infamiam ⁊ bonam famam. Ut ſeductores ⁊ veraces
ſicut q̄ igñti ⁊ ꝯgniti. Quaſi moriētes ⁊ ecce viuimꝰ vt caſtigati
et nō mortificati Quaſi triſtes ſemper autē gaudētes ſicut egen
tes. multos autē locupletātes. tanq̄ꝫ nihil habētes ⁊ omnia poſ
ſidētes. Os noſtrum patet ad vos o corinthij. cor noſtrum dila
tatum eſt. Nō anguſtiamini in nobis. anguſtiamini autem ī vi
ſceribꝰ veſtris. Eandem autem habētes remunerationem tanq̄ꝫ
filijs dico. dilatamī ⁊ vos. Nolite iugum ducere cum infideli-
bus. Que em̄ participatio iuſticie cum iniquitate. aut que ſocie
tas luci ad tenebras? Que autem cōuentio xp̄i ad belial? Aut q̄
pars fideli cum īfideli. Qui autem cōſenſus templo dei cum ido
lis. Uos em̄ eſtis templum dei viui. ſicut dicit deus. quoniam ī
habitabo in illis ⁊ inambulabo īter eos ⁊ ero illorum deus. ⁊ ipſi
erūt mihi populus. Propter quod exite de medio eorum ⁊ ſepa-
mini dicit dominus. ⁊ immūdum ne tetigeritis. ⁊ ego recipam
vos ⁊ ero vobis in patrem. ⁊ vos eritis mihi ī filios ⁊ filias. di
cit dominꝰ omnipotēs Ca. vij

HAs ergo habētes promiſſiōes chariſſimi mūdemꝰ nos ab
omni inquinamēto carnis ⁊ ſpūs. perficiētes ſanctificatio
nem in timore dei. Capite nos. Neminem leſimus. neminē cor
rumpimus. neminem circūuenimꝰ. Nō ad cōdemnationem ve
ſtram dico. Predixi enim q̄ ī cordibus noſtris eſtis ad cōmori
endum ⁊ ad cōuiuēdum. Multa mihi fiducia eſt apud vos mꝉ
ta mihi gloriatio ꝓ vobis Repletus ſum cōſolatione. ſuperabū-
do gaudio ī omni tribulatiōe noſtra. Nam ⁊ cum veniſſemus ī
macedoniam. nullam requiem habuit caro noſtra ſed omneꝫ tri
bulationem paſſi ſumus Foris pugne intus timores. Sed qui
cōſolatur humiles cōſolatus eſt nos deus ī aduētu titi. Non ſo
lum autem ī aduentu eius. ſed etiam in cōſolatione qua cōſola-
tus eſt in vobis. referens nobis veſtrum deſiderium veſtrum fle

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

tum veſtram emulationem ꝓ me. ita vt magis gauderem. Quo
niam ⁊ ſi cōtriſtaui vos in epiſtola. non me penitet. Et ſi peni-
teret videns ꝙ epiſtola illa ⁊ ſi ad horam vos contriſtauit. nunc
gaudeo. nō quia cōtriſtati eſtis. ſed quia cōtriſtati eſtis ad peni-
tētiam. Cōtriſtati eñ eſtis ſcd͛m deum. vt in nullo detrimētum
patiamini ex nobis. Que eñ ſcd͛m deum triſticia eſt. penitētiaꝫ
in ſalutem ſtabilem operatur. ſeculi autem triſticia mortem ope
ratur. Ecce enim hocipſum ſcd͛m deum cōtriſtari vos quātam ī
vobis operatur ſollicitudinem. ſed defenſionem ſed indignatio-
nem ſed timorem ſed deſiderium ſed emulationem. ſed vindictā
In omnibꝰ exhibuiſtis vos tam incōtaminatos eſſe negocio. Igi
tur ⁊ ſi ſcripſi vobis nō propter eum qui fecit iniuriam. nec pro
pter eum qui paſſus eſt. ſed ad manifeſtādam ſollicitudinem no
ſtram quam habemꝰ pro vobis coram deo. Ideo cōſolati ſumus.
In cōſolatione autem noſtra abundātius magis gauiſi ſumꝰ ſu
per gaudio titi. quia refectꝰ eſt ſpiritus eiꝰ ab omnibus vobis Et
ſiquid apud illum de vobis gloriatus ſum. nō ſum cōfuſus ſꝫ ſi
cut omnia vobis ī veritate locuti ſumus. ita ⁊ gloriatio noſtra q̄
fuit ad titum veritas facta eſt. Et viſcera eius abundātius ī vo
bis ſunt. reminiſcētis omnium veſtrum obediētiam. quomodo
cum timore ⁊ tremore excepiſtis illum. Gaudeo. ꝙ in omnibꝰ cō
fido in vobis. Ca. viij

NOtam autem facimꝰ vobis fratres gratiam dei que data ē
in eccl̄ijs macedonie. ⁊ ꝙ ī multo experimēto tribulatōis abū
dātia gaudij ipſoꝝ fuit. ⁊ altiſſima paupertas eorum abūdauit in
diuitias ſimplicitatis eorum. Quia ſcd͛m virtutem teſtimonium
illis reddo. ⁊ ſupra virtutem volūtarij fuerūt. cum multa exhorta
tiōe obſecrātes nos gratiam ⁊ cōmunicationem miniſterij quod
fit ī ſanctos. Et nō ſicut ſperauimꝰ. ſed ſemetipſos dederūt. ꝑmū
dn̄o. deīde nobis ꝑ volūtatem dei. ita vt rogaremꝰ titum. vt quē
admodum cepit ita ꝑficiat ī vobis etiam grām iſtam. Sꝫ ſicut
in omnibꝰ abūdatis fide ⁊ ſermōe ⁊ ſcia ⁊ ī omni ſollicitudīe. iſu
per ⁊ charitate veſtra ī nos vt ⁊ ī hac gratia abūdetis. Nō quaſi
imperās dico. ſed ꝑ alioꝝ ſollicitudinem etiam veſtre charitatis
ingenium bonum comprobās. Scitis eñ grām dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i
qm̄ ꝓpter vos egenꝰ factus ē. cum eſſꝫ diues. vt illiꝰ inopia vos
diuites eſſetis. Et cōſilium ī hoc do Hoc eñ vobis vtile eſt q̇ nō
ſolū facē ſꝫ ⁊ velle cepiſtis ab āno ꝓore Nūc ꝟo ⁊ facto ꝑficite vt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

quemadmodum promptꝰ eſt animꝰ volūtatis. ita ſit ⁊ ꝑficiendi
ex eo qđ habetis. Si em̄ volūtas ꝓmpta eſt ſm̄ id qđ habet ac-
cepta eſt. nō ſm̄ id qđ nō habet. Nō em̄ vt alijs ſit remiſſio. vo
bis ateum tribulatio. ſꝫ ex equalitate in pn̄ti tp̄e vr̄a abundātia
illoꝝ inopiam ſuppleat. vt ⁊ illoꝝ abundātia vr̄e inopie ſit ſup-
plemētum. vt fiat equalitas ſicut ſcriptū eſt. Qui multum nō
abūdauit ⁊ q̇ modicum nō minorauit. Grās autem ago deo qui
dedit eādem ſolicitudinem ꝓ vobis ī corde titi. qm̄ exorationem
quidem ſuſcepit. ſꝫ cum ſolicitior eſſꝫ. ſua volūtate ꝓfectꝰ eſt ad
vos. Miſimꝰ etiam cum illo frēm noſtꝝ. cuiꝰ laus eſt in euāge-
lio ꝑ om̄es eccl̄ias. Nō ſolum autem. ſꝫ ⁊ ordinatꝰ eſt ab eccleſijs
comes peregrinatiōis noſtre ī hāc grām que miſtrat̄ a nobis ad
dn̄i gloriam. ⁊ deſtinatā volūtatem nr̄ām. Deuitātes hoc. ne q̇s
nos vitupet in hac plenitudīe. que miſtrat̄ a nobis ī dei gloriam
Prouidemꝰ em̄ bona nō ſolum coram deo. ſꝫ etiam coram hoībꝰ
Miſimꝰ autem cum illis ⁊ frēm noſtꝝ quem ꝓbauimꝰ in mul-
tis ſepe ſollicitum eſſe. nūc autem multo ſolicitiorem cōfidentia
multa ī vobis. ſiue ꝓ tito qui eſt ſociꝰ meus ⁊ ī vobis adiutor. ſi
ue frēs nr̄i apoſtoli eccleſiaꝝ gl'ie xp̄i. Oſtēſionem ergo q̄ eſt cha
ritatis veſtre ⁊ noſtre glorie ꝓ vobis. in illos oſtēdite in faciem
eccleſiarum Ca. ix.

NAm de miſterio qđ fit in ſanctos. ex abundāti eſt mihi ſcri
bere vobis. Scio em̄ ꝓmptum aīm veſtꝝ ꝓ quo de vobis
glorior apud macedones. qm̄ ⁊ achaia parata eſt ab āno p̄terito.
et veſtra emulatio ꝓuocauit plurimos. Miſimꝰ autem frēs vt
ne qđ gloriamur de vobis euacuet̄ in hac ꝑte. vt quemadmoduꝫ
dixi parati ſitis ne cuꝫ venerit macedones mecum. īuenerit vos
imparatos. erubeſcamus nos. vt non dicamꝰ vos in hac ſubſtan
tia. Neceſſariū ergo exiſtimaui rogare frēs vt p̄ueniāt ad vos.
et p̄parēt repromiſſam benedictionē hāc paratā eſſe ſic quaſi bn̄
dcōem. nō quaſi auariciam. Hoc autem dico. Qui parce ſemi-
nat parce ⁊ metet. ⁊ qui ſemiat in benedcōnibꝰ de bn̄dcōnibus ⁊
metet. Unuſquiſqꝫ ꝓut deſtinauit ī corde ſuo. nō ex triſticia aut
ex neceſſitate. Hilarem aūt datorem diligit deꝰ. Potēs eſt autē
deꝰ omnem grām abūdare facere in vobis. vt in omnibꝰ ſemper
oēm ſufficiētiam habētes abūdetis in omne opꝰ bonū. ſicut ſcri-
ptum eſt Diſperſit dedit pauperibꝰ iuſticia eiꝰ manet in ſeculum
ſeculi. Qui autem ammiſtrat ſemē ſeminānti. ⁊ panem ad man-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

ducandum preſtabit. Et multiplicabit ſemen veeſtrum. Et au
gebit incrementa frugum iuſticie veſtre. vt in omnibus locu-
pletati abūdetis in oēm ſimplicitatē. q̄ opatur ꝑ nos grāꝝ actio
nē deo. Quoniam miniſteriū huiꝰ officij non ſolū ſupplet ea que deſūt
ſanctis. ſꝫ etiā abundat ꝑ multas grāꝝ actiones in domino ꝑ p-
bationē miniſterij huius. glificantes deū in obediētia ꝯfeſſionis
veſtre in euāgelio xp̄i. ⁊ ſimplicitate ꝯicatōnis vr̄e in illos ⁊ in
oīs. ⁊ in ipoꝝ obſecratōe ꝓ vobis. deſiderantiū vos ꝓpter emi-
nentem grām dei in vobis. Gratias ago deo ſuper inenarrabili
dono eius.

IPſe aūt ego Paulus obſecro vos ꝑ manſuetudinē ⁊ mo-
deſtiā xp̄i. q̄ in facie q̇dem humilis ſuꝫ inter vos abſens au
tem ꝯfido in vobis. Rogo āt vos ne preſens audeam ꝑ eā ꝯfidē
tiā qua exiſtimor audere in quoſdā. q̇ arbitrantur vos tanq̄ꝫ ſm
carnē ambulemꝰ. In carne em̄ ambulantes. nō ſm carnē milita
mus. Nā arma militie noſtre nō carnalia ſed potētia dei ad de-
ſtructionē munitionū. ꝯſilia deſtruētes ⁊ om̄eꝫ altitudinē extol
lentē ſe aduerſus ſciētiā dei ⁊ ī captiuitatē redigētes omnē intel
lectum in obſequium xp̄i. et in ꝓmptu habētes vlciſci omnē in
obediētiā. cū inpleta fuerit veſtra obediētia. Que ſm faciē ſunt
videte. Si q̇s confidit ſibi xp̄i ſe ēe. hoc cogitet iteꝝ apud ſe. q̇a
ſicut ipſe xp̄i eſt ita et nos. Nam et ſi amplius aliquid gliatus
fuero de ptāte noſtra quā dedit nobis dn̄s ī edificatiōem et nō in
deſtructiōem veſtram. nō erubeſcā. Ut autē nō exiſtimer tanq̄ꝫ
t̄rere vos per epl'as. qm̄ quidem epl'e inquiūt graues ſunt ⁊ for-
tes. pn̄tia autē corporis infirma. et ſermo contemptibil'. hoc co
gitet qui eiuſmōi eſt. quia quales ſumus verbo per epl'as abſen-
tes. tales et pn̄tes in facto Nō enī audemus inſerere aut compa
rare nos quibuſdam qui ſeipſos cōmēdāt. ſed ipſi in nobis noſ-
metipſos metiētes. et cōꝑantes noſmetipſos nobis. Nos autē
nō in immēſum gloriabimur. ſed ſecūdum menſurā regule qua
menſus eſt nobis deus mēſuram ꝑtingēdi vſq̄ꝫ ad vos. Nō eīm
quaſi nō ꝑtingentes ad vos ſuperextendētes nos. Uſq̄ꝫ ad vos
enim peruenimus in euāgelio criſti. nō in immēſum gloriātes ī
alienis laboribus. Spem aūt hn̄tes creſcentis fidei veſtre in vo
bis magnificari ſm regulā noſtrā abūdātia. etiā ī illa que vltra
vos ſunt euangelizare. nō in aliena regl'a in his q̄ preparata ſūt
gloriari. Qui aūt gloriatur in domino glorietur. Non em̄ qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

ſeipm̄ cōmendat ille probatꝰ eſt. ſʒ quē deꝰ cōmendat.
Utinā ſuſtineretis modicū q̇d inſipientie mee. ſʒ τ ſuppor-
tate me. Emulor enim vos dei emulatōe. deſpondi em̄ vos
vni viro virginē caſtā exhibere xp̄o. Timeo āt ne ſicut ſpens ſe-
duxit euā aſtutia. ita corrūpātur ſenſus veſtri. τ excidāt a ſimpli
citate q̄ eſt in xp̄o. Nā ſi is q̇ venit. aliū xp̄m p̄dicat. quē nō p̄di
cauimꝰ. aut aliū ſpm̄ accipitis quē nō accepiſtꝫ. aut aliđ euāge-
liū qđ nō recepiſtꝫ. recte pateremini. Exiſtimo em̄ nihil me mi-
nus feciſſe Nā τ ſi imperitꝰ ſmōe. ſʒ nō ſcia. In oīubꝰ aūt ma
nifeſtꝰ ſum vob Aut nūquid peccatū feci meipm̄ humilians. vt
vos exaltemi: Qm̄ gratꝫ euāgelium dei euāgelizaui vobis. alias
eccleſias expoliaui accipiēs ſtipēdia ad miſteriū veſtrū. τ cū eēʒ
apud vos τ egerem. nulli oneroſus fui. Nā qđ mihi deerat ſup
pleuerūt fratres. q̇ venerūt a macedonia. τ in oīmibus ſine onere
me vob ſeruaui τ ſeruabo . Eſt veritas xp̄i in me. quoniam hec
gloriatio non infringetur in me in regionibus Achaie. Quare:
Quia non diligo vos. Deus ſcit. Quod autem facio et faciam.
vt amputem occaſionem eorum . qui volunt occaſionem . vt in
quo gloriantur inueniantur ſicut τ nos. Nam eiuſmodi pſeudo
apoſtoli ſunt op̄arij ſubdoli. tranſfigurantes ſe in apl'os xp̄i. Et
non mirū. Ip̄e em̄ ſathanas trāſfigurat ſe in angelū lucis . Nō
eſt eſt ergo magnū ſi miſtri eius tranſfigurentur. velut miniſtri
iuſticie quoꝝ finis erit ſm̄ op̄a ip̄oꝝ. Iteꝝ dico. ne quis me pu-
tet iuſipientē. Alioq̄n velut inſipiētem accipite me. vt τ ego mo
dicū q̇d glorier. Qđ loquor. non loquor ſm̄ deū. ſʒ quaſi in inſi
pientia. in hac ſubſtātia glīe. Qm̄ multi glōriātur ſm̄ carnem.
τ ego gloriabor. Libenter em̄ ſuffertis inſipientes. cū ſitis ip̄i ſa
pientes. Suſtinetis em̄ ſi quis vos in ſeruitutē redigit. ſi q̄s de
uorat. ſi quis accipit. ſi quis extollitur. ſi quis in faciem vos ce-
dit. Scđm ignobilitatem dico. quaſi nos infirmi fuerimus in
hac parte in quo quis audet. in inſipiētia dico audeo τ ego. He-
brei ſūt τ ego. Iſrahelite ſunt τ ego. ſemen abrae ſunt τ ego Mi
niſtri xp̄i ſunt τ ego. Ut minus ſapiens dico. plus ego. In labo
ribus plurimis in carceribꝰ abundātius. in plagis ſupra moduʒ
in mortibus frequenter . A iudeis q̄nquies quadragenas. vna
minus accepi Ter virgis ceſus ſum. ſemel lapidatꝰ ſum. ter nau
fragium feci. Nocte τ die in profundum maris fui. In itinerib

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

bus ſepe periculis fluminum periculis. latronum periculis. ex ge
nere. periculis ex gentibus piculis in ciuitate. periculis in ſolitu
dine periculis in mari. periculis in falſis fratribus. In labo-
re eterūna. in vigilijs multis. In fame et ſiti in ieiunijs multis
In frigore ⁊ nuditate. preter illa que extrinſecus ſunt. inſtantia
mea q̄tidiana ſollicitudo omniū eccleſiarū. Quis infirmat̃. ⁊ ego
non infirmor? Quis ſcandalizatur. ⁊ ego non vror? Si gloria-
ri oportet. que infirmitatis mee ſunt gloriabor. Deus ⁊ pater do
mini noſtri Jeſu chriſti ſcit. qui eſt benedictus in ſecula. q̄ non
mentior. Damaſci prepoſitus gentis arethe regis cuſtodiebat ci
uitatem damaſcinorum. vt me comprehenderet ⁊ per feneſtram
in ſporta dimiſſus ſum per murum. ⁊ ſic effugi manus eius.

Capitulū. xij.

SI gloriari oportet non expedit quidem. Ueniam autem
ad viſiones ⁊ reuelationes domini. Scio hoīez in xp̄o an̄
annos quattuordecim ſiue in corpore ſiue extra corpus neſcio.
Deus ſcit. raptum huiuſmodi vſq; ad tercium celum. Et ſcio
huiuſmodi hominem ſiue in corpore ſiue extra corpus neſcio. de
us ſcit. quomodo raptus eſt in paradiſum. et audiuit archana
verba. que non licet homini loqui. Pro huiuſmodi gloriabor.
pro me autem nichil niſi in infirmitatibus meis Nam ⁊ ſi volue
ro gloriari. non ero inſipiens. Ueritatem enim dicam. Parco
autem ne quis me exiſtimet ſupra id quad videt in me. Aut au-
dit aliquid ex me. Et ne magnitudo reuelationum extollat me.
Datus eſt mihi ſtimulus carnis mee angelus ſathane. vt me co-
laphizet. Propter quod ter dominum rogaui: vt diſcederet a
me: ⁊ dixit mihi. Sufficit tibi gratia mea. Nam virtus in in-
firmitate perficitur. Libenter igitur gloriabor in infirmitatib⁹
meis. vt inhabitet in me virtus chriſti Propter quod placeo mi
hi in infirmitatibus meis. in contumelijs. in neceſſitatibus. in
perſecutionibus. in anguſtijs pro chriſto. Cum enim infirmor.
tunc potens ſum. Factus ſum inſipiens. vos me coegiſtis. Ego
enim a vobis debui commendari. Nihil enim minus feci ab his
qui ſunt ſupra modum apoſtoſtol. Tam et ſi nichil ſum. ſigna
tamen apoſtolatus mei rtu ſunt uper vos in omni patiētia
ſignis. ⁊ prodigijs. ⁊ virtutibus Quid eſt enim quod mi-
nus habuiſtis pre ceteris eccleſijs. niſi quod ego ipſe nō grauaui

nō grauaui vos? Donate mihi hāc iniuriā. Ecce tercio hoc parat⁹
ſum venire ad vos ꝛ non ero grauis vobis. Nō em̄ q̄ro q̄ veſtra
ſunt ſed vos. Nec em̄ debent filij parentib⁹ thezaurizare. ſed pa
rentes filijs. Ego aūt libentiſſime impendā ꝛ ſupimpendar ego
ip̄e pro aīb⁹ veſtris licet plus vos diligēs. min⁹ diligar. Sʒ eſto
Ego vos nō grauaui. ſʒ cū eſſem aſtutus dolo vos cepi. Nunq̇d
p aliquē eoꝝ quos miſi ad vos circūueni vos? Rogaui titū ꝛ mi
ſi cū illo fratrē. Nunq̇d titus vos circūuenit? Nōne eodē ſpiri
tu ambulauim⁹? Nonne eiſdē veſtigijs? Olim putatis ꝙ excu-
ſemus nos apud vos? Corā deo in xp̄o loq̄mur. Om̄ia em̄ cariſ-
ſimi propt̄ edificatōez vrām. Timeo em̄ ne forte cū venero. nō
quales volo inueniā vos ꝛ ego inueniar a vobis q̄lem nō vultis
ne forte ↄtentōes emulatōes animoſitates diſſenſiones detractio
nes ſuſuratōes inflationes ſeditōes ſint inter vos. Ne iterū cūʒ
venero humiliet me d̄s apd̄ vos. ꝛ lugeā multos ex his q̄ an̄ pec
cauerūt ꝛ nō egerūt pn̄iam ſup immundicia ꝛ fornicatiōe ꝛ im-
pudicicia quā geſſerunt xiij.

Ecce tercio hoc venio ad vos. vt in ore duoꝝ vel triū teſti-
um ſtabit om̄e verbū. Predixi em̄ ꝛ p̄dico. vt preſens vob̄
ꝛ nūc abſens his q̇ ante peccauerunt ꝛ ceteris oībus. qm̄ ſi vene
ro iteꝝ nō parcā. An experimentū q̄rit̄ ei⁹ q̇ in me loq̄tur xp̄us
Qui in vobis nō infirmat̄. ſʒ potens eſt in vobis. Nā ꝛ ſi cruci
fix⁹ eſt ex infirmitate. ſʒ viuit ex veritate dei. Naʒ ꝛ nos infirmi
ſumus in illo. ſed viuem⁹ cū eo ex virtute dei in nobis Uos met
ip̄os temptate. non eſtis in fide. ip̄i vos ꝓbate. An non cogno-
citis voſmetip̄os. q꞉ xp̄us ieſus in vobis eſt. Niſi forte reprobi
eſtis. Spero aūt ꝙ cognoſcitis. q꞉ nos non ſum⁹ reprobi. Ora
mus autē deū vt nihil mali faciatis. non vt nos ꝓbati paream⁹
ſed vt vos qd̄ bonū eſt facitis. Nos autē vt reprobi ſim⁹. Non
poſſumus em̄ aliq̇d aduerſus veritatē. ſʒ p veritate. Gaudem⁹
em̄ qm̄ nos infirmi ſum⁹. vos autē potentes eſt̄. Hoc ꝛ oram⁹
veſtrā ↄſūmationē. Ideo em̄ hec abſens ſcribo. vt nō preſens du
ri⁹ agā ſm ptātem quā domin⁹ dedit mihi in edificatōem ꝛ non
ī deſtructionē. De cetero fratres gaudete pfecti eſtote. exhortami
ni. idem ſapite. Pacem habete. ꝛ de⁹ pac̄ ꝛ dilectōis erit vobiſ-
cum. Salutate inuicē in oſculo ſancto. Salutant vos omnes
ſācti. Gr̄a dn̄i noſtri ieſu xp̄i ꝛ charitas dei ꝛ cōmunicatio ſp̄ūs
ſancti ſit cū omnib⁹ vobis. Amen.

Explicit epl'a pauli ad Corinthios ſecūda
Incipit Argumentū in epl'a ad Galathas

GAlathe ſunt greci. Hi verbū veritatis primū ab apl'o ac-
ceperūt. ſꝫ poſt diceſſum eius temptati ſunt a falſis apl'is
vt in legē ꝛ circūciſionē verterētur. Hos apl's reuocat ad fidem
veritatis: ſcribens eis ab epheſo.

Explicit argumentū. Incipit epl'a pau
li ad Galathas. Caplm pmū.

PAulus apoſtolus nō ab hoib' neqꝫ p hoiem .ſꝫ
p ieſum xpm ꝛ deū patrē q̄ ſuſcitauit eū a mor-
tuis. ꝛ q̄ mecū ſunt oms fratres eccl'iis galathie
Gratia vob' ꝛ pax a deo prē nr̄o ꝛ dn̄o ieſu xpo q̄
dedit ſemetipm pro pctis noſtris. vt eripet nos
de pn̄ti ſecl'o nequā ſm voluntatē dei ꝛ pris no
ſtri. cui eſt gl'ia in ſcl'a ſcl'oꝝ amē Miror q͞ ſic tā cito trāſferemī
ab eo q̄ vos vocauit in grām xpi in aliud euangeliū. qd' nō eſt ali
ud niſi ſunt aliq̄ qui vos ꝯturbāt. ꝛ volūt ꝯuertere euangelium
xpi. Sꝫ licet nos aut angelus de celo euangelizet vob' preterquā
qd' euāgelizauim' vobis anathema ſit. Sicut p̄dixim' ꝛ iterū di
co. ſi q̇s vobis euāgelizauerit. p̄ter id qd' accepiſtꝫ .anathema ſit
Modo em̄ hominibus ſuadeo. an deo? An quero hominibus placere
Si adhuc hoibus placerē. xpi ſeruus nō eſſem. Notū em̄ vobis
facio fratres euangeliū qd' euangelizatū eſt a me. quia nō eſt ſm
hoiem. Neqꝫ em̄ ego ab hoie accepi illud neqꝫ didici: ſꝫ per reue
lationē ieſu xpi. Audiſtis em̄ ꝯuerſationē meā aliquando in iu-
daiſmo. qm̄ ſupra modū perſequebar eccl'iam dei. ꝛ expugnabaꝫ
illā. ꝛ proficiebā in iodaiſmo ſupra multos coetaneos meos ī ge
nere meo. abundantius emulator exiſtens paternarū meaꝝ tra-
ditionū. Cum autem placuit ei qui me ſegregauit ex vtero mris
mee. ꝛ vocauit per gratiam ſuam. vt reuelaret filiū ſuum in me.
vt euangelizarem illum in gentibus. continuo non acquieui car
ni ꝛ ſanguini. neqꝫ veni hieroſolymā ad anteceſſores meos apo-
ſtolos. ſed abii in Arabiam. ꝛ iterum reuerſus ſum damaſcum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Deinde poſt annos tres veni hieroſolymā videre petrū. ⁊ manſi
apud eū diebus quindecim. Aliū autē apoſtoloꝝ vidi neminē
niſi iacobū frēm dn̄i. Que āt ſcribo vob: ecce corā deo: qꝛ nō mē
tior. Deinde veni in ꝑtes ſyrie ⁊ cilicie. Eram autē ignot⁹ facie
eccleſijs iudee. q̄ erant in xp̄o. Tm̄ aūt auditū hēbant. qm̄ q̄ ꝑſeq̄
batur nos aliquā do. nūc euāgelizat fidē quā aliqando expugna-
bat. ⁊ in me clarificabāt deū

ij

D Einde poſt annos q̄ttuordecim iterū aſcendi hieroſolymā
cū barnaba. aſſumpto ⁊ tito. Aſcendi aūt ſm̄ reuelationē
⁊ ꝯtuli cū illis euangeliū qđ p̄dico in gentib⁹. Seorſum autem
his qui videbātur aliq̄d eſſe. ne forte in vacuū currerē aut cucur-
riſſem. Sꝫ neqꝫ Titus q̄ mecū erat. cū eſſet gentilis cōpulſus ē
circūcidi. ſed propt̄ ſubīītroductos falſos fratres qui ſibi ītroie-
rūt explorare libertatē noſtrā quā habem⁹ in xp̄o ieſu. vt nos in
ſ̄uitutē redigerent. Quibus neqꝫ ad horam ceſſimus ſubiectio-
ni. vt veritas euāgelij ꝑmaneat apud vos. Ab his aūt qui vide-
bātur eſſe aliquid quales aliquā do fuerint nihil mea intereſt. de-
us em̄ ꝑſonā hoīs nō accipit. Mihi em̄ qui videbātur eſſe aliq̄d
nihil ꝯtulerūt ſed econtra Cum vidiſſent ꝙ creditū eſt mihi euā
geliū preputij. ſicut ⁊ petro circūciſionis qui em̄ oꝑatus ē petro
in apoſtolatū circūciſionis oꝑatus eſt ⁊ mihi int̄ gentes. ⁊ cū co-
gnouiſſent grām que data eſt mihi. iacob⁹ ⁊ cephas ⁊ ioannes; q̄
videbant̄ columne eſſe. dextras dederunt mihi ⁊ barnabe ſocieta-
tis. vt nos in gentes. ipi aūt in circūciſionē tm̄. vt pauperū me-
mores eſſemus; Qđ etiā ſollicitus fui hoc ipm facere. Cum aūt
veniſſet petrus antiochiā in faciem ei reſtiti. quia rep̄henſibilis
erat. Prius enim q̄ꝫ venirent quidam ab iacobo cum gentibus
edebat. Cum autem veniſſent detrahebat ⁊ ſegregabat ſe. timēs
eos qui ex circūciſione erant. Et ſimulationi eius conſenſerunt
ceteri iudei. ita vt ⁊ barnabas duceretur ab eis in illam ſimula-
tionem. Sed cum vidiſſem ꝙ non recte ambularent ad verita-
tem euāgelij. dixi cephe coram om̄ibus. Si tu cum iudeus ſis.
gentiliter viuis ⁊ non iudaice. quomodo gentes cogis iudaizare
Nos natura iudei ⁊ non ex gentibus peccatores. Scientes autē
ꝙ non iuſtificatur homo ex operibus legis. niſi per fidē ieſu xp̄i
⁊ nos in Jeſu credimus vt iuſtificemur ex fide xp̄i. ⁊ non ex ope-
ribus legis. Propter quod ex operibus legis non iuſtificabitur
omnis caro. ꝙ ſi querentes iuſtificare in xp̄o inuenti ſumus ⁊ ip-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

ſi peccatores. nunquid xp̄us peccati miniſter eſt: Abſit. Si em̄
que deſtruxi iterum. hec reedifico. preuaricatorem me conſtituo.
Ego em̄ per legem legi mortuus ſum. vt deo viuam. xp̄o confix
us ſum cruci. Uiuo autem iam non ego. viuit vero in me xp̄us.
ꝙ autem nunc viuo in carne. in fide viuo filij dei. qui dilexit me.
⁊ tradidit ſeipm̄ pro me: Non abijcio gratiam dei. Si enim per
legem iuſticia. ergo gratis xp̄us mortuus eſt iij

INſenſati galathe quis vos faſcinauit non obedire verita-
ti: Ante quorum oculos xp̄us ieſus proſcriptus eſt. ⁊ in
vobis crucifixus. Hoc ſolum a vobis volo diſcere ex operibus le-
gis ſpiritum accepiſtis. an ex auditu fidei: Sic ſtulti eſtis. vt
cum ſpiritu ceperitis. nunc carne conſūmamini Tanta paſſi eſtis
ſine cauſa. ſi tamen ſine cauſa. Qui ergo tribuit vobis ſpiritum
⁊ operatur virtutes in vobis. ex operibus legis: an ex auditu fi-
dei. Sicut ſcriptum eſt. abraham credidit deo. ⁊ reputatum eſt
illi ad iuſticiam. Cognoſcite ergo. quia qui ex fide ſunt. hi ſunt
filij abrae. Prouidens autem ſcriptura. quia ex fide iuſtificat gē-
tes deus. preuunciauit abrahe. quia benedicentur in te omnes
gentes. Igitur qui ex fide ſunt benedicentur cum fideli abrahā.
Quicūqꝫ ex operibus legis ſunt: ſub maledicto ſunt. Scriptuꝫ
eſt enim: Maledictus omnis qui non permanſerit in omnibus
que ſcripta ſunt in libro legis. vt faciat ea. Quoniam autem in
lege nemo iuſtificatur apud deum Manifeſtum eſt. quia iuſtus
ex fide viuit. Lex autem non eſt ex fide. ſꝫ qui fecerit ea viuet ī il-
lis. xp̄us nos redemit de maledicto legis. factus pro nobis male-
dictum. quia ſcriptum eſt. Maledictus omnis qui pendet in li-
gno: vt in gentibus benedictio abrahe fieret in christo Jeſu. vt
pollicitactionem ſpiritus accipiamus per fidem. Fratres ſcd̄m
hominem dico. tamen hominis confirmatum teſtamentū nemo
ſpernit aut ſuperordinat. Abrahe dicte ſunt promiſſiones ⁊ ſe-
mini eius. Non dicit ⁊ ſeminibus quaſi in multis. ſed quaſi in
vno ⁊ ſemini tuo qui eſt xp̄s. Hoc autē dico teſtamentū confir-
matū a deo q̄ poſt quadringentos ⁊ triginta annos facta eſt lex.
nō irritū facit ad euacuandā ꝓmiſſionē. Nā ſi ex lege hereditas
iā nō ex ꝓmiſſiōe. Abrahe aūt ꝑ repromiſſioneꝫ donauit d̄s. q̄d
igit̄ lex: Propt̄ tranſgreſſionē poſita eſt. donec veniret ſemē cui
promiſerat: ordinata per angelos in manu mediatoris. Media-
tor autem vnius non eſt. Deus autem vnus eſt. Lex ergo ad-

uerſus promiſſa dei? Abſit. Si em̄ data eſſet lex que poſſet viui-
ficare. vere ex lege eſſet iuſticia. Sȝ ꝯcluſit ſcͥptura oīa ſub pctō
ret ꝓmiſſio ex fide ieſu xp̄i daretur credentibꝰ. Prius aūt q̄ꝫ veni
vt fides: ſub lege cuſtodiebamur. ꝯcluſi in eā fidē que reuelan-
da erat. Itaqꝫ lex pedagogus noſter fuit in xp̄o. vt ex fide iuſtifi-
cemur. At vbi venit fides. iam non ſumus ſub pedagogo. Om
nes enim filij dei eſtis per fidem que eſt in xp̄o ieſu. Quicūqꝫ em̄
in xp̄o baptizati eſtis xp̄m induiſtis. Nō eſt iudeus neqꝫ grecꝰ.
non eſt ſeruus neqꝫ liber. non eſt maſculus neqꝫ femina. Omnes
enī vos vnū eſtis in xp̄o ieſu. Si autē vos xp̄i. ergo ſemen abrae
eſtis ſm̄ ꝓmiſſiōeȝ heredes. iiij
DIco autē quanto tempore heres paruulus eſt. nihil differt
a ſeruo. cum ſit dominus omniū. ſed ſub tutoribus ⁊ acto
ribus ē vſqꝫ ad p̄finitū tp̄s a patre. Ita ⁊ nos cū eſſemus paruu
li ſub elementis mundi huius eramꝰ ſuientes. At vbi venit ple
nitudo tp̄is miſit deꝰ filiū ſuū factū ex muliere factū ſub lege. vt
eos q̇ ſub lege erāt redimeret. vt adoptionē filioꝝ reciperemus.
Qui autem eſtis filij dei. miſit deus ſpm̄ filij ſui in corda vr̄a cla
mantē. abba pater. Itaqꝫ iā non eſt ſuus ſed filius. ꝙ ſi. filius ⁊
heres per deū. Sȝ tunc quidaȝ ignorantes deum his qui natura
non ſunt dij ſeruiebatis. Nūc āt cū ꝯgnoueritis deū imo ꝯgniti
ſitis a deo quō ꝯuertimini iteꝝ ad infirma ⁊ egena elementa qui
bus denuo ſuire vultis? Dies obſuatis ⁊ menſes ⁊ tempora ⁊ an
nos. Timeo vos. ne forte ſine cauſa laborauerim in vobis. Eſto
te ſicut ego. quia ⁊ ego ſicut vos. Fratres obſecro vos. nihil me
leſiſtis. Scitis autem quia per infirmitatē carnis euangelizaui
vobis iam pridem. ⁊ temptationem veſtram in carne non ſpre-
uiſtis. ſed ſicut angelum dei excepiſtis me ſicut xp̄m ieſum. Ubi
eſt ergo beatitudo veſtra? Teſtimoniū em̄ perhibeo vobis. quia ſi
fieri poſſet oculos veſtros eruiſſetis ⁊ dediſſetis mihi. Ergo ini-
micus vobis factus ſum verum dicens vobis? Emulantur vos
non bene. ſed excludere vos volunt: vt illos emulemini. Bonuȝ
autem emulamini in bono ſemper. ⁊ non tantum cum preſens
ſum apud vos. Filioli mei quos iterum parturio. donec formet
xp̄us in vobis. Uellem autem eſſe apd̓ vos mō ⁊ mutare vocem
meā qm̄ nō ꝯfundor ī vob̄. Dicite mihi q̇ ſub lege vultꝭ eſſe. Le
gem nō legiſtis? Scriptū eſt em̄ qm̄ abraam duos filios habuit
vnū de ancilla. ⁊ vnū de libera. Sȝ is q̇ de ancilla ſcd̓m carnem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

natꝰ eſt. qui autem de libera per repromiſſionem. Que ſunt ꝑ al-
legoriam dcā. Hec enim ſunt duo teſtamēta. Unum quidem ī
mōte ſyna ī ſeruitutem generās que eſt agar. Syna em̄ mōs eſt
in arabia. qui ꝯiunctꝰ eſt ei. que nūc eſt hirl'm. ⁊ ſeruit cum filijs
ſuis. Illa autem que ſurſum eſt hieruſalem. libera eſt. que ē ma-
ter noſtra Scriptum eſt em̄. Letare ſterilis que nō paris. erum
pe ⁊ clama que nō parturis. quia multi filij deſerte magis q̄z eiꝰ
que habet virum. Nos autem fratres ſcd'm iſaac ꝓmiſſionis fi-
lij ſumus. Sed quomodo tūc is qui ſcd'm carnem natꝰ fuerat. ꝑ
ſequebať eum qui ſcd'm ſpūm. ita ⁊ nūc. Sz quid d't ſcriptura?
Eijce ancillam ⁊ filium eius Nō em̄ heres erit filiꝰ ancille cum
libere filio. Itaqz fratres nō ſumus ācille filij ſz libere. qua liber
tate xp̄s nos liberauit. ¶ Ca. v.

STate ⁊ nolite iterū iugo ſeruitutis cōtineri. Ecce ego pau
lus dico vobis q̄m ſi circumcidamī chriſtꝰ vobis nihil pro
derit. Teſtificor āt rurſus oī homī circumcidēti ſe. q̄m debitor
eſt vniuerſe legis faciēde. Euacuati eſtis a chriſto. Qui ī lege iu
ſtificamī a gr̄a excidiſtis. Nos em̄ ſpū ex fide ſpem iuſticie expe-
ctamꝰ. Nam in xp̄o ieſu neqz circumciſio aliquid valet neqz pre
pucium. ſed fides que per charitatem operať. Currebatis bene.
Quis vos faſcinauit veritati nō obedire. Nemini cōſenſeritis.
Perſuaſio hec nō eſt ex eo qui vocauit vos. Modicum fermen-
tum totam maſſam corrumpit Ego ꝯfido de vobis ī domino. ꝙ
nihil aliud ſapietis. Qui autem cōturbat vos. portabit iudiciū
quicūqz eſt ille. Ego autem fratres ſi circumciſionem adhuc pre
dico. quid adhuc perſecutionem patior Ergo euacuatum eſt ſcā
dalum crucis. Utinam abſcindātur qui vos cōturbāt Uos em̄
in libertatem. vocati eſtis fratres tātum. ne libertatem ī occaſio
nem detis carnis. ſed per charitatem ſpūs ſeruire inuicem. Om
nis em̄ lex in vno ſermone impleť. diliges proximum tuū ſicut
teipm̄. Q' ſi inuicem mordetis ⁊ comedetis videte ne ab inuicem
cōſummamī. Dico autē ī chriſto. Spū ambulate. ⁊ deſideria car
nis nō perficietis. Caro em̄ cōcupiſcit aduerſus ſpūm. ſpūs au-
tem aduerſus carnem. Hec em̄ ſibi īuicem aduerſanť. vt nō que
cūqz vultis illa faciatꝫ. Qꝫ ſi ſpū ducimī. nō eſtis ſub lege. Ma
nifeſta autem ſunt opera carnis. que ſunt fornicatio immūdicia
impudicitia luxuria. idolorum ſeruitꝰ veneficia inimicitie cōten
tiones. emulatiōes. ire. rixe. diſſenſiōes. ſecte. īuidie. homicidia.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

ebrietates. cõmeſſationes. ⁊ his ſimilia. que predico vobis ſicut
predixi. quoniam qui talia agunt regnum dei non cõſequentur.
Fructus autem ſpũs eſt charitas gaudium pax patiẽtia benigni
tas bonitas lõganimitas manſuetudo fides modeſtia cõtinẽtia.
Aduerſus huiuſmodi nõ eſt lex. Qui autem ſunt xp̄i carnẽ ſuaꝫ
crucifixerũt cum vicijs ⁊ cõcupiſcẽtijs. Si ſpũ viuimꝰ. ſpũ am
bulemꝰ. Nõ efficiamur inanis glorie cupidi. inuicemꝰ prouocã-
tes. ĩuicem ĩuidẽtes   Ca. vi.

FRẽs ⁊ ſi p̄occupatꝰ fuerit hõ ĩ aliq̄ delicto. vos q̇ ſpiritales
eſtis huiõi ĩſtruite in ſpũ leuitatis. cõſiderãs teipſum. ne ⁊
tu tempteris. Alter alterꝰ onera portate. ⁊ ſic adimplebitis le-
gem xp̄i. Nam ſiquis exiſtimat ſe aliquid eſſe cum nihil ſit. ip ſe
ſe ſeducit. Opꝰ autem ſuum probet vnuſquiſqꝫ. ⁊ ſit ĩ ſemetip̄o
tãtum gloriam habebit. ⁊ nõ in altero. Unuſquiſqꝫ em̄ onus ſu
um portabit. Cõmunicet autem is qui cathetizat verbo ei. qui
ſe cathetizat ĩ omnibꝰ bonis. Nolite errare. deꝰ non irridet. Que
em̄ ſemiauerit homo. hec ⁊ metet. Quoniam qui ſemiat ĩ carne
ſua. de carne ⁊ metet corruptionem. qui autem ſemiat in ſpũ. de
ſpũ metet vitam eternam Bonum autem faciẽtes nõ deficiamꝰ.
tempore em̄ ſuo metemꝰ non deficiẽtes. Ergo dum tempꝰ habe-
mus. operemur bonum ad omnes. maxime auteꝫ ad domeſticos
fidei. Uidete qualibꝰ litteris ſcripſi vobis mea manu. Quicũqꝫ
em̄ volunt placere in carne. hi cogũt vos circumcidi. tãtum vt
crucis chriſti perſecutionem nõ patiãtur. Neqꝫ em̄ qui circum
cidũtur. legẽ cuſtodiũt. ſed volunt vos circumcidi. vt ĩ carne ve
ſtra gloriẽtur. Mihi autem abſit gloriari. niſi in cruce domini
noſtri ieſu chriſti. per quem mihi mundus crucifixus eſt. ⁊ ego
mundo. In ip̄o em̄ ieſu neqꝫ circũciſio aliquid valet neqꝫ pre-
pucium. ſed noua creatura. Et quicũqꝫ hãc regulam ſecuti fue-
rint. pax ſuper illos ⁊ miſericordia ⁊ ſuper iſrahel dei. De cetero
nemo mihi moleſtus ſit Ego em̄ ſtigmata dn̄i iħu ĩ corpore por
to. Gratia dn̄i nr̄i iħu xp̄i cum ſpũ veſtro frẽs amẽ

¶ Explicit epiſtola pauli ad galathas. Inci-
pit argumẽtum ĩ ep̄l'am ad epheſios.

EPheſij ſunt aſiani. Hi accepto ṽbo veritatis. perſtiterũt ĩ
fide. Hos collaudat apoſtolꝰ ſcribens eis a roma de carcere
per tychicum diaconem   ¶ Explicit argumẽtum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Incipit epiſtola Pauli ad epheſios

Capitulum primum.

PAulus apoſtolus chriſti ihu per volūtatem dei
omnibus ſanctis qui ſunt epheſi ⁊ fidelibus in
chriſto ihu. Gratia vobis ⁊ pax a deo patre ve-
ſtro ⁊ domino ihu chriſto. Benedictus deus et
pater domini noſtri ihu chriſti. qui benedixit
nos in omni benedictione ſpirituali in celeſtibus in chriſto. ſicut
elegit nos in ip̄o ante mundi cōſtitutionem. vt eſſemus ſancti ⁊
immaculati in cōſpectu eius ī charitate. Qui predeſtinauit nos
in adoptionem filiorum. per ieſum chriſtum in ipſum ſcd̄m pro
poſitum volūtatis ſue in laudem glorie gratie ſue. in qua gratifi
cauit nos in dilecto filio ſuo. in quo habemꝰ redemptionem pec-
catorum ſcd̄m diuitias gratie eius. que ſuperabūdauit in nobis
in omni ſapientia ⁊ prudentia vt notum faceret nobis ſacramen
tum volūtatis ſue ſcd̄m beneplacitum eius. quod propoſuit ī eo
diſpenſatione plenitudinis temporum inſtaurare omnia ī chri
ſto que in celis. ⁊ que in terra ſunt in ip̄o. In quo etiam nos for
te vocati ſumꝰ predeſtinati ſcd̄m propoſitum eius. qui operatur
omnia ſcd̄m cōſilium voluntatis ſue vt ſimus in laudem glorie
eius nos qui ante ſperauimꝰ in chriſto. In quo ⁊ vos cum audiſ
ſetis verbum veritatis euāgelium ſalutis veſtre. in quo ⁊ creden
tes ſignati eſtis ſpiritu promiſſionis ſancto. qui eſt pignus here
ditatis noſtre in redemptionem acquiſitionis ī laudem glorie ip
ſius. Propterea ⁊ ego audiēs fidem veſtram. que eſt in chriſto ie
ſu: ⁊ dilectionem in omnes ſanctos. non ceſſo gratias agēs pro
vob. memoriam veſtri faciēs ī orōnibꝰ meis vt deꝰ dn̄i noſtri ihu
xp̄i pater glorie det vob ſpūm ſapīe ⁊ reuelatōis ī agnitionem eiꝰ
illumīatos oculos cordis veſtri vt ſciatis. que ſit vocatōis eiꝰ ⁊
q̄ diuitie glorie hereditatꝫ eiꝰ in ſcīs. ⁊ q̄ ſit ſpes ſuperueniēs ma
gnitudo v̄tutis eiꝰ in nos. qui credimꝰ ſ̄m operationem potētie
virtutis eiꝰ. quam operatꝰ eſt ī chriſto. ſuſcitās illum a mortuis
et ꝯſtituēs ad dexteram ſuam ī celeſtibꝰ ſupra oēm p̄ncipatum ⁊
poteſtatem ⁊ v̄tutem ⁊ dn̄atione. ⁊ omne nomē qd̄ noīat nō ſo-
lū in hoc ſeculo. ſꝫ etiā in futuro. ⁊ oīa ſubiecit ſub pedibꝰ eiꝰ Et
ip̄m dedit caput ſupra oēm ecc̄iam. q̄ eſt corpꝰ ipſius. ⁊ plenitu-
do eius. qui oīa in omnibꝰ adimplet. Ca. ij.

Et vos cum eſſetis mortui ī delictis ⁊ peccatis veſtris in q̄
bus aliquā do ambulaſtis ſcd̄m ſeculum mūdi huiꝰ. ſcd̄m
p̄ncipez poteſtatis aeris huiꝰ. ſpūs qui nūc operatur ī filios dif
fidētie. ī quibus ⁊ nos omnes aliquā do cōuerſati ſumus ī deſide
rijs carnis noſtre faciētes volūtatem carnis ⁊ cogitationum. et
eramꝰ natura filij ire ſicut ⁊ ceteri. Deꝰ autem qui diues eſt ī mi
ſericordia. ꝓpter nimiam charitatez ſuam qua dilexit nos. ⁊ cū
eſſemꝰ mortui peccatis cōuiuificauit nos in xp̄o. cuiꝰ gratia eſtis
ſaluati. ⁊ conreſuſcitauit. ⁊ cōſedere fecit celeſtibꝰ in xp̄o ieſu. vt
oſtenderet ī ſeculis ſuꝑuenietibus abundātes diuitias gr̄e ſue ī
bonitate ſuꝑ nos in xp̄o ieſu. Gratia em̄ eſtis ſaluati ꝑ fidem. et
hoc nō ex vobis. Dei em̄ donum eſt. nō ex operibꝰ. vt ne q̀s glo-
rietur. Ipſiꝰ em̄ ſumus factura creati ī chriſto ieſu ī operibus bo
nis. que preꝑauit deꝰ vt ī illis ambulemꝰ. Propter quod memo
res eſtote ꝙ aliquā do vos qui gentes eratis ī carne qui dicebami
ni preputium ab ea que dicit̄ circumciſio ī carne manufacta qui
eratis illo ī tempore ſine xp̄o alienati a cōuerſatione iſrl' ⁊ hoſpi
tes teſtamētorūz ꝓmiſſiōis ſpem nō habētes. ⁊ ſine deo ī hoc mū
do. Nūc autem ī xp̄o ieſu vos qui aliquando eratis longe. facti
eſtis ꝓpe ī ſanguīe xp̄i. Ipſe em̄ eſt pax noſtra qui fecit vtraqꝫ
vnum ⁊ medium parietem macerie ſoluens inimicicias in carne
ſua. legem mādatorum decretis euacuans vt duos condat in ſe
metipſum in vnum nouū hominem faciēs pacem. vt recōciliās
ambos ī vno corpore deo per crucem interficiēs inimicitias ī ſe
metipſo. ⁊ veniēs euāgelizauit pacem vobis qui longe fuiſtis ⁊
pacem his qui prope. q̄m per ip̄m habemꝰ acceſſum ambo ī vno
ſpū ad patrem. Ergo iam nō eſtis hoſpites ⁊ aduene ſed eſtis ci
ues ſanctorum ⁊ domeſtici dei ſuperedificati ſuper fundamen-
tum apoſtolorum ⁊ ꝓphetarum ipſo ſummo āgulari lapide xp̄o
ieſu. in quo omnis edificatio cōſtructa creſcit ī templum ſanctū
in domino In quo ⁊ vos coedificamini in habitaculum dei ī ſpi
ritu ſancto.

Ca. iij

Huiꝰ rei gratia ego paulꝰ vinctꝰ xp̄i ieſu pro vob gentibꝰ. ſi
tamē audiſtis diſpēſationem gratie dei que data eſt mihi ī
vob. quoniam ſm̄ reuelationem notum mihi factum ē ſacramē
tum ſicut ſupra ſcripſi in breui prout poteſtis legētes intelligi-
re prudētiam meam ī miniſterio xp̄i. qd̄ alijs generationibꝰ nō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

eſt agnitũ filijs hoĩm. ſicuti nũc reuelatũ eſt ſanctis apl'is eius ⁊
prophetis in in ſpũ eſſe gentes coheredes ⁊ concorporales ⁊ com
ꝑticipes ꝓmiſſionis in xp̃o ieſu ꝑ euãgeliũ cuiꝰ factꝰ ſum ego mi
niſter ſm̃ donũ gr̃e dei que data ẽ mihi ſm̃ opatõeꝫ virtutis eius
Mihi enĩ oĩm ſctõꝝ mĩmo data eſt gr̃a hec in gentibꝰ euãgeliza
re inueſtigabiles diuitias xp̃i ⁊ illũiare oĩs q̃ ſit diſpẽſatio ſacra
mẽti abſcõditi aſeculis in deo q̃ oĩa creauit. vt innoteſcat pn̄cipi
bus ⁊ ptãtibꝰ in celeſtibꝰ ꝑ eccl'iam multiformis ſapĩa dei. ſm̃ p̃
finitõeꝫ ſcl'oꝝ quã fecit in xp̃o ieſu dño nr̃o. in q̃ hẽmꝰ fiduciã et
acceſſum in ꝯfidẽtia ꝑ fidẽ eꝰ. Propt̃ qd̓ peto ne deficiatis ĩ tribu
latõibꝰ meis ꝓ vob̃ q̃ ẽ gl'a vr̃a. Huiꝰ rei gr̃a flecto genua mea ad
patrẽ dñi nr̃i ieſu xp̃i. ex q̃ oĩs paternitas in cel' ⁊ in t̃ra noĩatur.
vt det vobis ſm̃ diuitias gl'ie ſue ꝟtutem. corroborari ꝑ ſpm̃ eiꝰ
in interiori hoĩe xp̃m hitare ꝑ fidẽ in cordibꝰ vr̃is in charitate ra
dicati ⁊ fundati. vt poſſitis ꝯphendẽ cũ oĩbꝰ ſctis. q̃ ſit latitudo
⁊ lõgitudo ⁊ ſublimitas ⁊ ꝓfundũ. Scire etiã ſupeminẽteꝫ ſcie
charitẽ xp̃i. vt impleamĩ in oẽm plenitudinẽ dei. Ei aũt q̃ potẽs
eſt oĩa facẽ ſupabũdãter q̃ꝫ petimꝰ aut intelligimꝰ ſm̃ ꝟtutẽ que
opat̃ in nob̃. ipi gl'ia in eccl'ia ⁊ in xp̃o ieſu in oẽs generatões ſcl'i
ſeculoꝝ amen. iiij.

Obſecro itaqꝫ vos ego vinctꝰ in dño vt digne ambuletꝫ vo
catõe qua vocati eſtis cũ oĩ hũilitate ⁊ mãſuetudine. cũ pa
cientia ſupportãtes inuicẽ in charitate. Sollicti ſuare vnitatẽ
ſpũs in vinculo pacis. Unũ corpꝰ ⁊ vnꝰ ſpũs. ſicut vocati eſtis
in vna ſpe vocatõis vr̃e. vnꝰ dñs ⁊ vna fides. vnũ baptiſma. vnꝰ
ds̃ ⁊ pater oĩm. q̃ ſup oẽs ⁊ ꝑ oĩa ⁊ in oĩbꝰ nobis. Unicuiqꝫ aũt
noſtrũ data ẽ gr̃a. ſm̃ mẽſurã donatõis xp̃i. Propt̃ quod ⁊ dicit
Aſcẽdẽs in altũ captiuã duxit captiuitatẽ. dedit dona hoĩbꝰ. ꝙ
aũt aſcẽdit q̃d eſt: niſi q꞉ ⁊ deſcẽdit. ip̃e eſt q̃ aſcẽdit ſup oĩes ce
los vt adimpleret oĩa. Et ip̃e dedit quoſdã q̃dẽ apl'os. q̃ſdã aũt ꝓ
phetas. alios ꝟo euãgeliſtas. alios aũt paſtores ⁊ doctores ad cõ
ſũmatõeꝫ ſctõꝝ in opꝰ miniſterij in edificatõeꝫ corꝑis xp̃i donec oc
curramus oĩs in vnitatẽ fidei ⁊ agnitõis filij dei in virũ ꝑfectũ
in mẽſura etatis plenitudinis xp̃i. vt iã nõ ſumꝰ ꝑuuli fluctuan-
tes ⁊ circũferamur oĩ vento doctrine in neq̃cia hoĩm in aſtutia
ad circũuentõeꝫ erroris. Ueritatẽ ãt faciẽtes in charitate creſca
mus in illo ꝑ oĩa q̃ ẽ caput xp̃us ex q̃ totũ corpꝰ cõpactũ ⁊ ꝯnexũ
ꝑ oẽm iuncturã ſummiſtratõis ſm̃ opatõem in menſurã vniuſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

cuiuſqꝫ mēbri augmētum corporis facit i edificacionē ſui i cha-
ritate. Hoc igitur dico ⁊ teſtificor in dn̄o. vt iam nō ambuletis
ſicut ⁊ gētes ambulabāt in vanitate ſenſus ſui tenebris obſcura-
tū habentes itellectū. alienati a vita dei per ignorātiā que eſt in
illis ꝓpter cecitatē cordis ipſorū qui deſpātes ſemetipſos tradi-
derūt impudicicie i operatiōem immūdicie omnis: in auariciā.
Uos autē nō ita didiciſtis xp̄m: ſi tamē illum audiſtis. ⁊ in ip-
ſo edocti eſtis. ſicut eſt veritas i iheſu Deponite vos ſm̄ priſtinā
cōuerſationē veterē hominē. qui corrūpitur ſm̄ deſideria erroris
Renouami autē ſpū mētis veſtre. ⁊ induite nouū hominē. qui
ſecūdū deū creatꝰ eſt i iuſticia ⁊ ſcītate veritatis. Propt̄ qd̄ depo-
nētes mēdaciū. loq̄mi veritatē vnuſquiſqꝫ cum ꝓximo ſuo. qm̄
ſumꝰ iuicē mēbra. Iraſcimi ⁊ nolite peccare. Sol non occidat
ſupra iracūdiam veſtram Nolite locū dare diabolo Qui furabat̄
iā non furetur. magis autē laboret operando manibꝰ ſuis qd̄ bo-
nū ē. vt habeat vnde tribuat neceſſitatē pacieti. Oīs ſermo ma-
lus ex ore veſtro nō procedat. ſꝫ ſi q̄s bonꝰ ad edificacionē fidei.
vt det gratiā audiētibus. Et nolite cōtriſtare ſpm̄ ſactū dei. in q̄
ſignati eſtis in die redemptiōis. Oīs amaritudo ⁊ ira ⁊ indig-
natio ⁊ clamor ⁊ blaſphemia tollatur a vobis cū omni malicia.
Eſtote aūt inuicē benigni miſericordes donātes inuicē. ſicut ⁊
deꝰ in xp̄o donauit vobis v

EStote ergo imitatores dei. ſicut filij cariſſimi. ⁊ ambula-
te in dilectione. ſicut ⁊ xp̄s dilexit nos. ⁊ tradidit ſemetip-
ſum pro nobis oblationē ⁊ hoſtiā deo in odorē ſuauitatis. Forni-
catio aūt ⁊ oīs immundicia aut auaricia nec nominet̄ in vob.
ſicut decet ſanctos. aut turpitudo aut ſtultiloquium aut ſcurrili-
tas que ad rem non pertinet. ſed magis gratiarū actio. Hoc eīm
ſcitote intelligentes: ꝙ omnis fornicator aut immūdus aut aua-
rus qd̄ eſt idolorū ſeruitus. non habet hereditatē in regno xp̄i et
dei Nemo vos ſeducat inanibus verbis. propter hec eīm vēit ira
dei in filios diffidentie. Nolite ergo effici ꝑticipes eorum. Era-
tis eīm aliquando tenebre. nunc autem lux in domino Ut filij lu-
cis ambulate. Fructus eīm lucis eſt in omni bonitate ⁊ iuſticia ⁊
veritate. Probantes quid ſit beneplacitum deo. Et nolite com-
municare operibus infructuoſis tenebrarū. magis autem redar-
guite. Que enim in occulto fiunt ab ipis. turpe eſt ⁊ dicere. om-
nia autē que arguuntur a lumine manifeſtantur. Omne enim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

quod manifeſtatur lumen eſt. Propter quod dicit. Surge qui
dormis. ⁊ exurge a mortuis. ⁊ illuminabit te xp̄us. Videte itaq̄
fratres quomodo caute ambuletis. non quaſi inſipientes. ſed vt
ſapientes. redimentes tempus. quoniā dies mali ſunt. Propte-
rea nolite fieri imprudentes. ſed intelligentes que ſit voluntas
dei. Et nolite inebriari vino. in quo eſt luxuria. ſed implemini ſpi-
ritu ſancto. loquentes vobiſmetipſis in pſalmis. hymnis. ⁊ can-
ticis ſpūalibus cantantes ⁊ pſallentes in cordibus veſtris domi
no. gratias agentes ſemper pro omnibus in nomine domini no-
ſtri Jeſu xp̄i deo ⁊ patri. Subiecti inuicē in timore xp̄i. Mulie-
res viris ſuis ſubdite ſint ſicut domino. quoniā vir caput eſt mu
lieris. ſicut xp̄us eſt caput eccleſie. ip̄e ſaluator corporis eius. ſ3
ſicut eccleſia ſubiecta eſt xp̄o. ita ⁊ mulieres viris ſuis in omni-
bus. Viri diligite vxores veſtras ſicut xp̄us dilexit eccleſiam ⁊
ſeipſum tradidit pro ea. vt illam ſanctificaret. mundans eam la
uacro aque in verbo vite. vt exhiberet ip̄e ſibi glorioſam eccleſiā
non habentem maculam. aut rugam aut aliquid huiuſmodi. ſ3
vt ſit ſctā ⁊ īmaculata. Jta ⁊ viri debēt diligē vxores ſuas vt cor
pora ſua. Qui ſuā vxorē diligit. ſeip̄m diligit. Nemo enī vnq̄
carnē ſuā odio habuit. ſ3 nutrit ⁊ fouet eā. ſicut ⁊ xp̄us eccl'iam
quia mēbra ſumus corporis eius de carne eius ⁊ de oſſibus eius.
Propter hoc relinquet homo patrē ⁊ matrē ſuam. ⁊ adherebit
vxori ſue. ⁊ erunt duo in carne vna. Sacramentū hoc magnū
eſt. Ego aūt dico in xp̄o ⁊ in eccleſia. Verūtamen ⁊ vos ſinguli
vnuſquiſq̄ vxorē ſuā ſicut ſeip̄m diligat Vxor autem timeat vi
rum ſuum.

vi.

Filij obedite parentibus veſtris in domino. Hoc enī iuſtū
eſt. Honora patrē tuū ⁊ matrē tuā (qđ eſt mādatū primū
in p̄miſſiōe) vt bn̄ ſit tibi. ⁊ ſis lōgeu' ſup t'rā. ⁊ vos p̄rēs nolite
ad iracūdiā p̄uocare filios vr̄os. ſ3 educate illos ī diſciplīa ⁊ cor
reptōe dn̄i. Serui obedite dn̄is carnalib' cū tiore ⁊ tremoē ī ſim
plicitate cordis vr̄i ſic xp̄o nō ad oculū ſuiētes q̄ſi hoib' placen-
tes. ſ3 vt ſui xp̄i faciētes volūtatē dei. ex aīo cū bona volūtate ſui
entes ſic dn̄o ⁊ n̄ hoib'. ſciētes q̄m vnuſq̄ſq̄ qđcūq̄ fecerit bonū
hoc recipiet a dn̄o ſiue ſu' ſiue liber. Et vos dn̄i eadē facite illis
remittētes minas ſciētes. q2 ⁊ illoꝝ ⁊ vr̄ dn̄s ē ī cel'. ⁊ pſonaꝝ ac
ceptio n̄ ē apđ deū De cet'o frēs ꝯfortamī ī dn̄o ⁊ ī potētia v'tut3
eius. Induite vos armaturā dei. vt poſſitis ſtare aduerſus inſi-

dias diaboli. qm̄ nō eſt nobis colluctatio aduerſus carnem ⁊ ſan
guinē. ſ; aduerſus ꝑncipes ⁊ ptātes. aduerſus mūdi rectores te/
nebrarꝝ harꝝ. ꝯtra ſpiritalia neq̄cie in celeſtibꝰ. Propterea accipi
te armaturā dei. vt poſſitis reſiſtere in die malo. ⁊ in oībꝰ ꝑfecti
ſtare. State ergo ſuccincti lūbos vrōs in ver tate ⁊ induti lori/
cā iuſticie. ⁊ calciati pedes in ꝑpatōem euangelij pacꝭ In omībꝰ
ſumētes ſcutū fidei. in quo poſſitꝭ oīa tela neq̄ſſimi ignea extingue
re ⁊ galeā ſalutis aſſumite. ⁊ gladiū ſpūs qđ eſt verbū dei. ꝑ oēm
oratōez ⁊ obſecratōez orātes om̄i tꝑe in ſpiritu. ⁊ in ip̄o vigilan/
tes in om̄i inſtantia ⁊ obſecratōe ꝓ omnibꝰ ſanctis ⁊ pro me. vt
detur mihi ſmo in apꝰtōe oris mei cū fiducia notū facere myſte/
riū euāgelij. ꝓ quo legatōne fungor in cathena iſta. ita vt in ipſo
audeā ꝓut oportet me loq̄. Ut aūt ⁊ vos ſciatis q̄ circa me ſunt
q̄d agā. om̄ia vobis nota faciet Tytichus cariſſimꝰ frater ⁊ fidel
miniſter in domino quē miſi ad vos in hocip̄m. vt cognoſcatis
que circa nos ſunt. ⁊ ꝯſolētur corda veſtra. Pax fribꝰ ⁊ caritas
cū fide a deo patre nr̄o ⁊ dn̄o ieſu xp̄o. Grā cū oībꝰ q̄ diligūt dn̄m
noſtrū ieſum xp̄m in icorruptiōe. Amen.

Explicit epiſtola Pauli ad Epheſios
Incipit argumētū i eplam ad philippēſes

Philippenſes ſunt macedones Hi accepto verbo veritatis
ꝑſtiterūt in fide. nec receperunt falſos apl'os. Hos collau/
dat apoſtolus ſcribens eis a roma de carcere per Epaphroditum

Explicit argumentū. Incipit Epiſtola Pauli ad Philippenſes Capitulū ꝑmū

PAulus ⁊ Tymotheus ſerui Jeſu xp̄i omnibus
ſanctis in xp̄o Jeſu. qui ſunt philippis cū e pi/
ſcopis ⁊ dyaconibus. Gratia vobis ⁊ pax a deo
patre noſtro ⁊ domino ieſu xp̄o Gratias ago dō
meo in omni memoria veſtri ſemper in cunctis
oratōibus meis pro omnibus vobis cum gau/
dio deprecationē faciens ſuper cōmunicatōe veſtra in euangelio
xp̄i a ꝑma die vſq; nūc ꝯfidens hocip̄m. quia qui cepit in vobis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

opus bonum. perficiet vſqꝫ ī diem xpī. Sicut eſt mihi iuſtū hoc
ſentire ꝓ omnibꝰ vobis. eo ꝙ habeam vos ī corde ⁊ ī vincul' meis
et in defenſiōe ⁊ ꝯfirmatione euāgelij . ſocios gaudij mei omnes
vos eſſe. Teſtis em̄ mihi eſt deꝰ. quomodo cupiā omnes vos eſſe
in viſceribꝰ iħu xpī. Et hoc oro vt charitas veſtra magis ac ma
gis abūdet in omni ſcīa ⁊ in omni ſenſu. vt ꝓbetis potiora vt ſi-
tis ſinceres ⁊ ſine offenſa in die xpī repleti fructu iuſticie per ie-
ſum chriſtum ī gloriam ⁊ laudem dei Scire autem volo vos fra
tres. quia que circa me ſunt magis ad ꝓfectum venerūt euāgelij
ita vt vincula mea manifeſta fierēt in xpō in omni pretorio ⁊ in
ceteris omnibꝰ. vt plures e fratribꝰ in domino. cōfidentes in vin
culis meis. abūdantiꝰ auderēt ſine timore verbum dei loqui Qui
dam quidem ⁊ ꝓpter inuidiam ⁊ cōtentionem quidam autem ⁊
propter bonam volūtatem chriſtum predicāt. Quidam ex cha-
ritate. ſciētes ꝙ in defenſiōe euangelij poſitꝰ ſum. Quidam autē
ex cōtentione xpm̄ annūciant nō ſincere. exiſtimātes preſſuram
ſe ſuſcitare vinculis meis. Quid em̄ ? Dum omnimodo ſiue per
occaſionem ſiue per veritatem chriſtꝰ annūcietur. ⁊ in hoc gau-
deo ſed ⁊ gaudebo. Scio em̄ ꝙ hoc mihi ꝓueniet ad ſalutem per
veſtram orationem ⁊ ſummiſtrationē ſpūs iħu xpī ſm̄ expectati
onem ⁊ ſpem meam quia ī nullo cōfundar. ſed ī omni fiducia . ſi
cut ſemper ⁊ nūc magnificabit chriſtꝰ in corpore meo. ſiue per vi
tam ſiue ꝑ mortem. Mihi em̄ viuere xp̄s eſt. ⁊ mori lucꝶ. Qꝫ ſi
viuere in carne hic mihi fructꝰ operis eſt. ⁊ q̇d eligam ignoro. co
artor autem e duobꝰ deſiderium habēs diſſolui ⁊ eē cum xpō mul
tomagis meliꝰ. permanere autem ī carne neceſſarium ꝓpter vos
Et hoc ꝯfidens ſciens q2 manebo ⁊ ꝑmanebo omnibꝰ vobis ad ꝑ
fectum veſtꝶ ⁊ gaudium fidei. vt gratulatio vr̄a abūdet in xpō ie
ſu ī me. ꝑ meum aduētum iterꝶ ad vos Tantum digne euāgelio
xpī cōuerſamī vt ſiue cum venero ⁊ videro vos . ſiue abſens audi
am de vobis q2 ſtatis ī vno ſpū vnanimes collaborātes fidei euā
gelij. ⁊ ī nullo terreamī ab aduerſarijs que eſt illis cauſa ꝑditio-
nis. vob' aūt ſalutis. Et hoc a deo. Quia vobis donatū eſt ꝓ xpō
nō ſolum vt ī eū credatis. ſꝫ vt etiam ꝓ illo patiamī. idem certa-
mē hn̄tes q̄le ⁊ vidiſtis ī me ⁊ nūc audiſtis de me Ca. ij.

SIqua ergo cōſolatio in xpō. ſiq̇d ſolatium charitatis ſiqua
ſocietas ſpūs ſiqua viſcera miſerationis implete gaudium
meum vt idem ſapiatis . eandem charitatem habentes vnani-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

mes idipm ſentiētes. Nihil per cōtentōez neqꝫ per inanem glo
riam ſed ī huīlitate ſuperiores ſibi inuicem arbitrātes. nō que ſua
ſunt ſinguli ꝯſiderātes ſed ea que ad aliorum. Hoc enī ſentite in
voƀ quod ⁊ ī chriſto iħu. Qui cum ī forma dei eſſet nō rapinam
arbitratꝰ eſt eſſe ſe equalem deo. ſed ſemetipm exinaniuit formaꝫ
ſerui accipiēs ī ſimilitudiem hominum factꝰ ⁊ habitu īuentꝰ vt
homo humiliauit ſemetiſum factus obediens vſqꝫ ad mortem.
mortem autem crucis. Propter quod ⁊ deus exaltauit illum
et donauit illi nomen quod eſt ſuper omne nomē. vt ī nomīe ie-
ſu omne genu flectatur celeſtium terreſtrium ⁊ īfernorum ⁊ om
nis līgua ꝯfiteatur quia dominꝰ ieſus chriſtꝰ in gloria eſt dei pa-
tris. Itaqꝫ chariſſimi mei ſicut ſemper obediſtis. nō in preſentia
mei tātum ſed multomagis nūc in abſentia mea cum metu ⁊ tre
more veſtram ſalutem operamī. Deus eſt enī qui operatur ī vo-
bis ⁊ velle ⁊ proficer pro bona voluntate. Omnia enī facite ſine
murmurationibꝰ ⁊ heſitationibus. vt ſitis ſine querela ⁊ ſimpli
ces filij dei ſine reprehēſione in medio nationis praue ⁊ perurrſe
inter quos lucetis ſicut lumīaria ī mundo verbum vite cōtinen
tes ad gloriam meam ī die xpī. quia nō in uacuū cucurri ne que
in vacuū laboraui. Sed ⁊ ſi īmolor ſupra ſacrificium ⁊ obſequi
um fidei veſtre. gaudeo ⁊ cōgratulor omnibꝰ vobis. Idipm autē
vos gaudete ⁊ cōgratulamī mihi Spero autem ī domino iħu ti
motheum me cito mittere ad vos. vt ⁊ ego bono aīo ſim. cogni-
tis que circa vos ſunt. Neminem enī habeo tam vnanimem. q̄
ſincera affectione pro voƀ ſollicitꝰ ſit. Omnes enī qui ſua ſunt
querunt. non que iħu xpī. Experimētum autem eiꝰ cognoſcite.
quoniam ſicut patri filiꝰ mecum ſeruiuit ī euāgelio. Hūc igitur
ſpero me mittere ad vos. mox vt videro que circa me ſunt. Cōfi
do autem ī domino. qm̄ ⁊ ipe veniam ad vos cito. Neceſſarium
autem exiſtimaui epaphroditum fratrem ⁊ coopatorem ⁊ cōmi
litionem meum. veſtrum autem apoſtolum ⁊ miſterium neceſſi-
tatꝫ mee mittere ad vos. quoniam q̄dem oēs vos conſiderabat. ⁊
meſtꝰ erat ꝑpterea ꝙ ⁊ audieratis illum īfirmatum. Nam ⁊ in-
firmatꝰ eſt vſqꝫ ad mortem. ſed deꝰ miſertꝰ eſt eiꝰ. Nō ſolum au
tem eiꝰ. verum etiam ⁊ mei. ne triſticiam ſup triſticiam haberē
Feſtinātius ergo miſi illum. vt viſo illo iterum gaudeatis. ⁊ ego
ſine triſticia ſim. Excipite itaqꝫ illum cum omni gaudio in dn̄o.
et eiuſmodi cū honore habetote. qm̄ ꝑpter opꝰ xpī vſqꝫ ad mor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

tem acceſſit tradens aīam ſuaȝ. vt impleret id qđ ex vobis deerat
erga me obſequium. ¶ Ca. iij

D Ecetero frēs mei gaudete ī dn̄o Eadem ē vobis ſcribere mi
hi quidem nō pigrum. vobis autem neceſſarium Uidete ca
nes. videte malos oparios. videte cōciſionem. Nos em̄ ſumꝰ cir
cumciſio. qui ſpū ſeruiemꝰ deo. ⁊ gloriamur ī xp̄o ieſu. ⁊ nō in car
ne fiduciam habētes q̄q̄ȝ ⁊ ego habeam ꝯfidentiam ī carne. Si
quis aliꝰ videt̄ confidere ī carne. ego magis circūciſus octaua die
ex genere iſrl' de tribu beniamin. hebreus ex hebreis. ſm̄ legē pha
riſeꝰ ſm̄ emulationem ꝑſequēs eccl'iam dei. ſm̄ iuſticiam q̄ in lege
eſt cōuerſatꝰ ſine querela. Sed que mihi fuerunt lucra hec arbi
tratꝰ ſum ꝓpter xp̄m detrimēta. Uerūtamen exiſtimo oīa detri-
mētum eſſe ꝓpter eminētem ſciam ih̄u xp̄i dn̄i mei. ꝓpter queȝ
omnia detrimētum feci ⁊ arbitror vt ſtercora. vt xp̄m lucrifaciā
vt ⁊ īueniar ī illo nō habēs meam iuſticiam que ex lege eſt. ſed il
lam que ex fide eſt xp̄i ieſu. que ex deo eſt iuſticia ī fide ad cognoſcē
dum illum. ⁊ ꝟtutem reſurrcōnis eiꝰ ⁊ ſocietatem paſſiōis illius
configuratꝰ morti eiꝰ. ſiquo modo occurram ad reſurrectionem.
que ē ex mortuis. nō ꝙ iam acceperim aut iam perfectꝰ ſim. Se
quor autem ſiquo modo comprehēdam ī quo ⁊ cōprehēſus ſum
a xp̄ō ih̄u. Fratres. ego me nō arbitror comprehēdiſſe. Unum
autem: que quidem retro ſunt obliuiſcēs ad ea vero que ſunt pri
ora extendēs meip̄m ad deſtinatum ꝑſequor. ad brauium ſuper-
ne vocatōis dei ī xp̄ō ih̄u. Quicūqȝ ergo perfecti ſumꝰ hoc ſentia
mꝰ. etſi aliquid aliud ſapitꝭ ⁊ hoc vobis deꝰ reuelauit Uerūtamē
ad quod peruenimꝰ. vt idem ſapiamꝰ. ⁊ ī eadem permaneamꝰ re
gula. Imitatores mei eſtote frēs. ⁊ obſeruate eos q̄ ita ambulāt
ſicut habetis formam noſtram. Multi em̄ ambulant quos ſepe
dicebam vobis. nūc autem ⁊ flens dico inimicos crucis xp̄i. quo
rum finis īteritꝰ quorum deꝰ venter eſt. ⁊ gloria ī confuſiōe ipo-
rum qui terrena ſapiūt. Noſtra autem cōuerſatio ī celis eſt Un̄
etiam ſaluatorem expectamꝰ dominum noſtꝝ ieſum xp̄m. qui re
formabit corpꝰ humilitatis noſtre cōfiguratum corpi claritatis
ſue ſm̄ opationē qua etiam poſſit ſubijcē ſibi oīa iiij.

I Taqȝ frēs mei chariſſimi ⁊ deſideratiſſimi. gaudiū meum
et corona mea ſic ſtate ī dn̄o chariſſimi. Euchodiam rogo
et ſynticem dep̄cor. idip̄m ſapere in dn̄o. Etiam rogo ⁊ te ger-
mane cōpar. adiuua illas que mecū laborauerūt ī euāgelio cum

clemẽte ⁊ ceteris adiutoribꝰ meis. quoꝝ nomina ſunt in libro vi
te. Gaudete in domio ſemper. iterum dico gaudete. Modeſtia ve
ſtra nota ſit omnibꝰ hominibꝰ. Dominꝰ enim xp̄e eſt. Nihil ſol-
liciti ſitis. ſed ĩ omni oratione ⁊ obſecratiõe cum gratiaꝝ actiõe
petitiones veſtre innoteſcãt apud deum. Et pax dei que exuperat
omnem ſenſum. cuſtodiat corda veſtra ⁊ intelligẽtias veſtras ĩ
chriſto ih̄u. De cetero fratres quecũqȝ ſunt vera. quecũqȝ pudica
quecũqȝ iuſta. quecũqȝ ſancta. quecũqȝ amabilia. quecũqȝ bone fa
me. ſiqua virtꝰ. ſiqua laus diſcipline. hec cogitate. que ⁊ didici-
ſtis ⁊ accepiſtis ⁊ audiſtis ⁊ vidiſtis ĩ me. Hec agite ⁊ deus pacꝭ
erit vobiſcum. Gauiſus ſum autem in domino vehemẽter. quo
niam tãdem aliquãdo refloruiſtis ꝑ me ſentire. ſicut ⁊ ſentieba-
tis. Occupati autem eratis. Non quaſi ꝓpter penuriam dico.
Ego eñ didici ĩ q̃bꝰ ſum ſufficiens eẽ. Scio ⁊ humiliari. ſcio et
abũdare Ubiqȝ ⁊ in omnibꝰ inſtitutꝰ ſum ⁊ ſatiari ⁊ eſurire ⁊ abũ
dare ⁊ penuriam pati omnia poſſum ĩ eo qui me cõfortat. Uerũ
tamen bene feciſtis. cõmunicãtes tribulationi mee. Scitis aũt
et vos philippẽſes. ꝙ in pricipio euãgelij. quando profectꝰ ſum
a macedonia. nulla mihi eccleſia cõmunicauit in ratõe dati ⁊ ac-
cepti. niſi vos ſoli quia ⁊ theſſalonicam ſemel ⁊ bis ĩ vſum mihi
miſiſtis. Nõ quia quero datum. ſed requiro fructum abũdantẽ
in ratione veſtra. Habeo autem omnia ⁊ abundo Repletus ſum
acceptis ab epaphrodito que miſiſtis ĩ odorem ſuauitatis hoſti-
am acceptam placẽtem deo. Deꝰ autem meꝰ impleat omne deſide
rium veſtꝝ ſm̄ diuitias ſuas in gloria ĩ xp̄o ieſu. deo autẽ ⁊ pr̄i
noſtro gloria ĩ ſecula ſeculoꝝ amen. Salutate oẽm ſanctum in
xp̄o ih̄u. Salutãt vos qui mecum ſunt frẽs. Salutãt vos oẽs
ſancti. maxime autem qui de ceſaris domo ſunt. Gratia dñi nr̄i
ieſu xp̄i cum ſpũ veſtro amen.

Explicit ep̄la pauli ad philippẽſes. Incipit argumẽtum ĩ ep̄lam ad coloſſenſes.

Coloſſenſes ⁊ hi ſicut ⁊ laodicẽſes ſunt aſiani. ⁊ ipi puẽ
ti erãt a pſeudo ap̄lis Nec ad hos acceſſit ipſe ap̄ls. ſȝ et
hos ꝑ ep̄lam corrigit. Audierãt eñ v̄bũ ab archippo. q̃
et miſteriũ in eos accepit. Ergo ap̄ls iã ligatꝰ ſcribit eis ab ephe
ſo ꝑ tythicũ diaconẽ ⁊ oneſimũ acolytũ

Explicit argumentum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Incipit epiſtola pauli ad coloſſenſes. Ca. p.

PAulus apoſtol⁹ ieſu xp̄i per volũtatem dei ⁊ thi-
motheus frater. his q̇ ſunt coloſſis ſanctꝫ ⁊ fide
libus fratrib⁹ in xp̄o ieſu. Gratia vobis ⁊ pax a
deo patre noſtro. Grãs agim⁹ deo patri dñi no-
ſtri ieſu xp̄i ſemꝑ ꝓ vobis orãtes audiẽtes fidẽ
veſtram in xp̄o ieſu ⁊ dilectionem quam habe-
tis ĩ ſanctos omnes ꝓpter ſpem que repoſita ẽ vob in celis. quã
audiſtis ĩ verbo veritatis euãgelij quod ꝑuenit ad vos. ſicut ⁊ in
vniuerſo mũdo eſt ⁊ fructificat ⁊ creſcit. ſicut ĩ vobis ex ea die q̃
audiſtis ⁊ cognouiſtis gratiam dei in veritate. ſicut didiciſtis ab
epaphra chariſſimo cõſeruo noſtro. qui eſt fidelis ꝓ vobis mini-
ſter xp̄i ieſu. Qui etiam manifeſtauit nobis dilectionem veſtraꝫ
i.i ſpũ Ideo ⁊ nos ex qua die audiuim⁹. nõ ceſſam⁹ pro vobis orã
tes ⁊ poſtulãtes. vt impleamĩ agnitione volũtatis ei⁹ in omni ſa
piẽtia ⁊ ĩtellectu ſpiritali. vt ambuletis digne deo per omnia pla
cẽtes in omni tempore bono fructificãtes ⁊ creſcẽtes in ſcia dei.
in omni ṽtute cõfortati ſm potẽtiam claritatis ei⁹. in omni pa-
tiẽtia ⁊ lõganimitate. cum gaudio grãs agẽtes deo ⁊ patri. q̇ di
gnos nos fecit in partem ſortis ſanctoꝝ in lumĩe. Qui eripuit
nos de poteſtate tenebrarum. ⁊ trãſtulit ĩ regnum filij dilcõnis
ſue. in quo habem⁹ redemptionem ⁊ remiſſionem peccatoꝝ Qui
eſt imago dei ĩuiſibilis ṗmogenit⁹ omnis creature. qm̃ in ipſo cõ
dita ſunt vniuerſa ĩ celis ⁊ ĩ terra viſibilia ⁊ ĩuiſibilia Siue thro
ni ſiue dominatiões ſiue pricipat⁹ ſiue poteſtates. omnia ꝑ ipm̃
et ĩ ipſo creata ſunt. Et ip̃e eſt añ omnes. ⁊ omnia ĩ ipſo ꝯſtant.
Et ip̃e caput corꝑis eccleſie. qui ẽ pricipium ṗmogenit⁹ ex mor
tuis. vt ſit in omnib⁹ ipſe primatum tenẽs. Quia ĩ ipſo compla
cuit omnem plenitudĩeꝫ ĩhabitare. ⁊ per eum recõciliari omnia
in ipſum. pacificãs per ſanguinem crucis ei⁹. ſiue q̃ in terris ſi-
ue que ĩ celis ſunt. Et vos cũ eſſetis aliq̃n alienati ⁊ inimici ſen
ſu in operib⁹ malis. nunc autem recõſiliati ĩ corpore carnis eius
per mortem exhibere vos ſanctos ⁊ immaculatos ⁊ irreꝑhenſibi
les coram ip̃o. ſi tamẽ permanetis ĩ fide fundati ⁊ ſtabiles ⁊ im-
mobiles a ſpe euãgelij quod audiſtis. quod predicatum eſt ĩ vni
uerſa creatura. que ſub celo eſt. cui⁹ factus ſum ego paul⁹ mini-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

ſter. qui nūc gaudeo in paſſionib⁹ pro vobis. ⁊ adimpleo ea que de
ſunt paſſionum chriſti in carne mea pro corpore ei⁹ quod eſt ec-
cleſia. Cui⁹ factus ſum ego miſter ſcd̄m diſpēſationē dei que da
ta eſt mihi i vobis. vt impleam verbum dei myſterium quod ab-
ſcōditum fuit a ſeculis ⁊ generationib⁹. nūc autem manifeſtum
eſt ſanctis ei⁹. quib⁹ voluit de⁹ notas facere diuitias glorie ſacra
menti hui⁹ in gentib⁹. quod eſt chriſt⁹ in vobis ſpes glorie. quē
nos annūciam⁹ corripientes omnem hominem ⁊ docētes in om
ni ſapiētia vt exhibeam⁹ omnem hominem perfectum in chriſto
ieſu. in quo laboro certādo ſcd̄m operationem ei⁹. quam operat
in me in virtute. Ca. ij.

Volo enī vos ſcire qualem ſollicitudinem habeam pro vob
et ꝓ his qui ſunt laodicie. ⁊ quicūqꝫ nō viderūt faciem me
am i carne. vt ꝯſolent corda ipoꝝ inſtructi i charitate. ⁊ in om-
nes diuitias plenitudis intellect⁹ in agnitiōe myſterij dei patris
et ihū xp̄i. i quo ſunt omnes thezauri ſapie ⁊ ſcie abſcōditi. Hoc
autem dico vt nemo vos decipiat i ſublimitate ſmonum. Nam
⁊ ſi corpore abſens ſum. ſed ſpū vobiſcum ſum gaudēs ⁊ videns
ordinem veſtrum ⁊ firmamētum ei⁹ que i xp̄o eſt fidei veſtre Si
cut ergo accepiſtis ihūm xp̄m dn̄m noſtrum. i ipo ambulate. ra
dicati ⁊ ſupedificati i ipo ⁊ cōfirmati i fide. ſicut ⁊ didiciſtis abū
dātes in illo in gratiarum actiōe Videte ne quis vos decipiat ꝑ
phiam ⁊ inanem fallaciam ſm traditionem hominum. ſm elem
ta mūdi ⁊ nō ſm xp̄m. Quia i ipo ihabitat omnis plenitudo di-
uitatis corporaliter. ⁊ eſtis i illo repleti. qui eſt caput omnis pri
cipat⁹ ⁊ poteſtatis In quo ⁊ circumciſi eſtis circumciſiōe nō ma
nufacta i expoliatiōe corporis carnis. ſed i circumciſiōe xp̄i cōſe
pulti ei i baptiſmo. in quo ⁊ reſurrexiſtis per fidem operatōis dei
qui ſuſcitauit illum a moetuis. Et vos cum mortui eſſetis in de
lictis ⁊ preputio carnis veſtre. cōuiuificauit cum illo donās vo-
bis omnia delicta. delens quod aduerſus nos erat cirographum
decreti. quod erat cōtrarium nob̄ Et ipm tulit de medio affigēs
illud cruci. ⁊ expoliās pncipat⁹ ⁊ poteſtates traduxit. ꝯfidenter.
palam triumphās illos i ſeipo Nemo ergo vos iudicet i cibo aut
in potu aut i parte diei feſti aut neomenie aut ſabbatoꝝ que ſunt
vmbra futuroꝝ. corp⁹ autē xp̄i Nemo vos ſeducat volēs i humi
tate ⁊ religiōe angeloꝝ. que nō vidit. ambulās fruſtra iflat⁹ ſen-
ſu carnis ſue. ⁊ nō tenēs caput. ex quo totum corp⁹ per nex⁹ ⁊ cō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

iunctiões ſubminiſtratum ⁊ cõſtructum creſcit ĩ augmẽtum dei.
Si ergo mortui eſtis cum xpõ ab elemẽtis hui⁹ mũdi. q̃d adhuc
tanq̃ʒ viuẽtes mũdo decernitis? Ne tetigeritꝫ neq̃ʒ guſtaueritꝫ ne
q̃ʒ cõtractaueritꝫ. q̃ ſunt oĩa ĩ ĩteritu ipſo vſu ſ̄m ꝑcepta ⁊ doctri
nas hoĩm que ſunt rõem q̃dem hñtia ſapie ĩ ſupſtitõe ⁊ hũilitate
et nõ ad parcẽdũ corpi. nõ in hõre aliq̃ ad ſaturitatẽ carnis iij
IGitᷣ ſi cõſurrexiſtis cum xpõ. q̃ ſurſum ſunt q̃rite vbi xpũs
eſt ĩ dextera dei ſedens. q̃ ſurſum ſunt ſapite. nõ que ſuꝑ ter-
ram. Mortui em̃ eſtis ⁊ vita veſtra abſcõdita eſt cum xpõ ĩ deo.
cum autem xp̃s apparuerit vita veſtra. tunc ⁊ vos apparebitꝫ cũ
ipſo ĩ gloria. Mortificate ergo membra veſtra. q̃ ſunt ſuꝑ terraꝫ
fornicationẽ ĩmundiciã libidinẽ ꝯcupiaꝫ malã ⁊ auariciã. q̃ eſt
ſimulacroꝝ ſuit⁹. ꝓpter q̃ veĩt ira dei ſuꝑ filios ĩcredulitatꝫ. in
quib⁹ ambulaſtis aliq̃ñ cũ viueretis ĩ ill̓. Nũc autem deponite ⁊
vos oĩa iram ĩdignationẽ maliciã blaſphemiã turpẽ ſ̄monem de
ore veſtro. Nolite mẽtiri ĩuicem. expoliantes vos veterẽ hoĩem
cum actib⁹ ſuis. ⁊ ĩduẽtes nouũ eum. q̃ renouatᷣ in agnitõem dei
ſ̄m imaginẽ e⁹. qui creauit eum. vbi nõ eſt gẽtil̓ ⁊ iude⁹. circum
ciſio ⁊ ꝑ̄puciũ barbar⁹ ⁊ ſcytha ſu⁹ ⁊ liber. ſed oĩa ⁊ ĩ oĩb⁹ xpũs.
Induite vos ergo ſicut elcĩ dei ſcĩ ⁊ dilecti viſcera mĩe. benigni-
tatem. hũilitatem. modeſtiam. patiam ſupportãtes ĩuicem ⁊ do
nãtes vobiſinetipſ̄. ſi q̃s aduerſus aliquem hꝫ q̃relã. ſicut ⁊ dñs
donauit vob̓ ita ⁊ vos. Suꝑ oĩa autem hec charitatem habete.
qd̓ eſt vinculũ ꝑfectõis. ⁊ pax xpi exultet ĩ cordib⁹ veſtris. ĩ qua
vocati eſtis ĩ vno corpe. ⁊ grati eſtote. Uerbum xpi habitet ĩ vo
bis abũdantᷣ in oĩ ſapia docẽtes ⁊ cõmonẽtes voſinetipſos ĩ pſal
mis. hymnis. ⁊ cãticis ſpiritalib⁹ in gr̃a cantãtes ĩ cordib⁹ vr̃is
deo. Omne quodcunq̃ʒ facitꝫ in verbo aut ĩ opere oĩa ĩ nomĩe do
mi nr̃i ihu xpi. gr̃as agentes deo ⁊ pr̃i per ipm̃ Mulieres ſubdi
ti eſtote viris. ſicut oportet ĩ domĩo. Uiri diligite vxores vr̃as.
et nolite amari eſſe ad illas. Filij obedite parentib⁹ ꝑ oĩa. hoc em̃
placitum eſt ĩ dño. Patres nolite ad ĩdignatõem ꝓuocare fili-
os veſtros. vt nõ puſillo aĩo fiant. Serui obedite per oĩa dñis
carnalib⁹. nõ vt ad oculũ ſuiẽtes q̃ſi homib⁹ placẽtes. ſed ĩ ſim
plicitate cordis timẽtes dñm. Quodcũq̃ʒ facitꝫ ex aĩo operami
ſicut dño ⁊ nõ homib⁹. ſciẽtes quod a dño accipietꝫ retributõem
hẽditatꝫ Dño xpõ ſuite. Qui em̃ ĩiuriã facit. recipiet id qd̓ ini
que geſſit. Et nõ eſt ꝑſonaꝝ acceptio apud deũ

DOmini quod iuſtum eſt ⁊ equū ſeruis preſtate. ſciētes quoniam ⁊ vos dominum habetis in celo. Orationi inſtate vigilantes in ea gratiarum actiōe orantes ſimul ⁊ pro nobis. vt deus aperiat nobis oſtium ſermonis ad loquēdum myſterium xpi propter quod etiam vinctꝰ ſum. vt manifeſtem illud ita vt oportet me loqui. In ſapiētia ambulate ad eos qui foris ſunt. tempꝰ redimentes. Sermo veſter ſemper in gratia ſale ſit cōditus. vt ſciatis quomodo oporteat vos vnicuiqꝫ reſpōdere Que circa me ſunt. omnia vobis nota faciet tythicꝰ chariſſimus frater ⁊ fidelis miniſter ⁊ conſeruꝰ in domino. quē miſi ad vos ad hoc ipſum vt cognoſcat que circa vos ſunt. ⁊ conſoletur corda veſtra cum oneſimo chariſſimo ⁊ fideli fratre qui ex vobis eſt qui omnia que hic agūtur nota facient vobis. Salutat vos ariſtarchus cōcaptiuꝰ meus ⁊ marcus conſobrinꝰ barnabe. de quo accepiſtis mandata. Si venerit ad vos ſuſcipite illum. Et ieſus qui dicitur iuſtus. qui ſunt ex circumciſiōe. hi ſoli ſunt adiutores mei ī regno dei. qui mihi fuerunt ſolatio. Salutat vos epaphras. qui ex vobis eſt ſeruus chriſti ihu. ſemper ſollicitus pro vobis in orationibꝰ. vt ſtetis perfecti ⁊ pleni in omni volūtate dei. Teſtimonium enim illi perhibeo. ꝙ habet multum laborem pro vobis et ꝓ his qui ſunt laodicie ⁊ qui hierapoli. Salutat vos lucas medicus chariſſimus ⁊ demas. Salutate fratres qui ſunt laodicie ⁊ nympham. ⁊ que in domo eiꝰ eſt eccleſiam. Et cum lecta fuerit apud vos epiſtola hec. facite vt ⁊ in laodicēſium eccleſia legatur et ea que laodicēſium eſt. vobis legatur. Et dicite archippo. Uide miniſterium quod accepiſti in domino. vt illud impleas. Salutatio mea manu pauli. Memores eſtote vinculorum meorū. Gratia dn̄i noſtri ihu xpi vobiſcum amen

¶ Explicit epiſtola pauli ad coloſſenſes Incipit argumētū ī epl'am ad theſſalonicēſes ꝑmā

THeſſalonicenſes ſunt macedones qui accepto ꝟbo veritatis aſtiterūt ī fide. etiā in ꝑſecutiōe ciuiū ſuoꝝ Preterea nec receperūt falſos apl'os. nec ea q̄ a falſis apl'is dicebātur. Hos collaudat apoſtolꝰ ſcribēs eis ab athenis per tithicum diaconē ⁊ oneſimū acolitum.

¶ Explicit argumentum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

❧ Ad theſſalonicēſes pͥma

❧ Incipit Epiſtola Pauli ad theſſalonicen-ſes prima. Caplm̄ primum.

PAulus ꝛ Siluanus ꝛ Tymothe⁹ eccleſie theſ
ſalonicenſiū ī deo pr̄e noſtro ꝛ dn̄o ieſu xp̄o gr̄a
vobis ꝛ pax. Grās agim⁹ deo ſemper pro oib⁹
vobis: memoriā veſtri facientes in oratōib⁹ no
ſtris ſine intmiſſione memores opis fidei vr̄e.
ꝛ laboris ꝛ charitatꝭ ꝛ ſuſtinētie ſpei dn̄i noſtri
Jeſu xp̄i an̄ deū prēm nr̄m. Sciētes frēs dilecti a deo dilectōem
veſtrā. qꝛ euāgeliū noſtrū nō fuit ad vos in ſmōe tm̄. ſꝫ in ꝟtu-
te ꝛ in ſpū ſancto ꝛ ī plenitudine multa ſicut ſcitis quales fueri-
mus in vob̄ propt̄ vos. Et vos imitatores nr̄i facti eſtis ꝛ dn̄i.
excipiētes verbū in tribulatōe multa cū gaudio ſpūs ſancti. Ita
vt facti ſitis forma oib⁹ credentib⁹ in macedonia ꝛ in achaia. A
vobis em̄ diffamat⁹ eſt ſmo dn̄i nō ſolū in macedonia ꝛ ī achaia.
ſed in oī loco fides veſtra q̄ eſt ad deū: ꝑfecta eſt ita vt non ſit nob̄
neceſſe quicq̄ꝫ loqui. Ipi em̄ de vobis annūciant qualē introituꝫ
habuerimus ad vos. ꝛ quō ꝯuerſi eſtis ad deū a ſimulacris ſuire
deo viuo ꝛ vero ꝛ expectare filiū ei⁹ de celis quē ſuſcitauit ex mor
tuis ieſum q̇ eripuit nos ab ira vētura. ij.

NAm ꝛ ipi ſcitis frēs introitū noſtrū ad vos. qꝛ non inanis
fuit. ſed an̄ paſſi ꝛ ꝯtumelijs affecti ſicut ſcitꝭ in philippis
fiduciā habuim⁹ in deo nr̄o loq̇ ad vos euāgeliū dei ī multa ſolici
tudine. Exhortatio em̄ noſtra nō de errore neqꝫ de immundicia.
neqꝫ in dolo. ſed ſicut probati ſum⁹ a deo vt crederet̄ nob̄ euāgeli
um ita loq̇mur. non q̄ſi hoibus placentes. ſꝫ deo q̇ probat corda
noſtra. Neqꝫ em̄ aliq̄n fuim⁹ in ſmone adulatōis ſicut ſcitis. ne
qꝫ in occaſione auaricie deus teſtis eſt. nec querētes ab hoib⁹ glo-
riam. neqꝫ a vobis neqꝫ ab alijs cuꝫ poſſem⁹ vob̄ oneri eſſe vt xp̄i
apl̄i. Sꝫ facti ſum⁹ paruuli in medio veſtrū tanq̄ꝫ ſi nutrix foue
at filios ſuos. ita deſiderātes vos cupide volebam⁹ tradere vob̄ nō
ſolū euangeliū dei ſꝫ etiā aīmas noſtras. qm̄ cariſſimi nobis facti
eſtis. Mēores em̄ facti eſtis frēs laboris noſtri ꝛ fatigatiōis. no
cte ꝛ die operantes. ne quē veſtrū grauarem⁹. Predicauimus in
vob̄ euāgeliū dei. Vos teſtes eſtꝭ ꝛ de⁹. q̄ꝫ ſancte ꝛ iuſte ꝛ ſine q̄-
rela vob̄ q̇ credidiſtis affuim⁹ ſicut ſcitis. qualiter vnūquēqꝫ ve

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

ſtrū. ſicut pater filios ſuos depcantes vos ⁊ ꝯſolantes teſtificati
ſumꝰ. vt ambularetis digne deo q̄ vocauit vos in ſuum regnū ⁊
gloriā. Ideo ⁊ nos grās agimꝰ deo ſine intmiſſione. qm̄ cū acce-
piſſetis a nobis verbū auditꝰ dei. accepiſtis illud nō vt verbū ho-
minū. ſꝫ ⁊ ſicut eſt vere v̄bū dei q̄ opat in vob̄ q̄ credidiſtis Uos
em̄ imitatores facti eſtis frēs eccliaꝝ dei que ſunt in iudea in xp̄o
ieſu. qꝛ eadē paſſi eſtis ⁊ vos a ꝯtribulibꝰ vr̄is ſicut ⁊ ipi a iude-
is q̄ ⁊ dn̄m occiderūt ieſum ⁊ prophetas ⁊ nos ꝑſecuti ſunt ⁊ deo
nō placent ⁊ oībꝰ hoībꝰ aduerſant ꝓhibentes nos gētibꝰ loq̄. vt
ſalue fiant. vt impleant peccata ſua ſemꝑ. Peruenit em̄ ira dei
ſuꝑ illos vſqꝫ in finē. Nos aūt frēs deſolati a vobis ad tempus
ore aſpectu nō corde. abundantiꝰ feſtinauiꝰ faciē veſtrā videre cū
multo deſiderio. qm̄ volumꝰ venire ad vos ego q̄deꝫ paulus ⁊ ſel
⁊ iteꝝ. ſed impediuit nos ſathanas. Que eſt em̄ noſtra ſpes aut
gaudiū aut corona glorie: Nonne vos an̄ dn̄m nr̄m ieſum xp̄m
eſtis i aduētu eiꝰ: Uos em̄ eſtis gloria noſtra ⁊ gaudiū. iij

PRopter qđ nō ſuſtinētes ampliꝰ placuit nobis remanere
athenis ſolis. ⁊ miſimꝰ tymotheū frēm noſtrū ⁊ miniſtrū
dei in euāgelio xp̄i. ad ꝯfirmādos vos ⁊ exhortādos ꝓ fide vr̄a.
vt nemo moueat in tribulatōibꝰ iſtꝭ. Ipſi em̄ ſcitis. ꝙ in hoc po-
ſiti ſumꝰ Nam ⁊ cū apud vos eſſemꝰ p̄dicabamꝰ vobis paſſuros
nos tribulatōes. ſicut ⁊ factū eſt ⁊ ſcitis Propterea ⁊ ego ampli-
us nō ſuſtinēs. miſi ad cognoſcendā fidē vr̄am. ne forte tēptaue-
rit vos is q̄ tēptat. ⁊ inanis fiat labor noſter. Nūc aūt veniente
tymotheo ad nos a vobis ⁊ annūciante nobis fidē ⁊ charitatem
veſtrā. ⁊ qꝛ memoriā nr̄i habetis bonā ſemꝑ deſiderātes nos vi-
dere. ſicut ⁊ nos q̄ꝫ vos. ideo ꝯſolati ſumꝰ frēs in vobis. in om-
ni neceſſitate ⁊ tribulatōe noſtra ꝑ fidē veſtrā. qm̄ nūc viuimus
ſi vos ſtatis in dn̄o. Quā em̄ grāꝝ actionē poſſumꝰ deo retribue-
re pro vobis in om̄i gaudio. q̄ gaudemꝰ propt vos an̄ deū noſtrū
nocte ac die abūdātiꝰ orātes. vt videamꝰ faciē veſtrā ⁊ cōpleamꝰ
ea que deſunt fidei veſtre: Ipe aūt deꝰ ⁊ pater noſter ⁊ dn̄s Jeſus
xp̄us dirigit viā noſtrā ad vos. Uos aūt dn̄s multiplicet ⁊ abū-
dare faciat charitatē veſtrā in inuicē ⁊ in om̄s. quēadmodum ⁊
nos in vobis ad ꝯfirmanda corda veſtra ſine querela in ſctitate
ante deum ⁊ patrē noſtrū in aduentu dn̄i noſtri ieſu xp̄i cum oi-
bus ſanctis eius Amen. Ca. iiij

DE cetero ergo frēs rogamꝰ vos ⁊ obſecramus in dn̄o ieſu.

vt queādmodū accepiſtis a nobis. qūo oporteat vos ambulare ⁊
placere deo. ſic ⁊ ambuletis. vt abundetis magis. Scitis enim
que precepta dederim vobis per dominū Jeſum. Hec eſt autē vo
luntas dei ſanctificatio veſtra. vt abſtineatis vos a fornicatione
vt ſciat vnuſquiſqꝫ veſtrū vas ſuū poſſidere in ſanctificatione et
honore. non in paſſione deſiderij. ſicut ⁊ gentes qui ignorant deū
Et ne quis ſupergrediatur. neqꝫ circumueniat in negocio frēm
ſuum. quoniā vindex eſt dominus de his omnibus ſicut predixi-
mus vobis ⁊ teſtificati ſumus. Non enim vocauit nos deus in
immundiciā. ſed in ſanctificationem. Itaqꝫ qui hec ſpernit. nō
hominem ſpernit ſed deum. qui etiam dedit ſpiritum ſanctum ī
nobis. De charitate autem fraternitatis non neceſſe habuimus
ſcribere vobis. Ipſi enim vos a deo didiciſtis. vt diligatis inui-
cem. Etenim illud facitis in omnes fratres. in vniuerſa mace-
donia Rogamus autem vos fratres. vt abundetis magis ⁊ ope
ram detis. vt quieti ſitis. ⁊ vt veſtrum negocium agatis. vt ope
ramini manibus veſtris. ſicut precepimus vobis. ⁊ vt honeſte
ambuletis ad eos qui foris ſunt. et nullius aliquid deſideretis.
Nolumus autem vos ignorare fratres de dormientibus. vt nō
contriſtemini ſicut ⁊ ceteri qui ſpem non habent. Si enim cre-
dimus ꝙ Jeſus mortuus eſt ⁊ reſurrexit. ita ⁊ deus eos qui dor-
mierunt per ieſum adducet cum eo. Hoc enim vobis dicimus ī
verbo domini. quia nos qui viuimus qui reſidui ſumus in aduē
tu domini. non preueniemus eos qui dormierunt. Quoniā ipe
dominus in iuſſu ⁊ in voce archangeli ⁊ in tuba dei deſcendet de
celo. ⁊ mortui qui in xp̄o ſunt reſurgent primi. Deinde nos qui
viuimus qui reliquimur. ſimul rapiemur cum illis in nubibus
obuiam xp̄o in aera. ⁊ ſic ſemper cum domino erimus. Itaqꝫ cō-
ſolamini inuicē in verbis iſtis. Ca. v.

Temporibus autem ⁊ momentis fratres non indigetis vt
ſcribamus vobis. Ipi enim diligenter ſcitis. quia dies do
mini ſicut fur in nocte ita veniet. Cū em̄ dixerit pax ⁊ ſecuritas.
tunc repentinus eis ſuperueniet interitus. ſicut dolor in vtero
habentis: ⁊ non effugiēt Vos autē fratres non eſtis in tenebris
vt vos dies illa tanqꝫ fur comprehendat. Om̄es enim vos filij
lucis eſtis. ⁊ filij diei. Non ſumus noctis neqꝫ tenebrarum Igitur
non dormiamus ſicut ⁊ ceteri. ſed vigilemus ⁊ ſobrij ſimus.
Qui em̄ dormiūt. nocte dormiūt. ⁊ q̇ ebrij ſūt nocte ebrij ſūt. nos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

autẽ qui diei ſumus ſobrij ſumus induti loricam fidei ⁊ charita
tis ⁊ galeã ſpẽ ſalutis. qm̃ nõ poſuit nos deꝰ in irã. ſꝫ in acq̄ſitio
nem ſalutis ꝑ dñm noſtrũ ieſum xp̄m q̇ mortuꝰ eſt ꝓ nob. vt ſi
ne vigilemꝰ ſiue dormiamꝰ ſil' cũ illo viuamꝰ. Propť qḋ ꝯſola
mini inuicẽ. ⁊ edificate alterutrũ ſicut ⁊ facitis. Rogamꝰ autẽ
vos frẽs. vt noueritis eos q̇ laborãt inť vos ⁊ p̄ſunt vob in dño
⁊ monẽt vos. vt habeatꝫ illos abũdantiꝰ in charitate propť opꝰ
illoꝝ ⁊ pacẽ habere cũ eis. Rogamꝰ aũt vos frẽs. corripite inq̇e
tos. ꝯſolamĩ puſillamines. ſuſcipite infirmos. paciẽtes eſtote ad
oĩs. Videte ne quis malũ pro malo alicui reddat. ſed ſemꝑ qḋ
bonũ eſt ſectamĩ in inuicẽ ⁊ in oĩs. Semꝑ gaudete. ſine inťmiſ
ſione orate. in oibꝰ grãs agite. Hec ẽ eñ volũtas dei in xp̄o ieſu ĩ
oibꝰ vob. Spm̃ nolite extinguere. prophetias nolite ſpernere.
Oĩa aũt ꝓbate. qḋ bonũ eſt tenete. ab oĩ ſpecie mala abſtine
te vos. Ipe ãt deꝰ pacꝫ ſanctificet vos ꝑ oĩa. vt integer ſpũs vr̃.
⁊ aĩa ⁊ corpꝰ ſine querela in aduẽtu dñi nr̃i ieſu xp̄i fueř. Fidel' ẽ
deꝰ q̇ vocauit vos q̇ etiã faciet. Frẽs orate pro nobis. Salutate
frẽs oĩs in oſculo ſancto. Adiuro vos ꝑ dñm vt legať epiſtola
hec oibꝰ ſctis fribꝰ. Grã dñi nr̃i ieſu xp̄i vobiſcũ Amen

Explicit ep̄la pauli ad theſſalonicẽſes p̄ma
Incipit argumentũ in ep̄lam ſcḋam.

AD theſſalonicẽſes ſcḋam ſcribit ep̄lam ap̄lus. ⁊ notũ facit
eis de tp̄ibꝰ nouiſſimis ⁊ de aduerſarij deiectõe. ſcribit hãc
epiſtolã ab athenis ꝑ Titũ diaconẽ ⁊ oneſimũ acolytum

Explicit argumentũ. Incipit ep̄la pau li ad theſſalonicẽſes ſcḋa. Capitulũ primũ

PAulus ⁊ Siluanus ⁊ Tymotheus eccl'ie theſ
ſalonicenſiũ in deo p̄re nr̃o ⁊ dño ieſu xp̄o. Gra
tia vobis ⁊ pax a d̄o patre noſtro ⁊ dño ieſu xp̄o.
Grãs agere debemꝰ ſemꝑ deo ꝓ vob frẽs ita vt
dignũ ẽ. qm̃ ſupcreſcit fides vr̃a. ⁊ abũdat cha
ritas vniuſcuiuſqꝫ vr̃m in inuicẽ. ita vt nosipſi
in vob gl'iemur in eccl'ijs pro paciẽtia vr̃ã. ⁊ in fide ⁊ in oibꝰ ꝑſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

cutionib⁹ vr̄is ꝛ tribulatōib⁹ quas ſuſtinetꝫ in exemplū iuſti iu⸗
dicij dei. vt digne habeami in regno dei. ꝑ quo ꝛ patimi. ſi tn̄ iu⸗
ſtū eſt apd̄ deū retribuere retributionē his q̄ vos tribulāt. ꝛ vob
q̄ tribulami requiē nobiſcū in reuelatōe dn̄i Jeſu de celo cū ange
lis ꝯtutꝫ ei⁹ in flāma ignis dantꝫ vindictā his. q̄ nō nouerūt deū
ꝛ q̄ nō obediūt euāgelio dn̄i noſtri Jeſu xp̄i. Qui penas dabūt in
interitu eternas a facie dn̄i ꝛ a gl'ia virtutꝫ ei⁹. cū venerit gl'ifica
ri in ſctis ſuis ꝛ admirabilis fieri in om̄ib⁹ q̄ crediderunt. quia
creditū eſt teſtimoniū noſtrū ſuꝑ vos in die illo. In quo etiā ora
mus ſempꝛ pro vobis. vt dignetur vos vocatōe ſua vocare deus
ꝛ impleat oēm volūtatē bonitatis ſue. ꝛ op⁹ fidei in ꝯtute. vt cla
rificet nomē dn̄i nr̄i ieſu xp̄i in vobis ꝛ vos in illo. ſm grām dei
nr̄i ꝛ dn̄i ieſu xp̄i Ca. ij.

ROgam⁹ aūt vos frēs ꝑ aduentū dn̄i nr̄i ieſu xp̄i. ꝛ noſtre
ꝯgregatōis in ip̄m. vt nō cito moueami a vr̄o ſenſu. neqꝫ
terreami neqꝫ ꝑ ſp̄m neqꝫ ꝑ ſermonē neqꝫ ꝑ epl'am tanq̄ꝫ ꝑ nos
miſſam. q̄ſi inſtet dies dn̄i. Ne q̄s vos ſeducat vllo modo. Om̄
niſi venerit diſceſſio primū. ꝛ reuelat⁹ fuerit hō peccati fili⁹ ꝑdi⸗
tōis q̄ aduerſatur ꝛ extollit̄ ſupra om̄e qd̄ dr̄ de⁹. aut qd̄ colitur
ita vt in templo dei ſedeat. oſtēdēs ſe tanq̄ꝫ ſit de⁹. Non retinetꝫ
ꝙ cū adhuc eſſem apud vos. hec dicebā vobis. Et nūc quid deti
neat ſcitis. vt reueletur in ſuo tꝑe. Nā myſteriū iā oꝑatur iniq̄
tatis tantum. vt qui tenet nunc teneat. donec de medio fiat. Et
nunc reuelabitur ille iniquus. quem dominus Jeſus interficiet
ſpiritu oris ſui. ꝛ deſtruet illuſtratione aduentus ſui eum cui⁹ eſt
aduentus ſcd̄m operationem Sathane in omni virtute ꝛ ſignis
ꝛ prodigijs mendacibus. ꝛ in omni ſeductione iniquitatis hijs
qui pereunt. eo ꝙ charitatem veritais non receperunt. vt ſalui
fierent. Ideo mittit illis deus operationē erroris. vt credāt men
dacio. vt iudicentur oēs qui nō crediderunt veritati. ſed conſen
ſerunt iniquitati. Nos autem debemus gratias agere deo ſemꝑ
pro vobis fratres dilecti a deo. ꝙ elegerit nos deus primicias in
ſalutem in ſanctificatione ſpiritus ꝛ in fide veritatis. in qua ꝛ vo
cauit vos per euangeliū noſtrum in acquiſitione glorie domini
noſtri Jeſu xp̄i. Itaqꝫ fratres ſtate ꝛ tenete traditiones quas di⸗
diciſtis ſiue per ſermonem ſiue per epiſtolam noſtram. Ipſe au⸗
tem dominus noſter Jeſus xp̄us ꝛ deus ꝛ pater noſter. qui dilex
it nos ꝛ dedit conſolationem eternam. ꝛ ſpem bonam in gracia.

exhortetur corda veſtra ⁊ confirmet in omnit opere ⁊ ſermone bono. Capitulũ. iij.

D De cetero fratres orate pro nobis. vt ſmo dei currat ⁊ clarificet̃ ſicut ⁊ apud vos. ⁊ vt liberemur ab importunis et malis hoib᷒. Nõ em̃ omniũ eſt fides. Fidelis aũt dñs eſt qui cõfirmabit vos ⁊ cuſtodiet a malo. Confidimus autem de vobis fratres in domino. quoniã quecunq̃ʒ precepimus ⁊ facitis ⁊ facietis. Dominus autem dirigat corda veſtra in charitate dei et pacientia xp̃i. Denunciamus autem vobis fratres in nomine domini noſtri Jeſu chriſti. vt ſubtrahatis vos ab omni fratre ambulãte inordinate et non ſcḋm traditionem quam acceperunt a nobis. Ipſi enim ſcitis quemadmodum oporteat imitari nos. quoniam non inquieti fuimus inter vos. neqʒ gratis panẽ manducauimus ab aliquo. ſed in labore ⁊ fatigatione nocte ⁊ die amrantes. ne quem veſtrum grauaremus. Non quaſi non habuerimus poteſtatem. ſed vt noſmetipſos formaʒ daremus vobis ad imitandum nos. Nam ⁊ cum eſſemus apud vos. denunciabamus vobis. quoniam ſi quis non vult operari. nec manducet. Audiuimus enim iter vos quaſdam ambulare inquiete nihil operantes. ſed curioſe agentes His autem qui eiuſmodi ſunt denunciamus ⁊ obſecramus in domino Jeſu xp̃o. vt cum ſilencio operantes ſuum panem manducent. Vos autem fratres noliũte deficere bene facientes. Qʒ ſi quis obedierit verbo noſtro per epiſtolam. hunc notate. ⁊ miſceamini cum illo. vt confundatur Et nolite quaſi inimicum exiſtimate. ſed corripite vt fratrem. Ipſe autem deus pacis det vobis paceʒ ſempiternam in omni loco. Dominus ſit cum omnibus vobis. Salutatio mea manu pauli. quod eſt ſignum in omni epiſtola. Ita ſcribo. Gratia domini noſtri Jeſu xp̃i cum omnibus vobis. Amen.

¶ Explicit Epiſtola Pauli ad theſſalonicenſes ſecũda

¶ Incipit argumentũ in epiſtolam ad Tymotheũ ṗma.

T Jmotheũ iſtruit ⁊ docet de ordiatõe epat᷒ ⁊ diaconij ⁊ oẽs eccl'iaſtice diſciplie. ſcribẽs ei a loadicia ꝑ tichicũ diaconẽ.

¶ Incipit epiſtola Pauli ad Tymotheum pri-
ma. Capitulum primum.

PAulus apoſtolus Jeſu xp̄i ſm̄ impꝛiū dei ſalua
toris nr̄i ꝛ xp̄i ieſu ſpei nr̄e tymotheo dilecto fi
lio in fide. Gr̄a ꝛ miſcdia ꝛ pax a deo pr̄e ꝛ xp̄o
ieſu dn̄o nr̄o Sic̄ rogaui te vt remaneres ephe
ſi cū irem in macedoniā. vt denūciares q̇buſdaꝫ
ne aliter docerēt. neqꝫ intenderēt fabul' ꝛ genea
logijs intꝰmiatꝫ. q̄ q̄ſtiōes p̄ſtāt magꝫ qꝫ edificationē dei. q̄ ē in fi
de. Finis aūt p̄cepti ē charitas de corde puro ꝛ ꝯſcīa bona ꝛ fide n̄
ficta. A q̇buſ~~dā~~ q̄dā aberrātes ꝯuerſi ſunt in vaniloquiū. volen
tes eſſe legꝫ doctores nō intelligētes. neqꝫ q̄ loquūtur. neqꝫ de q̇-
bus affirmāt. Scimꝰ aūt qꝛ bona ē lex. ſi q̇s ea legittime vtatur
ſciētes hoc. qꝛ lex iuſto nō ē poſita. ſꝫ iniuſtꝫ ꝛ nō ſubditꝫ ipijs ꝛ
pctōꝛibꝰ ſceleratis ꝛ ꝯtamīatꝫ patricidis ꝛ m̄ricidis homicidis
ꝛ foꝛnicarijs maſculoꝝ ꝯcubitoꝛibꝰ plagiarijs mēdacibꝰ et ꝑiurꝫ
ꝛ ſi q̇d aliō ſane doctrīe aduerſat̄. q̄ ē ſm̄ euāgeliū glīe btī dei. qd̄
creditū ē mihi. Grās ago ei. q̇ me ꝯfoꝛtauit in xp̄o ieſu dn̄o nr̄o.
qꝛ fidelē me exiſtiauit ponēs in miſterio. Qui p̄us blaſphemus
fui ꝛ pſecutoꝛ ꝛ ꝯtumelioſus. ſꝫ miāꝫ dei ꝯſecutꝰ ſum. qꝛ igno-
rās feci in incredulitate. Supabūdauit āt gr̄a dn̄i nr̄i cū fide et
dilectione que eſt in chꝛiſto Jeſu. Fidelis ſermo ꝛ omni acceptio
ne dignus. quia Jeſus chꝛiſtus venit in hunc mundum peccato
res ſaluos facere. quoꝛum pꝛimus ego ſum. Sed ideo miſericoꝛ
diam conſecutus ſum. vt in me pꝛimo oſtenderet chꝛiſtus Jeſus
omnem patientiam ad infirmationeꝫ eoꝛū qui credituri ſunt illi
in vitam eternam. Regi autem ſeculoꝛum inmoꝛtali inuiſibili
ſoli deo honoꝛ ꝛ gloꝛia in ſecula ſeculoꝛum Amen. Hoc precep-
tū ꝯmēdo tibi fili Tymothee ſm̄ p̄cedētes in te ꝓphetias. vt mi
liteſ ill' bonā militiā hn̄s fidē ꝛ bonā ꝯſciam. quaꝫ q̇dem repel
lentes circa fidem naufragauerunt. ex quibus eſt hymneus ꝛ ale
xander. quos tradidi ſathane. vt diſcant non blaſphemare

Capitulum. ij.

OBſecro igitur pꝛimū omniū fieri obſecrationes oꝛationes
poſtulationes gratiarum actiones pꝛo omnibus homi-
nibus. pꝛo regibꝰ. ꝛ pꝛo oībꝰ qui in ſublimitate ꝯſtituti ſunt. vt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

quietā ⁊ trāquillā vitā agamꝰ in om̄i pietate ⁊ caſtitate. Hoc em̄
bonū eſt ⁊ acceptū corā ſaluatore nr̄o dn̄o. q̄ oēs homīes vult ſal
uos fieri. ⁊ ad agnitōez ꝟitatꝫ venire. Unꝰ em̄ deꝰ. vnꝰ ⁊ media
tor dei ⁊ hoīm hō xp̄us ieſus. q̄ dedit redēptōez ſemetip̄m ꝓ oībꝰ
Cuiꝰ teſtimoniū tp̄ibꝰ ſuis ꝯfirmatū eſt. in quo poſitꝰ ſum ego p̄
dicator ⁊ ap̄l'us. Ueritatē dico. nō mētior. doctor gētiuꝫ in fide
⁊ ꝟitate. Uolo ergo viros orare in om̄i loco leuātes puras ma-
nus ſine ira ⁊ diſceptatōe. Sil'r ⁊ ml'ieres in habitu ornato cuꝫ
verecūdia ⁊ ſobrietate ornātes ſe. ⁊ nō in tortis crinibꝰ aut auro
aut margaritis vl' veſte p̄cioſa. ſꝫ qꝛ decet mulieres promittētes
pietatē ꝑ opa bona. Mulier in ſilencio diſcat cū om̄i ſubiectiōe
Docere aūt mulieri nō ꝑmitto neqꝫ dn̄ari in virū. ſꝫ eſſe in ſilen
tio. Adam em̄ p̄mus formatꝰ eſt. deinde Eua ⁊ Adam nō eſt ſe-
ductꝰ. mulier aūt ſeducta in p̄uaricatōe fuit. Saluabit' autē per
filioꝝ generatōez: ſi permanſerit in fide in dilectione ⁊ ſanctifica
tione cū ſobrietate. Ca. iij.

Fidelis ſermo. Si q̄s epiſcopatū deſiderat bonū opus deſide
rat. Oportet aūt epiſcopū irrep̄henſibilē eſſe vniꝰ vxoris
virū ſobriū ornatū prudentē pudicū hoſpitalē doctorē nō vino-
lentū nō ꝑcuſſorē ſed modeſtū. nō litigioſum nō cupidū. ſed ſue
domui bn̄ p̄poſitū. filios habentē ſubditos cū om̄i caſtitate. Si
aūt domui ſue preeſſe neſcit. qūo eccl'ie dei diligentiam habebit?
Nonne ophitum in ſuperbiam elatus in iudicium . incidat
diaboli. Oportet autem ⁊ illum teſtimoniū habere bonū ab his
qui foris ſunt. vt non in opprobriū incidat ⁊ in laqueū diaboli:
Diacones ſimiliter pudicos non bilingues. nō multo vino dedi
tos nō turpe lucrū ſectantes myſteriū fidei in conſcientia pura.
Et hi autē ꝓbentur p̄mū. ⁊ ſic miniſtrēt nullū crimen habentes
Ml'ieres ſil'r pudicas. non detrahentes ſobrias fideles in om̄ibꝰ
Diacones ſint vniꝰ vxoris viri. qui filijs ſuis bn̄ p̄ſint ⁊ ſuis do-
mibus. Qui em̄ bene miniſtrauerint. gradum bonū ſibi acq̄rent
⁊ multam fiduciā in fide que eſt in xp̄o ieſu. Hec tibi ſcribo fili ti
mothee. ſperans me venire ad te cito. Si autem tardauero. vt
ſcias quomodo oporteat te in domo dei conuerſari. que eſt eccle-
ſia dei viui. columna ⁊ firmamentū veritatis. Et manifeſte ma-
gnū eſt pietatis ſacramentū. quod manifeſtū eſt in carne iuſtifi-
catū eſt in ſpū. apparuit angelis. predicatū eſt gentibꝰ. creditum
eſt in mūdo. aſſumptū eſt in gloria. Ca. iiij

Spiritꝰ autem manifeſte dicit. qꝛ in nouiſſimis temporibꝰ
diſcedēt quidā a fide. attēdentes ſpiritibꝰ erroris ⁊ doctri-
nis demonioꝝ in hypocriſi. loquētium mēdacium ⁊ cauteriatā
habētium ſuam ꝯſciam. ꝓhibētium nubere. abſtinere a cibis. q̄s
deꝰ creauit ad ꝑcipiēdum cum grāꝛum actiōe fidelibꝰ ⁊ his q̇ cog
nouerūt veritatem. Quia omnis creatura dei bona eſt. ⁊ nihil re
ijciēdum qđ cum grārum actiōe ꝑcipit̄. Sanctificat̄ eīm ꝑ ver-
bum dei ⁊ orōnem. Hec ꝓponēs fratribꝰ bonꝰ eris miſter xp̄i ih̄u
enutritꝰ verbis fidei ⁊ bone doctrine quam aſſecutꝰ es Ineptas āt
et inanes fabulas deuita. Exerce autem teip̄m ad pietatem. Nā
corporalis exercitatio ad modicum vtilis eſt. Pietas autem ad
omnia vtil' eſt. ꝓmiſſionem habēs vite que nūc eſt future Fidelis
ſermo ⁊ omni acceptōe dignꝰ In hoc eīm laboramꝰ ⁊ benedicimur
quia ſperamꝰ in deum viuū qui eſt ſaluator oīm hoīm maxime fi
deliū. Precipe hec ⁊ doce. Nemo adoleſcētiam tuam cōtemnat
ſed exemplum eſto fidelium ī verbo in ꝯuerſatiōe ī charitate ī fi-
de in caſtitate. Dum venio attēde lcōni exhortationi ⁊ doctrine.
Noli neglig̃e grām que ī te eſt q̄ data ē tibi ꝑ ꝓphetiam cum im
poſitōe manuū preſbyterij. Hec meditare. ī his eſto. vt ꝓfectus
tuꝰ manifeſtꝰ ſit omnibꝰ. Attēde eīm tibi ⁊ doctrine. inſta ī illis.
Hoc eīm faciēs ⁊ teip̄m ſaluū facies ⁊ eos q̇ te audiūt .v.
Seniorem ne increpaueris. ſꝫ obſecra vt prēm. Iuuenes vt
frēs. anus vt matres iuuēculas vt ſorores ī omni caſtita-
te. Uiduas honora. q̄ vere vidue ſunt. Siqua autem vidua fili
os aut nepotes habet diſcat p̄mū domum ſuā regere ⁊ mutuam
vicem redd̃e parētibꝰ Hoc eīm acceptum eſt coram deo. Que au
tem vere vidua ē ⁊ deſolata. ſperet ī deum ⁊ inſtet obſecrationibꝰ
et orōnibꝰ nocte ⁊ die. Nam que ī delicijs eſt. viuēs mortua eſt.
Et hoc p̄cipue vt irrep̄henſibiles ſint Siquis autem ſuoꝝ ⁊ ma
xime domeſticoꝝ curam nō hꝫ. fidem negauit ⁊ eſt īfideli deterior
Uidua eligat̄ nō minꝰ ſexaginta annoꝝ que fuerit vniꝰ viri vxor
in opibꝰ bonis teſtimonium habens. ſi filios educauit. ſi paupes
hoſpicio recepit. ſi ſanctoꝝ pedes lauit. ſi tribulationē patiētibꝰ
ſummiſtrauit. ſi omne opꝰ bonū ſubſecuta ē. Adoleſcētiores aūt
viduas deuita. Cum eīm luxuriate fuerit in xp̄o nubere volūt ha
bētes damnationē. qꝛ primā fidem irritam fecerūt Simul autē
et ocioſe diſcūt circuire domos. nō ſolū ocioſe ſꝫ verboſe ⁊ curioſe
loquētes q̄ nō oportꝫ. Volo aūt iuniores nubere. filios ꝓcreare.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

matreſ familias eſſe. nullã occaſionem dare aduerſario maledcĩ
gr̃a Jam q̃dã ↄuerſe ſunt retro poſt ſathanã. Siq̃s fidel' hñs vi
duas ſuministret ill' vt nõ grauet eccĩa. vt his q̃ vere vidue ſunt
ſufficiat Qui bñ pſunt preſbyteri duplici honore digni habeant
maxime q̃ laborãt in v̾bo ⁊ doctrina. Dicit em̃ ſcptura. Nõ alli
gab os boui triturãti Et dignꝰ eſt oparīꝰ mercede ſua Aduerſus
preſbyteꝝ accuſationẽ noli recipe. niſi ſub duobꝰ aut tribꝰ teſti-
bꝰ. Peccãtes corã oībꝰ argue. vt ⁊ ceteri timorẽ habeãt. Teſtor
coram deo ⁊ xp̃o ih̃u ⁊ electis angelis vt hec cuſtodias ſine p̄iudi
cio nihil faciẽs in alterã ptem declinãdo Manꝰ cito nemĩ impo
ſueris. neqꝫ cõicaueris pctã alienis. Teipm caſtũ cuſtodi. Noli
adhuc aquã bibere. ſꝫ modico vino vtere ppt ſtomachum tuũ ⁊
frequẽtes tuas ĩfirmitates Quorundã hoim pctã manifeſta ſũt
precedẽtia ad iudiciũ. quorũdam ãt ſubſequũtur. Sil'r ⁊ fcã bo
na maifeſta ſunt ⁊ q̃ alit ſe hñt abſcõdi nõ pñt Ca. vi

Quicũqꝫ ſunt ſub iugo ſui dños ſuos omni hõre dignos ar
bitrent. ne nomẽ dñi ⁊ doctrina blaſphemet. Qui ãt fidel'
hñt dños nõ cõtemnãt. q2 frẽs ſunt ſꝫ magis ſeruiãt. q2 fideles
ſunt ⁊ dilcĩ. q2 bñficÿ pticipes ſunt. Hec doce ⁊ exhortare. Si
quis alit docet ⁊ non acq̃eſcit ſanis ſmonibꝰ dñi nr̃i ih̃u xp̃i ⁊ ei
qui ſm pietatem doctrine ſupbꝰ nihil ſciẽs. ſꝫ languẽs circa que
ſtiões ⁊ pugnas v̾boꝝ. ex quibꝰ oriunt inuidie ↄtentões blaſphe
mie ſuſpiciões male cõflictatões hoim mente corruptoꝝ ⁊ q̃ ve
ritate p̄uati ſunt. exiſtimãtium queſtũ eſſe pietatẽ. Eſt aũt que-
ſtus magna pietas cum ſufficiẽtia. Nihil em̃ intulimꝰ in hunc
mũdum. haud dubium. q2 nec auferre q̃d poſſumꝰ. Habẽtes ãt
alimẽta ⁊ quibꝰ tegamur. his cõtenti ſimꝰ. Nam q̃ volũt diui-
tes fieri incidũt in temptationẽ ⁊ in laqueum diaboli ⁊ deſideria
multa inutilia ⁊ nociua. q̃ mergũt homies in iteritum ⁊ pditio-
nem. Radix em̃ oim maloꝝ eſt cupiditas. quã quidã appetẽtes
errauerũt a fide ⁊ inſeruerũt ſe doloribꝰ multis. Tu autem o hõ
dei hec fuge. Sectare v̾o iuſticiam pietatem fidem charitatẽ pa
tiẽtiam mãſuetudinem. Certa bonum certamẽ. apphende vitam
eternam ĩ qua vocatꝰ es ⁊ ↄfeſſus bonam ↄfeſſionẽ coram multĩ
teſtibꝰ. Precipio tibi coram deo q̃ viuificat oĩa ex xp̃o ih̃u qui te
ſtimoniũ reddidit ſub põtio pilato bonã ↄfeſſionem. vt ſues mã
datum ſine macula irreprehẽſibile vſqꝫ ĩ aduẽtuꝫ domini noſtri
ieſu xp̃i. quem ſuis temporibꝰ oſtẽdet beatꝰ ⁊ ſolus potens rex re

gum ⁊ dominꝰ dominātium. q̄ ſolꝰ habet imortalitatē ⁊ lucē habitat inacceſſibilem. quem nullꝰ hoīm vidit. ſꝫ nec videre pt̄. cui honor ⁊ imperiū ſempiternū amē. Diuitibꝰ huiꝰ ſeculi pcipe non ſublime ſape neqꝫ ſperare i incerta diuitiaꝝ. ſꝫ in deo viuo. q̄ preſtat nob oīa abūde ad fruēdum bene agē. diuites fieri i bonis opibꝰ facile tribuē coīcare theſaurizare ſibi fundamētum bonū in futuꝝ. vt apphendāt veram vitā. O timothee depoſitū cuſtodi. deuitās pphanas vocū nouitates ⁊ oppoſitōes falſi noīs ſcie. quā quidā pmittētes circa fidem exciderūt. Grā tecum amē

Explicit epiſtola pauli ad timotheū prima. Incipit argumentum in epiſtolā ſecūdam.

Item timotheo ſcribit de exhortatiōe martyrū ⁊ oīs regule veritatis ⁊ quid futurum ſit temporibꝰ nouiſſimis ⁊ de ſua paſſione. ſcribens ei ab vrbe rhoma.

Explicit argumētum. Incipit epl̄a pauli ad timotheum ſecūda. Capitulū primū.

Paulus apoſtolꝰ ieſu xp̄i per volūtatem dei ſm p miſſionem vite q̄ eſt in xp̄o ihu. timotheo chariſſimo filio gratia ⁊ miſericordia ⁊ pax a dō patre noſtro ⁊ xp̄o ihu domīo noſtro Gratias ago deo meo cui ſeruio a pgenitoribꝰ meis in conſcientia pura. q ſine intermiſſiōe habeam tui memoriam in orationibus meis nocte ac die deſiderās te videre. memor lachrymaruꝫ tuaꝝ. vt gaudio implear. Recordationem accipiēs eius fidei. q̄ eſt in te nō ficta: que ⁊ habitauit primū in auia tua loide ⁊ matre tua Eunice. certꝰ ſum autem. q ⁊ in te Propt̄ quam cām amoneo te: vt reſuſcites grām dei. q̄ eſt i te p impoſitionē manuū meaꝝ. Nō eīn dedit nob deꝰ ſpm̄ timoris. ſꝫ vtutis ⁊ dilcōis ⁊ ſobrietatis Noli itaqꝫ erubeſcē teſtimoniū dn̄i nr̄i. neqꝫ me vinctū eiꝰ ſꝫ collabora euāgelio ſm vtutē dei. q̄ nos liberauit ⁊ vocauit vocatiōe ſua ſancta. nō ſm opa nr̄a. ſꝫ ſm ppoſitū ſuū ⁊ gratiā q̄ data eſt nob in xp̄o ihu an̄ tpa ſecularia. Manifeſta eſt aūt nunc per illuminationeꝫ ſaluatoris noſtri ihu xp̄i. qui deſtruxit

quidem mortē illumīauit vitam ⁊ incorruptionē ꝑ euāgelium.
in quo poſit⁹ ſum ego p̄dicator ⁊ apoſtol⁹ ⁊ mgr̄ gētium Ob q̄m
cām. etiam hec patior. ſꝫ nō ꝯfundor Scio em̄ cui credidi. ⁊ cer
t⁹ ſum. qꝛ potēs eſt depoſitum meum ſuare ī illum diem Formā
habe ſanoꝝ ꝟboꝝ. que a me audiſti ī fide ⁊ dilcōne in xp̄o ih̄u Bo
num depoſitum cuſtodi ꝑ ſpm̄ ſcm̄. qui habitat ī vob. Scis em̄
hoc ꝙ auerſi ſunt a me oēs qui ī aſia ſunt. ex q̇b⁹ eſt phigel⁹ ⁊ her
mogenes. Det mīaꝫ dn̄s oneſiphori domui. qꝛ ſepe me refrigera
uit ⁊ cathenam meam nō erubuit. ſꝫ cum romam veniſſꝫ. ſollici
te me q̄ſiuit ⁊ īuenit. Det illi domin⁹ inuenire mīam a deo in illa
die. Et quāta epheſi miſtrauit mihi. tu meli⁹ noſti ij.

Tu ergo fili mi ꝯfortare in gr̄a. q̄ eſt in xp̄o ih̄u. ⁊ q̄ audiſti
a me ꝑ multos teſtes. hec ꝯmēda fidelib⁹ homib⁹. qui ido
nei erūt ⁊ alios docē. Labora ſicut bonus miles xp̄i ih̄u. Nemo
militās deo implicat ſe negocijs ſecularib⁹. vt ei placeat. cui ſe ꝓ
bauit. Nam ⁊ q̇ certat ī agone. nō coronabit̄. niſi legittime cer
tauerit. Laborātem agricolā oportet p̄mū de fructib⁹ accipe. In
telligite q̄ dico. dabit em̄ tibi dn̄s in omnib⁹ intellectū Memor
eſto dn̄m ih̄m xp̄m reſurrexiſſe a mortuis ex ſemīe dauid ſm̄ euā
gelium meum. ī quo laboro vſqꝫ ad vincula. q̄ſi male operās. ſed
verbū dei nō eſt alligatum. Ideo oīa ſuſtineo ꝓpt̄ electos. vt ⁊ ip
ſi ſalutem ꝯſequātur. q̄ eſt in xp̄o ih̄u cum gloria celeſti Fidelis ſ
mo. Nam ſi cōmortui ſum⁹. ⁊ cōuiuem⁹. ſi ſuſtinebim⁹. ⁊ con
regnabim⁹. ſi negauerimus. ⁊ ille negabit nos. ſi nō credim⁹ ille
fidel' ꝑmanebit. negare ſeip̄m nō p̄t. Hec cōmone teſtificās corā
deo. Noli cōtendere ꝟbis. ad nihil em̄ vtile eſt. niſi ad ſubuerſio
nem audiētium. Sollicite autem cura teip̄m ꝓbabilem exhibe
re deo. oꝑarium incōfuſibilem recte tractātem ꝟbum veritatis.
Prophana aūt ⁊ inaniloq̄a deuita. Multū em̄ ꝓficiūt ad impie
tatem ⁊ ſmo eoꝝ. vt cācer ſerpit Ex quib⁹ eſt hymeneus. ⁊ phile
tus. q̇ a veritate exciderūt dicētes reſurrectionē iam factam. et
ſubuerterūt quorūdam fidem. Sꝫ firmū fundamētum dei ſtat
habēs ſignaculū hoc. Cognouit domin⁹ qui ſunt ei⁹. ⁊ diſcedat
ab iniq̄tate omnis q̇ inuocat nomē dn̄i In magna autē domo nō
ſolum ſunt vaſa aurea ⁊ argētea. ſꝫ ⁊ ligna ⁊ fictilia ⁊ q̄dā qui
dem in honorem. quedam autem in cōtumeliam. Siquis ergo
emūdauerit ſe ab iſtis. erit vas in honorem ſanctificatum ⁊ vti
le domino. ad omne op⁹ bonum paratum. Iuuenilia autem de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

ſideria fuge. ſectare ꝟo iuſticiā fidē ſpem charitatē ⁊ pacē cū his
q̇ inuocāt dn̄m de corde puro. Stultas aūt ⁊ ſine diſciplina que
ſtiões deuita. ſciēs qꝛ generāt lites. Seruuꝫ aūt dn̄i nō oportet
litigare. ſed māſuetū eſſe ad oīs docibilem paciētē cū modeſtia
corripientē eos q̇ reſiſtūt veritati. ne qn̄ deꝰ det illis pn̄iam ad co
gnoſcendā ꝟitatē. ⁊ reſipiſcāt a diaboli laqueis. a quo captiui te
nētur ad ipiꝰ voluntatē. Ca. iij.

Hoc autē ſcito. qꝛ in nouiſſimis diebꝰ inſtabūt tpa ꝑiculo-
ſa. ⁊ erūt hoīes ſeipos amantes cupidi elati ſupbi blaſphe
mi parētibꝰ nō obediētes ingrati ſceleſti ſine affectōe ſine pace ⁊
criminatores incōtinētes immites ſine benignitate ꝓditores pro
terui tumidi ⁊ voluptatū amatores magis q̄ꝫ dei. hn̄tes ſpeciem
quidē pietatis. ꝟtutē aūt eiꝰ abnegātes. Et hos deuita. Ex his
eñi ſunt q̇ penetrāt domos ⁊ captiuas ducūt mulierculas onera
tas peccatꝫ. que ducūtur varijs deſiderijs ſemꝑ diſcēdētes ⁊ nū-
quā ad ſciam ꝟitatis ꝑuenietes. Quēadmodum aūt Jamnes ⁊
mambres reſtiterūt moyſi. ita ⁊ hi reſiſtūt veritati. hoīes corru-
pti mente. reprobi circa fidem. ſed vltra nō ꝓficiēt. Inſipientia
eñi eoꝝ manifeſta erit oībꝰ. ſicut ⁊ illoꝝ fuit. Tu āt aſſecutus es
meā doctrinā inſtitutionē propoſitū fidē lōganimitatē dilectio
nem pacientiā ꝑſecutōes paſſiōes. qualia mihi facta ſunt antio-
chie iconio ⁊ liſtris. quales ꝑſecutōnes ſuſtinui. ⁊ ex oībꝰ eripuit
me dn̄s. Et oīs qui pie volūt viuere in xp̄o ieſu ꝑſecutionē pa-
ciētur. Mali aūt hoīes ⁊ ſeductores proficiēt in peiꝰ. errātes. ⁊
in errorē mittētes. Tu ꝟo ꝑmane in his q̄ didiciſti ⁊ credita ſūt
tibi. ſciēs a quo didiceris. Et qꝛ ab infantia ſacras lrās noſti. q̄
te pn̄t inſtruere ad ſalutē ꝑ fidē que eſt in xp̄o ieſu. Oīs enim
ſcp̄tura diuinitꝰ inſpirata. vtilis eſt ad docēdum. ad arguendū.
ad corripiēdum. ad erudiēdum in iuſticia. vt ꝑfectus ſit homo
dei ad oīe opꝰ bonū inſtructꝰ. Ca. iiij.

Teſtificor corā deo ⁊ ieſu xp̄o. q̇ iudicaturꝰ eſt viuos ⁊ mor
tuos ꝑ aduētum ipiꝰ ⁊ regnū eius. ꝑ̄dica ꝟbū inſta oportu
ne inoportune argue obſecra increpa in oīi paciētia ⁊ doctrina.
Erit eñi tp̄s cū ſanā doctrinā non ſuſtinebūt. ſꝫ ad ſua deſideria
coaceruabūt ſibi mgr̄os prurientes auribus ⁊ a veritate quidem
auditū auertent. ad fabulas aūt ↄuertētur. Tu ꝟo vigila in oīi
bus labora opꝰ fac euāgeliſte miſteriū tuū imple. ſobriꝰ eſto Ego
eñi iā delebor. ⁊ tp̄s reſolutōis mee inſtat. Bonū certamē certa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

ri. curſum ꝯſūmaui. fidem ſeruaui. In reliquo repoſita eſt mihi
corona iuſticie. quā reddet mihi dn̄s in illa die iuſtus iudex. Nō
ſolū aūt mihi. ſ; ꝛ his q̇ diligūt aduentū eiꝰ. Feſtina ad me veni
re cito. Demas eīn me reliquit diligens hoc ſeculū ꝛ abijt theſſa
lonicam. creſcens in galaciam. titus in dalmaciā. lucas ē mecū
ſolus. Marcū aſſume ꝛ adduc tecū. eſt eīn mihi vtilis in mini-
ſterio. Thichicū aūt miſi epheſum. Penulā quā reliquī troade
apud carpum veniens affer tecū ꝛ libros. maxime autē mēbra-
nas. Alexander erarius multa mala mihi oſtendit. reddet illi do-
minus ſm opa eius. quē ꝛ tu deuita. Valde eīn reſiſtit ꝟbis no-
ſtris. In pͥma mea defenſiōe nemo mihi affuit. ſ; oīs me dereli-
querūt non illis imputet. Dn̄s autē mihi aſtitit ꝛ ꝯfortauit me.
vt ꝑ me p̄dicatio impleatur. ꝛ audiant oīs gentes. qꝛ liberatus
ſum de ore leonis. Liberauit me deꝰ ab oīni ope malo. ꝛ ſaluū fa-
ciet in regnū ſuū celeſte. cui glīa in ſecula ſeculoꝝ amē. Saluta
priſcā ꝛ aquilā ꝛ oneſifori domū Eraſtus remanſit corinthi. tro-
phimū aūt reliqui infirmū mileti. Feſtina ante hyemem venire.
Salutāt te eubolus ꝛ pudens ꝛ linus ꝛ claudia ꝛ fratres oēs
Dn̄s ieſus xp̄s cū ſpiritu tuo Grā vobiſcū Amen

¶ Explicit epiſtola Pauli ad Tymotheū ſcd̄a
¶ Incipit argumentū in epiſtolā ad Titū.

Titū ꝯmone facit ꝛ inſtruit de ꝯſtitutōe p̄ſbyterij ꝛ de ſpūa
li conuerſatōne ꝛ hereticis vitandis. qui traditionibus iu
daicis credunt. ſcribens ei a nicopoli.

¶ Explicit argumentū ¶ Incipit epiſtola Pauli ad Titum. Capitulū primum

Paulus ſeruus dei apl̄s aūt Ieſu xp̄i ſm fidē elec-
toꝝ dei ꝛ agnitionē veritatis. que ſm pietatē eſt in
ſpem vite eterne quā ꝓmiſit q̇ nō mentitur deus
an̄ tp̄a ſclaria. manifeſtabit aūt tpibꝰ ſuis ꝟbū ſu-
um in p̄dicatōe. que credita eſt mihi ſm p̄ceptum
ſaluatoris noſtri dei. tito dilecto filio ſm cōem fidē. grā ꝛ pax

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

deo patre ⁊ xp̄o ieſu ſaluatore nr̄o. Huiꝰ rei gr̄a reliqui te crete.
vt ea que deſunt corrigas ⁊ ꝯſtituas ꝑ ciuitates p̄ſbyteros. ſicut
⁊ ego diſpoſui tibi. Si q̇s ſine crimīe eſt vniꝰ vxoris vir. filios
hn̄s fideles nō in accuſatōe luxurie aut non ſubditos. Oportet
em̄ ep̄m ſine crimine eſſe. ſicut dei diſpēſatorē. nō ſuꝑbū. nō ira-
cundū. nō vinolentū. nō ꝑcuſſorē. nō turpis lucri cupidū. ſꝫ ho
ſpitalē benignū ſobriū iuſtū ſanctū ꝯtinentē. amplectentē eum
qui ſm̄ doctrinā eſt fidelē ſermonē. vt potens ſit exhortari in do
ctrina ſana. ⁊ eos qui ꝯtradicunt arguere. Sunt em̄ multi ⁊ in
obedientes vaniloqui ⁊ ſeductores. maxime qui de circūciſione
ſunt. quos oportet redargui. q̇ vniuerſas domos ſubuertūt. do.
centes que nō oportet turpis lucri gr̄a. Dixit quidā ex illis pro
prius ipoꝝ propheta. Cretenſes ſemꝑ mendaces male beſtie ven
tris pigri. Teſtimonium hoc verum eſt. Quam ob cauſam icre
pa illos dure. vt ſani ſint in fide. nō intendentes iudaicis fabu-
lis ⁊ mandatis hominū auerſantiū ſe a veritate. Omnia munda
mundis. coinq̇natis autē ⁊ infidelibus nihil eſt mundū. ſꝫ inq̇-
nate ſunt eoꝝ ⁊ mens ⁊ ꝯſcia. Cōfitētur ſe noſſe deū. factis autē
negant. cū ſint abhominati ⁊ incredibiles ⁊ ad omne opus bonū
reprobi. Cap. ij.

Tu autē loquere que decent ſanam doctrinaꝫ Senes vt ſo
brij ſint. pudici prudentes ſani in fide in dilectōe in paciē-
tia. Anus ſil'r in habitu ſancto. nō criminatrices. non multo vi
no ſeruientes. bene docentes. vt prudentiā doceāt adoleſcētulas
vt viros ſuos diligant prudentes caſtas ſobrias. domus curam
habentes benignas ſubditas viris ſuis. vt non blaſphemetur ver-
bum dei. Iuuenes ſimiliter hortare vt ſobrij ſint In omnibus te
ip̄m prebe exemplū bonoꝝ operum. in doctrina. in integritate. in
grauitate. Verbum ſanum irreprehenſibile. vt his qui ex aduer
ſo eſt vereatur. nihil habens malū dicere de nobis. Seruos dn̄is
ſuis ſubditos eſſe. in oībꝰ placentes nō ꝯtradicētes. nō frauden-
tes. ſꝫ in oībꝰ fidē bonā oſtēdētes. vt doctrinā ſaluatoris noſtri
dei ornēt in om̄ibus. Apparuit em̄ gr̄a dei ⁊ ſaluatoris noſtri om
nibus homībꝰ erudiens nos vt abnegātes impietatē ⁊ ſecularia
deſideria. ſobrie ⁊ iuſte ⁊ pie viuamus in hoc ſeculo. expectantes
beatam ſpem ⁊ aduentū glorie magni dei ⁊ ſaluatoris noſtri Je-
ſu xp̄i. q̇ dedit ſemetip̄m pro nobis. vt nos redimeret ab om̄i ini-
quitate. ⁊ mundaret ſibi populū acceptabilē ſectatorē bonorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

opeꝝ hec loq̄re ⁊ exhortare. ⁊ argue cū omī imꝑio Nēo ꝯtēpnat
Ammone illos ꝑncipibꝰ ⁊ ꝑtātibꝰ sub- Ca.iij.
ditos eſſe. dicto obedire ad omē opꝰ bonū ꝑatos eſſe. nemi-
nē blaſphemare nō litigioſos eſſe. ſꝫ modeſtos. omēꝫ oſtēdentes
māſuetudinē ad oēs hoīes. Eramꝰ em̄ aliq̄n ⁊ nos inſipiētes in
creduli errātes ſuiētes deſiderijs ⁊ voluptatibꝰ varijs in malicia
⁊ inuidia agētes odibiles odientes inuicē. Cū aūt benignitas ⁊
humanitas apparuit ſaluatoris noſtri dei. nō ex opibꝰ iuſticie: q̄
fecimꝰ nos. ſꝫ ſm̄ miſericordiā ſuā ſaluos nos fecit. ꝑ lauacrū re
generatōis ⁊ renouatōis ſpūs ſcti. queꝫ effudit in nos abunde ꝑ
ieſum xp̄m ſaluatorē noſtrū: vt iuſtificati gratia ipiꝰ heredes ſu-
mus ſm̄ ſpem vite eterne. Fidelis ſermo eſt. Et de his volo te cō
firmare. vt curent bonis opibꝰ p̄eſſe. qui credūt deo. Hec ſunt bo
na ⁊ vtilia hoībꝰ. Stultas aūt queſtiones ⁊ genealogias ⁊ con-
tentiones ⁊ pugnas legꝫ deuita. Sunt em̄ inutiles ⁊ vane. He-
reticū hoīem poſt vnā ⁊ ſcdam correptionē deuita. ſciens qꝛ ſub
merſus eſt. qui eiuſmodi eſt ⁊ delinquit cū ſit ꝓꝓo iudicio con-
demnatꝰ Cū miſero ad te arteman aut tychicū. feſtina ad me ve
nire nicopoli. ibi ei ſtatui hyemare zenam legiſꝑitū ⁊ apollo ſol
licite p̄mitte: vt nihil illꝫ deſit. Diſcāt autē nr̄is bonis opibꝰ p̄eſſe
ad vſus neceſſarios. vt nō ſint infructuoſi. Salutāt te qui me-
cum ſunt omnes Saluta eos qui nos amant in fide. Gratia dei
cum omnibus vobis Amen.

Explicit epiſtola pauli ad Titum.

Incipit argumētū in eplām ad Philemonē.

Philemoni familiares litteras facit pro oneſimo ſeruo eiꝰ:
ſcribens ei ab vrbe roma de carcere ꝑ ſupraſcp̄tū oneſimum

Explicit argumentū Incipit epiſtola
Pauli ad Philemonē. Caplm̄ primū

Paulus vinctꝰ xp̄i Jeſu. ⁊ Tymotheꝰ frater Philemo-
ni dilecto adiutori noſtro. ⁊ appie ſorori cariſſime ⁊ ar-
chippo cōmilitōi noſtro. ⁊ eccleſie que in domo tua eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

gratia vobis ⁊ pax a deo patre noſtro ⁊ dn̄o ieſu xp̄o. Grās ago
deo meo ſemꝑ memoriam tui faciēs in orationibꝰ meis audiens
charitatem tuam ⁊ fidem. quam habes i dn̄o ieſu ⁊ in omnes ſan
ctos. vt cōmunicatio fidei tue euidēs fiat in agnitiōe omnis ope
ris boni i xp̄o ieſu. Gaudium em̄ magnum habui ⁊ cōſolationē
in charitete tua. q2 viſcera ſanctoꝝ requeuerūt ꝑ te frat̄. ꝓpter qđ
multam fiduciam habēs in xp̄o ieſu imperādi tibi qđ ad rem ꝑti
net ꝓpt̄ charitatem magis obſecro. cum ſis talis vt paulꝰ ſenex
nūc autem ⁊ vinctꝰ ieſu xp̄i. obſecro te ꝓ me filio quem genui in
vinculis oneſimo. qui tibi aliqn̄ inutilis fuit. nūc autem ⁊ mihi
et tibi vtilis. quem remiſi tibi. Tu autem illum vt mea viſcera
ſuſcipe. quem ego volueram mecum detinere. vt ꝓ te mihi mini
ſtraret i vinculis euāgelij. Sine ꝯſilio autem tuo nihil volui fa
cere. vt ne velut ex neceſſitate bonum tuū eſſet. ſed voluntarium.
Forſitan em̄ ideo diſceſſit ad horam a te. vt in eternū illū recipe
res. iam nō vt ſeruū. ſed ꝓ ſeruo chariſſimū frēm maxime mihi.
Quāto autem magis tibi ⁊ in carne ⁊ in domino. Si ergo ha-
bes me ſocium. ſuſcipe illum ſicut me. Si autem aliquid nocu-
it tibi aut debet hoc mihi imputa. Ego paulꝰ ſcripſi mea manua
Ego reddam. vt nō dicam tibi ꝙ ⁊ teipm̄ mihi debes. Ita frater
ego te fruar in dn̄o. refice viſcera mea i xp̄o. Cōfidens de obedien
tia tua ſcripſi tibi ſciēs qm̄ ⁊ ſuꝑ id qđ dico facies. Simul aūt
et para mihi hoſpicium. nam ſpero ꝑ orōnes veſtras donari me
vobis. Salutat te epphras cōcaptiuꝰ meus i xp̄o ieſu. marcus
ariſtrachus demas ⁊ lucas adiutores mei. Gratia dn̄i noſtri ihū
xp̄i cum ſpū veſtro amen

¶ Explicit epiſtola pauli ad philemonē

Incipit argumētum ī epl'am ad hebreos.

IN ꝑmis dicēdum ē cur apl's paulꝰ in hac epl'a ſcri
bēdo nō ſuauerit morē ſuū. vt vel vocabulū nōis ſui
vel ordinis deſcribēt dignitatē. Hec cā eſt ꝙ ad eos
ſcribēs q̊ ex circūciſiōe crediderāt qſi gētium apl'us ⁊
nō hebreoꝝ. ſciēs q̄3 eoꝝ ſuꝑbiā. ſuāq3 humilitatem ip̄e demon-
ſtrās. meritū officij ſui noluit anteferre. Nā ſimili mō etiā ioā
nes apl's ꝓpt̄ huīlitatē in epl'a ſua nomē ſuū eadē rōne nō pretu
lit. Hanc ergo epl'am fertur apoſtolꝰ ad hebreos cōſcriptam he-
braica lingua miſiſſe. cuius ſenſum ⁊ ordinem retinens lucas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

euangeliſta poſt receſſum apoſtoli pauli greco ſermone compoſuit.

¶ Explicit argumetum. Incipit epiſtola pauli ad hebreos. Capitulu pmu

MUltipharie multiſq; modis olim de⁹ loques patrib⁹ in pphetis. nouiſſime dieb⁹ iſtis locut⁹ eſt nobis i filio que ꝯſtituit herede vniuerſoꝝ. per que fecit ⁊ ſcl'a. Qui cu ſit ſpledoꝛ gl'ie ⁊ figura ſubſtatie ei⁹. portaſq; oia vbo vtutis ſue. purgatione pctoꝝ facies. ſedet ad dextera maieſtatis i excelſis. tanto melioꝛ angel' effect⁹. quato differeti⁹ pre ill' nome heditauit Cui em dixit aliqn angeloꝝ. fili⁹ me⁹ es tu ego hodie genui te. Et rurſum. Ego ero illi in prem. ⁊ ipe erit mihi i filiu. Et cu iteꝝ itroducit pmogenitu in oꝛbe terre. dt Et adoꝛent eu oes angeli dei. Et agelos qde dt. Qui facit agelos ſuos ſpus. ⁊ miſtros flamma ignis. Ad filium at. Thron⁹ tuus de⁹ in ſcl'm ſcl'i. vga eqtatis vga regni tui. Dilexiſti iuſticiam ⁊ odiſti iniquitate. ppterea vnxit te de⁹ de⁹ tu⁹ oleo exultatois p pticipib⁹ tuis. Et tu i pncipio dne terram fundaſti ⁊ opa manuu tuaꝝ ſunt celi. Ipſi peribut tu autem pmanebis. ⁊ oms vt veſtimetum veteraſſent. Et velut amictum mutabis eos ⁊ mutabutur. tu autem idem ipe es et ani tui no deficiet. Ad quem autem angeloꝝ dixit aliqn. ſede a dextris meis. quoaduſq; ponam inimicos tuos ſcabellum pedum tuoꝝ: Nonne omes ſunt admiſtratorij ſpus in miſterium miſſi. ppter eos qui hereditate capiut ſalutis Ca. ij.

PRopterea abudanti⁹ opoꝛtet obſeruare nos ea q audiuim⁹ ne forte pereffluam⁹. Si em qui per angelos dict⁹ eſt ſermo fact⁹ eſt firmus. ⁊ omnis puaricatio ⁊ inobedietia accepit iuſtam mercedis retributione quomodo nos effugim⁹ ſi tatam neglexerim⁹ ſalutem: Que cum initiu accepiſſet enarradi per dnm ab eis qui audierut in nos confirmata eſt. coteſtate deo ſignis ⁊ poꝛtetis ⁊ varijs vtutib⁹ ⁊ ſpuſſancti diſtributionib⁹ ſcdm ſuaꝫ volutatem. No em angelis ſubiecit de⁹ oꝛbem terre futurum. de quo loquimur. Teſtat⁹ eſt autem in quoda loco quis dicens Quid eſt ho q memoꝛ es ei⁹. aut fili⁹ hois quonia viſitas eum. Minuiſti eum paulomin⁹ ab angelis gloꝛia ⁊ hoꝛe coronaſti eu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

et ꝯſtituiſti eū ſup opa manuū tuaꝝ. Oīa ſubieciſti ſub pedibus eiꝰ. in eo em̄ ꝙ oīa ei ſubiecit. nihil dimiſit nō ſubiectū ei Nunc aūt necdū videmꝰ omnia ſubiecta ei. Eum aūt qui modico q̄ȝ angeli minoratꝰ eſt videmꝰ ieſum ꝓpt̄ paſſionem mortis gl'ia ⁊ honore coronatū. vt gr̄a dei ꝓ oībꝰ guſtaret mortem. Decebat em̄ eum ꝓpt̄ quem oīa ⁊ ꝑ quem oīa. q̇ multos filios ī gloriā adduxerat. auctorem ſalutis eoꝝ ꝑ paſſionē ꝯſūmari. Qui em̄ ſanctificat ⁊ q̇ ſanctificant̄. ex vno oēs. Propt̄ quā cām nō ꝯfunditur fr̄es eos vocare dicēs. Nūciabo nomē tuū fribꝰ meis ī medio eccleſie laudabo te. Et iteꝝ. Ego ero fidēs in eū Et iteꝝ. Ecce ego et pueri mei. quos dedit mihi deus. Quia ergo pueri cōicauerūt carni ⁊ ſanguini. ⁊ ipē ſil'r ꝑticipauit eiſdē. vt ꝑ mortē deſtruēt eum q̇ habebat mortis imperiū. i. diabolū ⁊ liberaret eos. q̇ timore mortis ꝑ totam vitā obnoxij erāt ſuit ti. Nuſquā em̄ angelos apphendit. ſȝ ſemē abrae apphendit. Vn̄ debuit ꝑ oīa fribꝰ ſimilari. vt miſericors fiēt ⁊ fidel' pōtifex ad deum. vt repropiciaret delicta ppl'i. In eo em̄ in quo paſſus eſt ipē ⁊ temptatus. potēs eſt ⁊ eis q̇ temptant̄ auxiliari

Ca. iij.

Vnde frēs ſci vocatiōis celeſtes ꝑticipes ꝯſiderate apoſtolū et pōtificem ꝯfeſſiōis nr̄e ieſum. q̇ fidelis ē ei q̇ fecit illum. ſicut ⁊ moyſes ī omni domo eiꝰ. Amplioris em̄ gl'ie ille pre moyſe dignꝰ habitꝰ eſt. quāto ampliorē honorem hȝ domus. qui fabricauit illā. Oīs nāqȝ domꝰ fabricat̄ ab aliquo. Qui āt oīa creauit deꝰ eſt. Et moyſes quidem fidel' erat ī tota domo eiꝰ tanq̄ȝ famulꝰ in teſtimoniū eoꝝ que dicēda erāt. xp̄s ṽo tanq̄ȝ filiꝰ in domo ſua. Que domꝰ ſumꝰ nos ſi fiduciam ⁊ gloriā ſpei vſqȝ ad finem firmā retineamꝰ Qua ꝓpt̄ ſic dt̄ ſpūs ſanctꝰ Hodie ſi vocē eiꝰ audieritis nolite obdurare corda vr̄a. ſicut in exacerbatōe ſm diem tēptatōis in deſto Vbi tētauerūt me p̄res vr̄i. ꝓbauerunt et viderūt opa mea q̄draginta ānis. Propt̄ qd̄ infenſus fui generatōi huic. ⁊ dixi ſemꝑ hi errāt corde. Ipſi autē nō cognouerunt vias meas. q̇bꝰ iuraui in ira mea. ſi introibūt in requiē meā. Videte frēs ne forte ſit in aliquo veſtꝝ cor malum īcredulitatis diſcedēdi a deo viuo. Sȝ adhortami vuſmetipōs ꝑ ſingulos dies donec hodie cognominat̄. vt nō obduretur quis ex vobis fallacia peccati. Participes em̄ xp̄i effecti ſumꝰ. ſi tamē initium ſubſtātie eiꝰ vſqȝ ad finem firmum retineamꝰ. dum dicitur hodie ſi vocem eiꝰ audieritis nolite obdurare corda veſtra. quemadmo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

dñi in illa exacerbatione quidam em̃ audiẽtes exacerbauerunt.
ſed nõ vniuerſi. qui profecti ſunt ab egypto ꝑ moyſen. Quibus
autem infenſus eſt quadraginta annis? Nõne illis qui peccaue-
rũt. quorum cadauera ꝓſtrata ſunt in deſerto? Quibꝰ autem iu-
rauit nõ introire in requiem ipſiꝰ. niſi illis qui incredeli fuerũt?
Et videmꝰ qꝛ nõ potuerũt introire ꝓpt̃ incredulitatẽ. iiij.

Timeamꝰ ergo ne forte relicta pollicitatiõe introeũdi in re-
quiem eiꝰ. exiſtimet̃ aliquis ex vobis deeſſe. Etenim nobis
nũciatum eſt quemadmodum ⁊ illis. ſed nõ profuit illis ſermo
auditꝰ non admixtꝰ fidei ex his que audierũt Ingredimur enim
in requiem qui credidimꝰ quemadmodum dixit. Sicut iuraui
in ira mea ſi introibunt in requiem meam. Et quidem operibꝰ
abinſtitutione mundi perfectis. Dixit enim in quodam loco de
die ſeptima ſic. ¶ Et requieuit deus die ſeptima ab om-
nibus operibus ſuis. ¶ Et in iſto rurſum. Si introibunt
in requiem meam Quoniam ergo ſupereſt introire quoſdam i il
lam. ⁊ hi quibꝰ prioribus annũciatum eſt. nõ introierũt propter
incredulitatem. iterũ terminat diem quẽdam hodie in dauid di
cẽdo. poſt tm̃ temporis ſicut ſupra dictum eſt. hodie ſi vocem eꝰ
audieritis nolite obdurare corda veſtra. Nam ſi eis ieſus requi-
em preſtitiſſet nunq̃ȝ de alia loqueret̃ poſt hac die. Itaq̃ȝ reliqui-
tur ſabbatiſſimꝰ populo dei. Qui em̃ ingreſſus eſt i requiem eiꝰ.
etiam ipe requieuit ab operibꝰ ſuis. ſicut et a ſuis deꝰ. Feſtinemꝰ
ergo ingredi in illam requiem. vt ne in id ipm̃ q̃s incidat incre-
dulitatis exemplum. Viuꝰ eſt enim ſermo dei ⁊ efficax penetra-
bilior omni gladio ancipiti. ⁊ pertingẽs vſq̃ȝ ad diuiſionem ani
me ac ſpiritꝰ. compagum quoq̃ȝ ac medullarũ ⁊ diſcretor cogita
tionum ⁊ intẽtionum cordis. Et non ẽ vlla creatura inuiſibil
in cõſpectu eiꝰ. omnia autem nuda ⁊ apta ſunt oculis eiꝰ. ad quẽ
nobis ſmo. Habẽtes ergo pontificem magnum. qui penetrauit
celos ieſum filiũ dei. teneamꝰ ſpei noſtre ꝯfeſſionẽ. Nõ em̃ habe
mꝰ pontificem. qui nõ poſſit cõpati infirmitatibꝰ noſtris. tẽpta-
tum autem ꝑ omnia ꝑ ſimilitudĩe abſq̃ȝ peccato. Adeamꝰ ergo
cũ fiducia ad thronũ gr̃e eiꝰ vt miaȝ ꝯſeq̃mur ⁊ graȝ iueniamꝰ in
(auxilio oportuno ·v·

Omnis nãq̃ȝ põtifex ex hoĩbꝰ
aſſumptꝰ pro hominibꝰ conſtituit̃ in his que ſunt ad deum
vt offerat dona ⁊ ſacrificia pro peccatis. qui cõdolere poſſit his
qui ignorãt ⁊ errãt. qm̃ ⁊ ipe circũdatꝰ eſt ĩfirmitate. ⁊ ꝓpt̃ea dȝ

quemadmodum ꝓ ppl'o. ita etiam ⁊ ꝑ ſemetiꝑo offerre ꝓ pctis
Nec quiſqꝫ ſumit ſibi honorem ſꝫ qui vocat̃ a deo tanqꝫ aaron.
Sic ⁊ xp̄s nō ſemetipm̄ clarificauit vt pōtifex fiēt. ſꝫ qui locutꝰ
eſt ad eū Filius meꝰ es tu. ego hodie genui te. Queadmodū ⁊ in
alio loco dt. Tu es ſacerdos ī eternum ſm ordinē melchiſedech.
Qui ī diebꝰ carnis ſue pces ſupplicatiōeſqꝫ ad eum q̊ poſſit illuꝫ
ſaluū facē a morte cū clamore valido ⁊ lachrymis offerēs exaudi
tꝰ eſt ꝓ ſua reuerētia. Et quidem cū eſſꝫ filiꝰ dei didicit ex his que
paſſus ē. obediētiā ⁊ cōſūmatꝰ factꝰ eſt oibꝰ obtēperātibꝰ ſibi cau
ſa ſalutꝭ eterne. appellatꝰ a deo pōtifex iuxta ordinē melchiſedech
De q̄ vobis grādis ſmo ⁊ iterꝑtabil' ad dicēduꝫ. qm̄ imbecilles
facti eſtis ad audiēdum Eteni cum deberetis mgr̄i eſſe ꝓpt̄ tem
pꝰ. rurſum indigetis vt vos doceami q̄ ſint elementa exordij ſer
monum dei ⁊ facti eſtis q̊bꝰ lacte opꝰ ſit nō ſolido cibo. Ois em̄ q̊
lactis ē ꝑticeps. expers ē ſmonis iuſticie. Paruulꝰ em̄ eſt Perfe
ctoꝝ autē eſt ſolidꝰ cibus eoꝝ qui ꝓ ꝯſuetudie exercitatos habēt
ſenſus. ad diſcretionē boni ⁊ mali Ca. vi.

Qua ꝓpter intermittētes ichoatōis xp̄i ſmonem ad ꝑfecti
onem feramur. nō ſurſum iaciētes fundamētum penitētie
ab oꝑibꝰ mortuis ⁊ fidei ad deum baptiſmatū doctrine. impoſiti
onis qꝫ manuū ac reſurrectōis mortuoꝝ ⁊ iudicij eterni Et hec
faciemꝰ ſiquidem ꝑmiſerit deꝰ. Impoſſibile em̄ eſt eos qui ſemel
ſunt illuminati. guſtauerūt etiam donum celeſte ⁊ ꝑticipes facti
ſunt ſpūſſci. guſtauerunt nihilominꝰ bonum dei ꝟbum. ꝟtuteſqꝫ
ſeculi vēturi ⁊ ꝓlapſi ſunt. rurſus renouari ad pniaꝫ rurſus cru
cifigētes ſibimetipis filium dei ⁊ oſtētui habētes. Terra em̄ ſepe
veniētem ſuꝑ ſe bibēs imbrē ⁊ germinās herbā oportunā illis a
quibꝰ colit̃ accipit bn̄dcōeꝫ a deo. ꝓferēs autem ſpinas ac tribu-
los reproba ē ⁊ maledictio ꝓxima. cuiꝰ cōſūmatio in cōbuſtione
Cōfidimꝰ autem de vobis dilectiſſimi meliora ⁊ viciniora ſalu-
ti. tam etſi ita loquimur. Nō em̄ iniuſtꝰ deus vt obliuiſcat̃ oꝑis
veſtri ⁊ dilectiōis. quam oſtēdiſtis ī nomie ipſiꝰ qui miniſtraſtis
ſanctis ⁊ miſtratis. Cupimꝰ autem vnumquēqꝫ veſtrum candē
oſtētare ſolicitudinem ad expletionem ſpei vſqꝫ in finem vt non
ſegnes efficiami. verum imitatores eoꝝ qui fide ⁊ patiētia here-
ditabūt ꝓmiſſiones. Abrae nāqꝫ promittēs deus. quoniam ne-
minem habuit per quem iuraret maiorem. iurauit per ſemetipm̄
dicēs Niſi benedicēs benedicam te. ⁊ multiplicās multiplicabo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

te. ⁊ ſic lõganimiter ferẽs adept⁹ eſt repromiſſionẽ. Homĩes eñ
per maiorem ſui iurãt. ⁊ oĩs cõtrouerſie eoꝝ finis ad ꝯfirmatio
nem ẽ iuramẽtum. In quo abũdanti⁹ volẽs de⁹ oſtẽdere pollicita
tiõis hẽdib⁹ immobilitatẽ cõſilij ſui. interpoſuit iuſiurãdum: vt ꝑ
duas res immobiles. q̃b⁹ impoſſibile ẽ mẽtiri deum. fortiſſimuꝫ
ſolacium habeam⁹ qui ꝯfugim⁹ ad tenendã ꝓpoſitam ſpem. quã
ſicut anchoram habem⁹ aĩe tutam ac firmã ⁊ incedẽtem vſqꝫ ad
interiora velamis. vbi p̃curſor ꝑ nobis ĩtroiuit ieſus ſm ordĩeꝫ
melchiſedech põtifex fact⁹ in eternũ. vij.

Hic eñ melchiſedech rex ſalem ſacerdos dei ſummi. q̃ obuia
uit abrae regreſſo a cede regũ ⁊ bñdixit ei. cui ⁊ decimas om
nium diuiſit abraã. primũ quidẽ qui ĩterp̃tat̃ rex iuſticie. deinde
aũt ⁊ rex ſalem qđ eſt rex pacis. ſine p̃re ſine m̃re ſine genealogia
neqꝫ iniciũ dieꝝ neqꝫ finem vite habẽs aſſimilat⁹ autem filio dei
manet ſacerdos in ꝑpetuũ. Intuemĩ aũt quãtus ſit hic. cui ⁊ de-
cimas dedit de p̃cipuis abraã p̃triarcha. Et q̃dẽ de filiũs leui ſacer
dotium accipiẽtes mãdatum hñt decimas ſumẽ a ppl'o ſm legẽ
id eſt a frib⁹ ſuis. q̃q̃ ⁊ ipſi exierit de lumbis abrae. Cui⁹ autem
generatio nõ annumerat̃ in eis. decimas ſumpſit ab abraã. ⁊ hũc
qui hẽbat repromiſſiões bñdixit. Sine vlla autem ꝯ̃dcõne. qđ
min⁹ eſt a meliore bñdicit̃. Et hic q̃dẽ decimas moriẽtes hoĩes
accipiũt. ibi aũt ꝯteſtat̃. q2 viuit. Et vt ita dictũ ſit ꝑ abraã ⁊ le
ui. q̃ decimas accepit. decimat⁹ eſt. Adhuc eñ in lũbis p̃ris erat
qñ obuiauit ei melchiſedech. Si ergo ꝯſũmatio ꝑ ſacerdotiũ le-
uiticum erat. ppl's eñ ſub ipo legem accepit q̇d adhuc nccãriuꝫ
fuit ſm ordinem melchiſedech alium ſurgẽ ſacerdotem. ⁊ nõ ſm
ordinem aarõ dici? Tranſlato eñ ſacerdotio. neceſſe ẽ vt ⁊ legis
trãſlatio fiat. In quo eñ hec dicũt̃ de alia tribu ẽ. In qua null⁹
altario p̃ſto fuit. Manifeſtum eñ eſt ꝙ ex iuda ort⁹ ſit domin⁹
noſter ĩ qua tribu nihil de ſacerdotib⁹ moyſes locut⁹ eſt. Et am-
pli⁹ adhuc manifeſtum ẽ. ſi ſm ſimilitudinẽ melchiſedech exſur-
gat ali⁹ ſacerdos qui nõ ſm legem mandati carnalis fact⁹ eſt. ſed
ſcđm ỽtutem vite inſolubil'. Conteſtat̃ eñ quoniam tu es ſacer
dos ĩ eternum ſm ordinem melchiſedech. Reprobatio quidẽ fit
precedẽtis mãdati ꝓpter infirmitatem ei⁹ ⁊ inutilitatem. Ni-
hil eñ ad perfectũ adduxit lex. Introductio vero melioris ſpei
per quam proximam⁹ ad deũ. Et quãteũ eſt. nõ ſine iureiurãdo.
Alij quidem ſine iureiurãdo ſacerdotes facti ſunt. hic autem cũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

iureiurando per eū qui dixit ad illum. Jurauit domin⁹ ⁊ non pe/
nitebit eum. tu es ſacerdos in eternum. In tantum melioris te
ſtamēti ſponſor factus eſt ieſus. Et alij quidē plures facti ſunt
ſacerdotes idcirco ꝙ morte prohiberentur permanere. hic aūt ꝙ
maneat in eternum. ſempiternum habet ſacerdotium. Unde et
ſaluare in perpetuum poteſt accedēs per ſemetipm̄ ad deum ſem
per viuēs ad interpellādum pro nobis. Talis enim decebat. vt
nobis eſſet pōtifex. ſanctus innocēs impollut⁹ ſegregatus a pec/
catoribus ⁊ excelſior celis factus. Qui nō habet neceſſitatē quo
tidie quemadmodum ſacerdotes prius pro ſuis delictis hoſtias
offerre. deinde pro populo. Hoc em̄ fecit ſemel ſe offerendo Lex
enim cōſtituit homines ſacerdotes infirmitatem habentes. ſer/
mo autem iuriſiurandi. qui poſt legem eſt filium in eternum per
fectum. ¶ Ca. viij.

CApitulum autem ſuper ea que dicūtur. Talem habem⁹ pō
tificem. qui conſedit in dextera ſedis magnitudinis in ce/
lis. ſanctorum miniſter ⁊ tabernaculi veri. quod fixit deus ⁊ nō
homo. Omnis enim pontifex ad offerendum munera ⁊ hoſtias
conſtituitur. Unde neceſſe eſt ⁊ hunc habere aliquid quod offe/
rat. Si ergo eſſet ſuper terram. nec eſſꝫ ſacerdos cum eſſent qui
offerrēt ſcd̄m legem munera. qui exemplari ⁊ vmbre deſeruiūt
celeſtium. ſicut reſponſum eſt moyſi. cum cōſummaret taberna/
culum Uide inquit omnia facito ſcd̄m exemplar. quod tibi oſtē
ſum eſt in monte. Nūc autem melius ſortitus eſt miniſterium
quanto ⁊ melioris teſtamenti mediator eſt. quod in melioribus
repromiſſionib⁹ ſancitum eſt. Nam ſi illud prius culpa vacaſſꝫ
non vtiqꝫ ſecundi locus inquireretur. Uituperās enim eos di/
cit. Ecce dies veniēt dicit dominus. ⁊ cōſummabo ſuper domū
iſrael ⁊ ſuper domum iuda teſtamētum nouū. non ſcd̄m teſtamē
tum quod feci patrib⁹ eorum i die qua apprehēdi manum eorū.
vt educerem illos de terra egypti. quoniam ipi nō permāſerunt
in teſtamēto meo. ⁊ ego neglexi eos dicit domin⁹. Quia hoc ē te
ſtamētum qd̄ diſponam domui iſrl̄ poſt dies illos dt dn̄s. dan/
do leges meas in mēte eoꝝ ⁊ in corda eoꝝ ſupſcribam eas. et ero
eis in deum. ⁊ ipi erūt mihi i populum. Et nō docebit vnuſquiſ
ꝗ primū ſuū ⁊ vnuſquiſqꝫ frēm ſuum dicēs. ꝯgnoſce dn̄m qm̄
oēs ſciēt me a minore vſqꝫ ad maiorē. qꝛ ꝓpici⁹ ero iniq̄tatibus
eoꝝ ⁊ pctoꝝ eoꝝ iā nō meōrabor Dicēdo āt nouū. veterauit pꝰ

Qđ autem antiquat᷑ ⁊ ſeneſcit. ꝓpe interitũ eſt

¶ Capitulum. ix.

HAbuit quidē ⁊ pͥus iuſtificatiões culture ⁊ ſanctũ ſeculare
Tabernaculũ em̄ factũ eſt pͥmũ. in q̄ erãt cãdelabra ⁊ mēſa
et ꝓpoſitio panum. q̄ dicit᷑ ſancta. poſt velamētum ãt. ſecundũ
tabernaculũ qđ dicit᷑ ſancta ſcõꝝ. aureum habens thuribulum ⁊
archam teſtamenti circũtectã ex omni ꝑte auro. in q̄ vrna aurea
hñs manna ⁊ ꝟga aaron q̄ fronduerat ⁊ tabule teſtamēti. ſuꝑ q̄
erãt cherubin glorie obumbrãtia ꝓpiciatoriũ. de quibꝰ nõ eſt mõ
dicēdum ꝑ ſingula. His ꝟo ita ꝯpoſitis ĩ priori q̄dē tabernacu-
lo ſemꝑ introibãt ſacerdotes ſacrificioꝝ officia ꝯſũmãtes. ĩ ſcđo
aũt ſemel ĩ anno ſolꝰ pontifex nõ ſine ſanguĩe. quē offerret ꝓ ſua
et ppl'i ignorãtia. hoc ſignificãte ſpũ ſcõ. nondũ ꝓpalatã eſſe ſcõ
rũ viam adhuc ꝓore tabernaculo habēte ſtatum. Que ꝑabola eſt
tꝑis inſtãtis. iuxta quam munera ⁊ hoſtie offerunt᷑. q̄ nõ pñt iux
ta ꝯſciam ꝑfectum facē ſuiētem. ſolũmodo ĩ cibis ⁊ in potibus
et ĩ varijs baptiſmatibꝰ ⁊ iuſticijs carnis vſq; ad tempꝰ correcti
onis ĩpoſitis. Chriſtꝰ autem aſſiſtēs põtifex futuroꝝ bonoꝝ ꝑam
pliꝰ ⁊ ꝑfectius tabernaculũ nõ manufactũ. i. nõ huiꝰ creatõis. ne
q; ꝑ ſanguinē hircoꝝ aut vituloꝝ. ſ; per ꝓpriũ ſanguinē introi
uit ſemel in ſancta. eterna redēptiõe inuēta. Si em̄ ſanguis hir
coꝝ ⁊ tauroꝝ ⁊ cinis vitule aſperſus. inq̄natos ſc̄ificat ad emun
dationē carnis. quãtomagꝭ ſanguis xp̄i. qui ꝑ ſpm̄ ſcm̄ ſemetip
ſum obtulit ĩmaculatu; deo. emũdauit ꝯſciam nr̃am ab oꝑibus
mortis ad ſuiendũ deo viuēti. Et ideo noui teſtamēti mediator
eſt. vt morte ĩtercedēte ĩ redemptionē eaꝝ ꝑuaricationũ. q̄ erant
ſub ꝓori teſtamēto repromiſſionē accipiãt. qui vocati ſunt etne
hereditatis Ubi em̄ teſtamētum eſt. mors neceſſe eſt intercedat
teſtatoris. Teſtamētum em̄ in mortuis ꝯfirmatũ eſt. Alioquin
nondũ valet. dum viuit qui teſtatꝰ eſt. Uñ nec primũ quidem ſi
ne ſanguine dedicatum eſt. Lecto em̄ omni mãdato legis a moy
ſe vniuerſo ppl'o. accipiēs ſanguinem vituloꝝ ⁊ hircorum cum
aqua ⁊ lana coccinea ⁊ hyſopo. ipſum quoq; librum ⁊ omnem
populum aſperſit. dicens. Hic ſanguis teſtamēti. quod mãda-
uit ad vos deus. Etiam tabernaculum ⁊ omnia vaſa miniſterij
ſanguine ſimiliter aſperſit Et omnia pene in ſanguine ſecũdum
legē mũdant᷑. ⁊ ſine ſanguis effuſiõe nõ fit r̄miſſio Neceē ẽ ḡ exē
plaria q̄dē celeſtiũ his mũdari ipe autē celeſtia melioribꝰ hoſtiis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

q̄ꝫ iſtis. Nō enim manufacta ſaucta ieſus introijt exemplaria
veroꝝ. ſꝫ in ipm̄ celum vt appareat nūc vultui dei ꝓ nob. Neqꝫ
vt ſepe offerat ſemetipm̄. quemadmodum pōtifex intrat ī ſancta
ꝑ ſingulos ānos in ſanguīe alieno. Alioquin oportebat eum fre
quēter pati ab origīe mūdi. Nūc autem ſemel in cōſummatiōe
ſeculoꝝ ad deſtitutionem pctī ꝑ hoſtiam ſuam apparuit. Et quē
admodum ſtatutum eſt homibꝰ ſemel mori. poſt hoc autem iudi
cium. ſic ⁊ xp̄s ſemel oblatꝰ eſt ad multoꝝ exhaurienda pctā. ſecū
do ſine pctō apparebit oībꝰ expectātibꝰ ſe ī ſalutē ꝑ fidē x.

Vmbram em̄ hn̄s lex futuroꝝ bonoꝝ nō ipam imaginē re
rum ꝑ ſinglos ānos eiſdem ipis hoſtijs q̄s offerūt ideſinen
ter. nunq̄ꝫ pt accedētes ꝑfectos facē. Alioq̄n ceſſaſſent offerri.
ideo ꝙ nullam haberēt vltra ꝯſciam pctī cultores ſemel mūdati
Sꝫ in ipſis ꝯmemoratio pctōꝝ ꝑ ſingulos ānos fit. Impoſſi
bile em̄ eſt ſanguīe tauroꝝ ⁊ hircoꝝ auferri pctā. Ideo īgrediēs
mūdum dt. Hoſtiam ⁊ oblationem noluiſti. corpꝰ autem apta
ſti mihi. Holocauſtomata ⁊ ꝓ pctō nō tibi placuerūt. Tūc dixit
Ecce venio. In capite libri ſcriptum eſt de me. vt faciam deꝰ vo
lūtatem tuam. Superiꝰ dicēs. q̄ꝛ hoſtias ⁊ oblatōes ⁊ holocau
ſtomata pro pctō noluiſti. nec placita ſunt tibi. q̄ ſc̄m legem offe
runt. tūc dixi ecce venio. vt faciam deꝰ volūtatem tuam. aufert ꝓ
mum. vt ſequēs ſtatuat. In q̄ volūtate ſanctificati ſumꝰ ꝑ obla
tionem corpis ieſu xp̄i ſemel. Et omnis quidem ſacerdos preſto
eſt quotidie miſtrans. ⁊ eaſdem ſepe offerēs hoſtias. q̄ nō pn̄t au
ferre pctā. Hic autem vnam ꝓ pctis offerēs hoſtiam ī ſempiter
num ſedet ī dextera dei de cetero expectās donec ponātur inimicī
eiꝰ ſcabellum pedum eiꝰ. Una em̄ oblatōe ꝯſūmauit ī ſempiter
num ſanctificatos. Cōteſtatᷣ autem nos ⁊ ſpūſſanctꝰ Poſtq̄ꝫ em̄
dixit Hoc autem teſtamētum qd̄ teſtabor ad illos poſt dies illos
dicit dominꝰ. dabo leges meas ī cordibꝰ eoꝝ. ⁊ in mentibꝰ eoruꝫ
ſupſcribam eas. ⁊ pctōꝝ ⁊ iniq̇tatum eoꝝ iam nō recordabor am
pliꝰ. Ubi autem hoꝝ remiſſio. iam nō eſt oblatio ꝓ pctō. Habē
tes itaqꝫ frēs fiduciam. in ītroitu ſanctoꝝ in ſanguine xp̄i. qui
initiauit nobis vitam nouam ⁊ viuētem ꝑ velamen id eſt carnē
ſuam ⁊ ſacerdotem magnum ſup̄ domum dei. accedamꝰ cum ve
ro corde in plenitudīe fidei aſperſi corda a conſcīa mala ⁊ abluti
corpꝰ aqua munda. teneamꝰ ſpei noſtre cōfeſſionem indeclinabi
lem. Fidelis em̄ eſt qui repromiſit. Et cōſideremꝰ inuicem ī pro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

uocationē charitatis ⁊ bonoꝝ opeꝝ. nō deſerentes collectionem
noſtrā ſicut ꝯſuetudinis ē quibuſdā ſꝫ ꝯſolantes ⁊ tanto magis
q̄nto videritis appropinquātem diem. Uoluntarie em̄ peccati-
bus nobis poſt acceptā noticiā veritatis iā non relinquitur pro
peccatis hoſtia. terribilis autē quedaꝫ expectatio iudicij ⁊ ignis
emulatio. que ꝯſumptura eſt aduerſarios. Irritū quis faciēs le-
gē moyſi ſine vlla miſeratōe duob⁹ vł trib⁹ teſtib⁹ moritur. q̄nto
magis putatis deteriora mereri ſupplicia. q̇ filiū dei ꝯculcauerit
⁊ ſanguinē teſtamenti pollutnm duxerit in quo ſanctificatus ē
⁊ ſpiritui gratie ꝯtumeliā fecerit? Scim⁹ em̄ qui dixit mihi vin
dictam. ⁊ ego retribuam. Et iterum. quia iudicabit domin⁹ po-
pulū ſuum. Horrendū eſt incidere in manus dei viuentis. Re-
memoramini autē priſtinos dies. in quibus illumiuati magnū
certamen ſuſtinuiſtis paſſionū. ⁊ in altero quidem opprobrijs. ⁊
tribulatōibus ſpectaculū facti in altero aūt ſocij taliter ꝯuerſan-
tium effecti. Nam ⁊ vinctꝫ cōpaſſi eſtis. ⁊ rapinā bonoꝝ veſtro-
rum cū gaudio ſuſcepiſtis. ꝯgnoſcentes vos habere meliorem ⁊
manentē ſubſtantiā. Nolite itaqꝫ amittere ꝯfidentiā veſtram q̄
magnā habet remunerationē. Paciētia em̄ vobis neceſſaria ē vt
voluntatē dei facieutes reportetis promiſſionē. Adhuc em̄ mo-
dicū aliquantulūqꝫ qui venturus eſt veniet. ⁊ nō tardabit; iuſt⁹
antem meus ex fide viuit. Qꝫ ſi ſubtraxerit ſe nō placebit anime
mee. Nos autem non ſimus ſubtractionis filij in in ꝑditionem
ſed fidei in acquiſitionē anime. Ca. xi.

Est aūt fides ſperādaꝝ ſubſtātiaꝝ argumentū non apparē-
tiū. In hac eni teſtimoniū conſecuti ſunt ſenes. Fide intel-
ligimus aptata eſſe ſcl'a verbo dei vt ex inuiſibilib⁹ viſibilia fierēt
Fide plimā hoſtiā abel q̄ꝫ cayn obtulit deo. ꝑ quā teſtimonium
ꝯſecut⁹ eſt eſſe iuſtus. teſtimoniū ꝑhibēte munerib⁹ eius deo. ⁊ ꝑ
illā defunct⁹ adhuc loq̇tur. Fide enoch tn̄ſlat⁹ eſt ne vidēt mortē
⁊ nō inueniebatur. quia tn̄ſtulit illū dn̄s. Ante tn̄ſlationem em̄
teſtimoniū habuit placuiſſe deo. Sine fide āt ipoſſibile eſt pla-
cere deo. Credere em̄ oportet accedētē ad deū. qꝛ eſt; ⁊ iq̄rētib⁹ ſe
remunerator ſit. Fide Noe reſponſo accepto de his que adhuc
non videbantur, metuens aptauit archam in ſalutem domus
ſue. per quam damnauit mundum et iuſticie que per fidem eſt
heres eſt inſtitutus. Fide qui vocatur abrahaz obediuit in locum

exire quē accepturus erat in hereditatē ⁊ exiuit neſciens quo iret
Fide demorat⁹ eſt in t̄ra repromiſſionis tanq̄ȝ in aliena. in caſul
habitā do cū iſaac ⁊ iacob coheredib⁹ repromiſſiōis eiuſdē Expe
ctabat eñ fundamēta hn̄tē ciuitatē cui⁹ artifex ⁊ ↄditor de⁹. Fide
⁊ ipa ſara ſteril' ꝟtutē in ↄceptōe ſemis accepit etiā p̄ter tp̄s eta
tis. qm̄ fidelē credidit eſſe eū q̄ repromiſerat Propt̄ qd̄ ⁊ ab vno
orti ſunt. ⁊ hoc emortuo tāq̄ȝ ſidera celi ī ml'titudinē. ⁊ ſicut ha
rena q̄ ē ad oram maris īnūerabil' Juxta fidē defuncti ſunt oēs
iſti. nō acceptis repromiſſionib⁹. ſȝ a lōge eas reſpiciētes. ⁊ ſalu
tantes ⁊ ↄfitētes. q2 ꝑegrini ⁊ hoſpites ſunt ſuꝑ t̄rā. Qui enim
hoc dicūt. ſignificāt ſe patriā inq̄rere. Et ſiq̄dē ipi⁹ memiſſent de
q̄ dixerūt. habebāt vtiq̄ȝ tp̄s reuertēdi. nūc āt meliorē appetunt
id eſt celeſtē. Jdeo nō ↄfundit̄ de⁹ vocari de⁹ eoꝝ. Parauit eñ ill'
ciuitatē. Fide obtulit abraam iſaac cū tēptaret̄. ⁊ vnigenitū offe
rebat in q̄ ſuſcepat repromiſſiōes ad quē dictū ē. q2 iſaac vocabi
tur tibi ſemē arbitrās. q2 ⁊ a mortuis ſuſcitare potēs ē de⁹. Vn̄
eū ⁊ in ꝑabolā accepit Fide ⁊ de futuris bn̄dixit yſaac. iacob ⁊ eſau
Fide iacob moriēs ſingulos filioꝝ ioſeph bn̄dixit. ⁊ adorauit fa
ſtigiū ꝟge ei⁹. Fide ioſeph moriens de ꝓfectōe filioꝝ iſrl' memora
tus ē ⁊ de oſſibus ſuis mandauit. Fide moyſes nat⁹ occultat⁹ eſt
menſibus tribus a parentibus ſuis. eo ꝙ vidiſſent elegantem in
antē ⁊ non timuerunt regis edictum. Fide moyſes grandis fa
ctus negauit ſe eſſe filium filie pharaonis magis eligens af fligi
cum populo dei. q̄m temporalis peccati habere iocunditatem.
maiores diuicias eſtimans theſauro egyptiorum improperium
chriſti. Aſpiciebat enim in remunerationem. fide reliquit egy
ptum non veritus animoſitatem regis. Inuiſibilem enim tan
quā videns ſuſtinuit. fide celebrauit paſcha ⁊ ſanguinis effuſio
nem nequi vaſtauit primitiua tangeret eos. fide tranſierunt ma
re rubrum tanq̄ȝ per aridam terram. quod experti egyptij deuo
rati ſunt. fide muri iericho corruerunt circuitu dierum ſeptem.
fide raab meretrix non perijt cum incredulis: excipiens explora
tores cum pace. Et quid adhuc dicam? Deficiet enim me tem
pus enarrante de Gedeon Barach Samſon Jepte Dauid Sa
muel ⁊ alijs prophetis qui per fidem vicerunt regna. opati ſunt
iuſticiā. adepti ſūt re. pmiſſiōes. obturauerūt ora leonū. extīxerūt
impetū ignis. effugauerūt aciē gladij. ↄualuerūt de īfirmitate for

tes facti ſunt in bello. Caſtra verterunt exteroꝝ. acceperūt mu-
lieres de reſurrectōe mortuos ſuos. Alij aūt diſtenti ſunt. nō ſu-
ſcipientes redemptionē vt meliorē inuenirent reſurrectionem.
Alij vero ludibria ⁊ verbera experti inſuꝑ ⁊ vincula ⁊ carceres lapi-
dati ſunt ſecti ſunt. tēptati ſunt in occiſione gladij mortui ſunt.
Circuierūt in melotis in pellib⁹ caprinis egentes anguſtiati af-
flicti. q̊bus dignus nō erat mūdus in ſollicitudinib⁹ errantes in
mōtibus ⁊ ſpelūcis ⁊ in cauernis terre. Et hi oīs teſtimonio fi-
dei ꝓbati. nō acceperūt repromiſſionē. deo pro nob̄ meli⁹ aliquid
prouidente. vt nō ſine nobis ꝯſūmarētur. xij

Ideoqꝫ ⁊ nos tantā hn̄tes impoſitā nubē teſtiū. deponētes
oīe pondus ⁊ circūſtās nos peccatū ꝑ paciētiā curram⁹
ad propoſitū nobis certamen aſpiciētes in auctorē fidei ⁊ ꝯſum-
matorē ieſum q̄ propoſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucē ꝯfuſiōe cō-
cepta. atqꝫ in dextera ſedis dei ſedet. Recogitate em̄ eum qui ta-
le ſuſtinuit a pctōribus aduerſus ſemetipm̄ ꝯtradictionē. vt nō
fatigemini animis veſtris deficientes. Nōdum em̄ vſqꝫ ad ſan-
guinē reſtitiſtis aduerſus pctm̄ repugnātes. ⁊ obliti eſtis ꝯſola-
tōis. que vobis tanq̄ꝫ filijs loq̊tur dicens. Fili mi noli negligere
diſciplinā dn̄i. neqꝫ fatigeris dū ab eo argueris. Quē em̄ diligit
dn̄s: caſtigat. flagellat aūt oēm filiū quē recipit. In diſciplina ꝑ-
ſeuerate. Tanq̄ꝫ filijs vob̄ offert ſe deus. Quis em̄ fili⁹ quē non
corripit pater? q̄ ſi extra diſciplinā eſtis. cui⁹ ꝑticipes facti ſunt
oēs. ergo adulteri ⁊ nō filij eſtis. Deinde prēs q̊dem carnis no-
ſtre eruditores habuim⁹ ⁊ reuerebamur eos. Num multo magis
obtemperabimus patri ſpirituū ⁊ viuemus? Et illi quidē in tē-
pore paucoꝝ dieꝝ ſm̄ voluntatē ſuā erudiebant nos. hic autem
ad id qđ vtile eſt in recipiendo ſanctificationē eius. Omnis au-
tem diſciplina in pn̄ti quidē videtur nō eſſe gaudij ſed meroris.
poſtea aūt fructū pacatiſſimū exercitatis ꝑ eā reddet iuſticie. Pro-
pter qđ remiſſas manus ⁊ ſoluta genua erigite. ⁊ greſſus rectos
facite pedibus veſtris. vt non claudicans quis erret. magis aūt
ſanetur. Pacē ſequimini cū omnib⁹ ⁊ ſanctimoniā. ſine qua nēo
videbit deū. Contēplātes ne q̊d deſit gratie dei. ne qua radix a-
maritudinis ſurſum germinans impediat. ⁊ ꝑ illā inquinentur
multi. Ne quis fornicator aut prophanus. vt eſau. qui propter
vnā eſcā vendidit ꝓmitiua ſua. Scitote em̄ qm̄ ⁊ poſtea cupiēs
hereditare bn̄dictōꝫ reprobat⁹ ē. Nō em̄ inuenit ꝑnīe locū. qꝗꝗ

cū lachꝛymis iq̄ſiſſet eā Nō ei acceſſiſtꝭ ad tractabilē ⁊ acceſſibi
lē ignē ⁊ turbinē ⁊ caliginē ⁊ ꝓcellā ⁊ tube ſonū ⁊ vocē verboꝝ.
quā q̇ audierūt excuſauerūt ſe ne eis fieret ꝟbū· Nō eñ portabāt
qđ dicebaṫ. ⁊ ſi beſtia tetigerit mōtē lapidabiṫ. ⁊ ita terribl'e erat
qđ videbaṫ. Moyſes dixit. exterritus ſum ⁊ tremebūd⁹. Sed
acceſſiſtis ad ſyon mōtē ⁊ ciuitatē dei viuētis irl'm celeſtē ⁊ mul
toꝝ miliū angeloꝝ frequētiā ⁊ eccl'am ṗmitiuoꝝ q̇ cōſcripti ſunt
in celis. ⁊ iudicē dīm deū ⁊ ſpūs iuſtoꝝ ꝑfectoꝝ ⁊ teſtamēti noui
meditatorē ihesum ⁊ ſanguis aſꝑſionē. meli⁹ loquētē q̄ȝ abel.
Videte ne recuſetis loquētē. Si eñ illi nō effugerūt recuſantes
eū q̇ ſup terrā loq̄baṫ. multo magis nos qui de celis loquētē no-
bis auertim⁹. cuius vox mouit terrā nūc autem repromittit di
cēs Adhuc ſemel ⁊ ego mouebo nō ſolum terram ſed ⁊ celum. Qđ
autē adhuc ſemel dicit. declarat mobiliū tranſlacionē tāq̄ȝ facto
rum. vt maneāt ea que ſunt immobilia. Itaq̄ȝ regnū imobile ſuſ
cipientes habemus gratiā per quā ſeruiam⁹ placētes deo cū me-
tu ⁊ reuerētia. Eteñ de⁹ noſter ignis ꝯſumēs eſt xiij

Caritas fraternitatis maneat in vobis ⁊ hoſpitalitē nolite
obliuiſci. Per hanc eñ placuerūt quidā angelis hoſpicio
receptis. Memētote victoꝝ tanq̄ȝ ſimul vincti. ⁊ laborantiū tā
q̄ȝ ⁊ ipi in corpe morātes. Honorabile ꝯnubiū in oib⁹ ⁊ thorus
īmaculat⁹. Fornicatores eñ ⁊ adulteros iudicabit deus. Sint
mores ſine auaricia. ꝯtenti pn̄tib⁹ Ipe eñ dixit. Nō te deſerā ne
q̄ȝ derelinquā. ita vt ꝯfidēter dicam⁹. Dn̄s mihi adiutor ē. non
timebo q̇d faciat mihi hō. Memētote ꝑpoſitoꝝ vr̄oꝝ q̇ vobis lo
cuti ſunt verbū dei. quoꝝ intuentes exitū ꝯuerſatōis. imitamini
fidē Jeſus xp̄us heri ⁊ hodie ipe ⁊ in ſecula. Doctrinis varijs ⁊
ꝑegrinis nolite abduci. Optimū eſt eñ gr̄a ſtabilire cor nō eſcꝭ
que nō ꝓfuerūt ambul'antib⁹ in eis. Habem⁹ altare de quo edere
nō hn̄t ptātem q̇ tabernaculo deſeruiūt. Quoꝝ eñ aīaliū inferṫ
ſanguis pro peccato in ſancta ꝑ pontificē. hoꝝ corpa cremantur
extra caſtra. Propter qđ ⁊ ieſus vt ſanctificaret ꝑ ſuū ſanguiēȝ
populum. extra portam paſſus eſt. Exeamus igitur ad eum ex-
tra caſtra. improperium eius portantes. Non enim habemus
hic manentem ciuitatem. ſed futuram inquirimus. Per ipſum
ergo offeramus hoſtiam laudis ſemper deo. id eſt fructum labio
rum confitentium nomini eius. Benificentie autem ⁊ commu-
nionis nolite obliuiſci. talibus enim hoſtijs promeretur deus..

Obēdite prepoſitis veſtris ⁊ ſubiacete eis. Ipſi enim peruigilāt
quaſi rationem pro animabus veſtris reddituri. vt cum gaudio
hoc faciāt ⁊ non gementes Hoc enim nō expedit vobis. Orate
pro nobis. Confidimꝰ enim quia bonam cōſcientiam habemus.
in omnibus bene volentes cōuerſari. Amplius autem deprecor
vos hoc facere. quo celerius reſtituar vobis. Deus autem pacis
qui eduxit de mortuis paſtorem magnum ouium in ſanguinem
teſtamenti eterni dominum noſtrum ieſum chriſtum aptet vos
in omni bono. vt faciatis eius volūtatem faciens in vobis quod
placeat coram ſe per ieſum chriſtuuu cui eſt gloria in ſecula ſecu-
lorum amen. Rogo autem vos fratres vt ſufferatis verbum ſo-
lacij. Etenim perpaucis ſcripſi vobis. Cognoſcite fratrem ve-
ſtrum timotheum dimiſſum. cum quo ſi celerius venerit videbo
vos. Salutate omnes prepoſitos veſtros ⁊ omnes ſanctos Sa-
lutāt vos de italia fratres. Gratia cum omnibꝰ vobis amē

¶ Expliciunt Epiſtole Pau-
li. Impreſſe Dauantrie In pla-
tea epiſcopi. Anno dñi. M. cccc.
xci. Undecima Ianuarij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Numquid vult deus holocausta aut victimas et non potius ut obediatur voci domini
Melius est obedientia quam victime et auscultare magis quam offerre adipem arietum quoniam
quasi peccatum ariolandi est repugnare et quasi scelus idolatrie nolle acquiescere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10